

H. Mon. 221^a

~~Expt~~

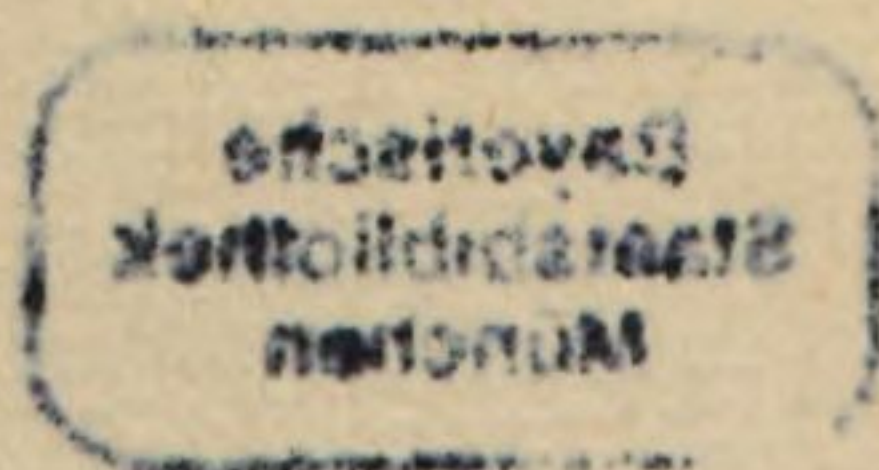
<36621131730017

<36621131730017

Bayer. Staatsbibliothek

33

5

Neat.

Hist. eccles.

and. sac.

fr. Minas.

V M B R A
ILLV MINATA.
DE GVBERNATIS.

V M B R A

I L L V M I N A T A

D E G V B E R N A T I S

V M B R A
I L L V M I N A T A .
C O M M E N T A R I V S

Ad Vmbriam Apologeticam P. Ludo-
uici Rozycij .

*De primo, & Genuino sensu Præcepti de Pe-
cunia in Regula Minorum appositi .*

Editus .

DE MANDATO EM.^{MI} PROTECTORIS
CARD. CYBO.
PER FR. DOMINICVM
DE G V B E R N A T I S
A S O S P I T E L L O .

Eiusdem Ordinis Theol. atque Chrono-
logum Generalem .

Reformatæ Prouinciæ S. Thomæ
Patrem .

*Monachj ad S. J.
Franciscanos mo
Bibl.*

Romæ, Typis Reu. Cam. Apostolicæ 1687.

Superiorum permissu .

Imprimatur,

**Si videbitur Reuerendis. P. Sac. Apost.
Pal. Mag.**

*Steph. Ioseph Menattus Episc. Cyrenen.
Vicesg.*

Imprimatur,

**Fr. Ioseph Clarionus Sac. Theol. Mag. ac
Reuerendis. P. F. Dominici Mariæ Pu-
teobonelli S. A. P. Mag. Ordinis Prædi-
catorum.**

DIVO

DIVO PATRIARCHÆ

PAUPERVM

S. FRANCISCO

SERAPHICO

PERFECTISSIMO

PECUNIARVM OSORI,

ET

EXACTISSIMO SIMPLICIS
VERITATIS AMATORI.

AVE Pater Sanctissime.
Adesto Seraphice Ductor
illo tuo igneo curru, in
quo nocturnas fulminans tene-
bras, velut alter de Cœlo Elias,
fulgore vndique coruscato tuis
discipulis apparens etiam obstru-
sa cordium secreta reserasti. Te-

terrime illius noctis , quæ sæcu-
li vitijs fædatis , diuitiarumque cu-
pidine pressi typus erat , adhuc
Vmbre supersunt tuis radijs eli-
minandæ , quas amabiles esse pos-
se , nunquam crediderim , quia
lucidissimæ tuæ Regulæ oppositæ.
Si semel in tuorum Reformata Se-
pta castrorum aditum inueniat hæc
Vmbra ; heu quot inimicæ sub illâ
delitescent infidiæ ! quot iacula eo
minus præuisa Tuam Dilectissimã
Sponsam Dominam Paupertatem
insanabili plaga confodient ! Ad-
uoca (id enim opus expostulat)
aduoca in defensionem illius Di-
uinum Seraph , vtque repullulan-
tes caligines celerius , effugentur,
sex simul in volatum commoueat
alas tam fulgidas , quàm ignitas ,
qui-

quibus & obscuritatem, & frigus
Vmbræ gemellos partus antequam
sobolescant, exterminet. Timuere
nec immerito Regulæ tuæ Zelotes
ab hac *Vmbræ*, & menti cæcitatem
Ægyptiacam, & charitati frigus sar-
maticū; ac vbi eam tibi proximare,
Tuoq; sub Numine conspexi, *Vm-*
bratiles risi conatus. *Te Duce, in*
quo clara luce vexilla Regis pro-
deunt (In off. S. Franc.) *Vmbræ* non
modo militare, arma capere, sed
nec Nomen habere permittetur.
Tuum itaque hoc opus est ò Paupe-
rum Patriarcha, qui *In paupertatis*
prædio Minorum plantans vineam
ostendisti *Magisterio vitæ viuendi*
lineam. (Ibid.) Quicquid in expo-
nenda, quàm Christo dictante no-
bis scripsisti Regulam, quomodo

sanè tua sint intelligenda Verba,
tui zelotes intentant, Tuo lumine
illustra, *Viva lucerna populis;*
(Ibid.) vt tuis è fontibus haustum,
velut opus tuum, quia cum obe-
dientiæ merito susceptum, potio-
ri iure tuearis; cui me inter Mino-
res tuos minimum, meaque om-
nia, non amplius mea irreuocabili
donatione Tibi dicata, quoties re-
spiro, toties hilarissimè volo esse
consecrata.

Ita voueo

• Tuæ Sanctitatis indignus filius

Fr. Dominicus à Sospitello

EM.

EM.^{MO} S. R. E. PRINCIPI
ALDERANO
CARDINALI CYBO
ORDINIS SERAPHICI PRO-
TECTORI VIGILAN-
TISSIMO.

DE Spartanis septin-
gentis (Eminentissi-
me Princeps) qui
sanguine suo ad
Termopylas generosè pro-
fuso flammæ extinxerunt,
quas Xerxes exercitu innu-
mero Græcæ inferebat vni-
uersæ; Leonide vnius no-
men remansit apud histori-

cos dignis laudibus celebra-
tum. Scipioni vnico, addi-
to Africani glorioso cogno-
mine, Africæ subiectio com-
memoratur accepta; de Iu-
lio Cæsare vniiformi scriben-
tium calamo decantatum,
legimus, quòd dignitatem,
Imperij primus excogitarit,
solus in Vrbe firmauerit.
Ab vno quippe capite vir-
tus vniuersa dimanat in cor-
pus. Serpens prudentiæ ty-
pus saluo capite, totum cor-
pus infringi, quodammodo
non timet. Pauebat (nec im-
meritò) errorum tenebras,
fri-

frigusque mortale ab Vm-
bra Rozyciana Seraphicæ
Religionis pars illa in inti-
mo cordis tui, Princeps Emi-
nentissime, selecta nomen
à Strictiori Obseruantia for-
tita Reformatio. Nec tamen
fuit, vel quod sub vigilan-
tissimo capite atque aman-
tissimo Patre, sub clarissima
tuæ Protectionis luce, time-
ri posset, vel qui ad defen-
sandam nomine proprio cau-
sam communem præsume-
ret insurgere; David non
nisi recepto Saulis Regis im-
perio contra Goliath perre-

xit ad certamen . Exemplo
Ioab ad Regem scribentis ,
*Congrega reliquam partem popu-
li, & obside civitatem, & cape
eam, ne cum à me vastata fuerit
Vrbs, nomini meo adscribatur vi-
ctoria;* (2. Reg. 12.) Supplex
ad inconcussum Eminentiaē
Tuæ zelum pro integra Re-
gulæ Seraphicæ puritate ac-
currit Reformatorum Pro-
curator Generalis Fr. Caro-
lus Franciscus a Varisio :
Virtus imperij tui, fructus
obedientiaē meæ est, quod
pro Matris incolumitate sub
Eminentiaē Tuę nomine pro-
duco; certo certius de mea
non

non potui tenuitate non dif-
fidere; sed imperantis au-
thoritas, & virtus obedien-
tiæ vires addiderunt, vt
opus absolueretur, vt ap-
probarent peritissimi, atque
zelantissimi Theologi. Quod
ergo tuum, Cardinalis Am-
plissime, omni titulo non di-
ci non potest, concede, ro-
go, vt sub inalterabili tui
Nominis Luce ad omnem
effugandam, quæ nocere po-
tuisset, Vmbra, publico
Reformationis bono produ-
catur in Lucem. Sic te Deus
ad Nestoreos annos, & pro
Se-

**Seraphicæ Religionis , & pro
Vniuersalis Ecclesiæ commo-
do feruet incolumem , quod
supplex oro**

Emin. Tuæ Card. Amplissime

**E tuo S. Petri Montis aurei de Vrbe
Cænobio die 12. Augusti S. Claræ
Sacro 1687.**

**Inter Minores tuos minimus, & ob-
sequentissimus in Christo filius ,
& seruus**

Fr. Dominicus de Gubernatis.

Decre-

*Decretum A.R.P. Procur. Gen. Ref. de mandato
Eminentissimi Protectoris.*

CVM ab Adm. Reu. P. Ludouico Rozy-
cionostre Reformatæ Prouinciæ Mi-
noris Poloniæ tunc Ministro Prouinciali,
editus fuerit in lucem quidam tractatus de
pecunia, & vsu Syndici Apostolici, nostræ
Strictioris Obseruantia professioni non le-
uiter præiudicialis; Eminentiss. D. D. Car-
dinalis Cybo, Ordinis Seraphici Protector
vigilantissimus, atque zelantissimus, de
ipso, atque de periculo inter Reformatos
inde imminente informatus, facta mihi
commissione speciali mandauit, vt Fr. Do-
minicus de Gubernatis Prouinciæ nostræ
Reformatæ S. Thomæ Pater, & Ordinis
Chronologus, ad tractatum illum appositis
Commentarijs responderet, & materiam
illam in nostra Reformatione adeò pericu-
losam iuxta decretales Nicolai III. *Exijt*,
& Clementis V. *Exiui*, prout à Reforma-
tionis Institutione obligamur, remotis am-
bagibus, atque periculis, ad omnimodam
Regulæ puritatem explicaret. Datum in
Conuentu nostro Sancti Petri Montis aurei
die 28. Iulij 1687.

Fr. Carolus Franc. de Varesio Proc. Gen.

Appro-

Approbatio Theologorum Ordinis.

Librum, cui titulus est, *Vmbra Illuminata* ab A.R.P. Dominico de Gubernatis Prouinciæ Reformatæ S. Thomæ Apostoli Patre, Lectore Theologo, & Ordinis Seraphici Chronologo Generali compositum, ego inscriptus in Conuentu S. Francisci de Vrbe S. Theologiæ, atque Regulæ Lector de mandato Reuerendissimi P. Ministri Generalis attentè legi, & accuratè relegi. Et quia in nullo sinceræ Fidei, Christianisque moribus, vel Regulæ Minoriticæ repugnare comperi; immo iuxta mentem Seraphici Pauperum Patriarchæ perniciosam illam, atque Reformato Instituto contrariam P. Rozycij Vmbra huius clarissimæ, atque solidissimæ doctrinæ luce dilucidari, & à Strictioris Obseruantia Professoribus eliminandam fore non dubito; ideo nequis inter Reformatos sub Vmbra Rozyciana deceptus ambulet in tenebris, dignissimo prelo censeo; Si ita censeant, illi, ad quos pertinet. Dat. in Conuentu S. Francisci trans Tyberim de Vrbe die 7. Aug. 1687.

*Fr. Alexander à Grauedono Sac. Theologia, &
Regulæ Lector.*

EX commissione Reuerendissimi Patris
Ministri Generalis diligenter perlegi
Opusculum, quod inscribitur *Vmbra illumi-
nata &c.* ab Eruditissimo Viro R.A.P. Do-
minico de Gubernatis Sacrae Theologiae
Lectore emerito, & nunc Ordinis Mino-
rum dignissimo Chronologo elaboratum.
Cumque in eo nihil Catholicae Fidei disso-
num, & Christianae vitae moribus nihil con-
trarium adsit: Erit sanè opusculum istud Se-
raphicae familiae non modicum vtile, prae-
sertim zelatoribus verioris intellectus 4.
Capitis Minoriticae Regulae: quare pro eru-
diendis, & illuminandis Religiosis nostris
sedentibus in tenebris, & vmbra mortis, in
materia suo statuti, & professioni valdè ne-
cessaria; dignum existimo in lucem edi, &
Typis mandari. Ità subscripsi Romae in
Conuentu nostro Sancti Francisci ad Ri-
pam Tyberis hac die 5. Augusti 1687.

*Fr. Bonaventura à Præneste Sacrae Theo-
logiae Lector.*

IVssu Reuerendiss. P. Ministri Generalis haud
quaquam properantibus oculis perlustraui
Vmbra illuminatam &c. Ab A. R. P. Dominico
de Gubernatis Ordinis Minorum Chronologo,
iamque ex *Orbe Seraphico* clarissimo, prælo mox
submittendam. Et sicut mærens suspecta veram
illa latere sub *Vmbra* dolosos cuniculos, qui
ad euertendam arcem purioris, Strictiorisque
nostræ Regulæ Observantiæ, quam Reforma-
torum cætus semper, & ubique professus est,
clanculum procederant; Sic nunc lætus con-
spicio hoc *Commentarium* illuminasse abscon-
dita tenebrarum, vmbrosasque patefacere insi-
dias, atque vbi Pauperum Patriarcha in ve-
ritatis meridie cubet, suasque sublimiori per-
fectionis cibo oves pascat, ostendere. Qua-
propter non dubito luci mandandum Opuscu-
lum adeo præclarum, vt vel ipsam Aquilona-
rem *Vmbra* valeat illustrare; cum nihil in eo,
quod sinceræ fidei, probique moribus aduerte-
tur, sit reperire; quinimò totum Seraphici in-
stituti, Minoriticæque paupertatis zelum ma-
ximum spiret.

Romæ Kal. Augusti 1687. in Conuentu S. Fran-
cisci ad Ripas Tyberis.

F. Deodatus à Roma S. Theol. Lector.

FACULTAS

Reuerendis. P. Generalis.

*Fr. Petrus Marinus Sormanus de Mediola-
no Lector Iubilatus, Sanctæ Inquisitionis
Officij Consultor, Ex Guardianus Sacri
Montis Sion, & totius Ordinis Fratrum
Minorum Seraphici Patris nostri Franci-
sci Minister Generalis, & Seruus Dilecto
nobis plurimum in Christo Patri Fratri
Dominico de Gubernatis Lectori Theologo,
Prouincie nostræ Reformatæ Sancti Thomæ
Apostoli Patri, & pro Seraphica nostræ
Religione Chronologo Generali salutem in
Domino sempiternam.*

Librum, cui titulus; *Vmbra illuminata.*
De primo, & genuino sensu Præcepti
de Pecunia in Regula Minorum appositi,
de mandato speciali Eminentiss. D.D. Car-
dinalis Cybo Religionis nostræ Seraphi-
cæ vigilantissimi Protectoris à te compo-
situm, & ab aliquibus Patribus Theolo-
gis, quibus id commisimus, approbatum,
ut Typis edere possis, seruatis alias de iure
ser-

seruandis , tibi concedimus , & ad meri-
tum salutaris obedientiae cum benedictio-
ne nostra speciali, iniungimus . Datum
Romae in nostro Conuentu Aracælitano
anno 1687. die 13. Augusti .

Fr. Petrus Marinus
Min. Gen.

De mandato Suae Reuerendissimae Pa-
ternitatis.

Fr. Franciscus à Bassano Sec. Gen.

Reg. T. P.

PRÆ-

P R Æ F A T I O.

Contra Salomonis oraculum; Dulce lumen, & delectabile est oculis videre Solem, (Eccl. 11.) Vespertilioes, & Noctuae toto garritu, atque stridore reclamant. Nec mirum: infirmis eorum luminibus, nisi Umbra tegantur Solares radij tormenta ferunt, non oblectamenta. Aquile sunt consulendae de luce, quae immota pupilla Phaeam lampadem contemplantur. Quid dicant aves noctuagae, quae primo diei in albore cacutiunt? Donetur tamen vel ut venia, vel ut miseria corporeis oculis, quod vehementioris lucis vim sustinere non possint; illa est sensus imbecillitas, ut dixit Philosophus, sensibile excellens corrumpit sensum. (Arist. l. 3. de Anima) At verò, qui mentis oculo, quae veritatis fulgentiori luce roboratur certius, quàm hebetetur, veritatem ipsam, lucis aeternae candorem, nisi errorum nebulis obumbratam intueri aut non valent, aut non volunt, quo pacto dicantur excusabiles? Difficillimo de Pecunia praecepto in Regula Minorum à Patriarcha Pauperum apposito ad faciliorem intelligentiam, Lucem ediderat Apologeticam

P. Cle-

P. Clemens Pelandus ex Reformatione Bergo-
mensi Theologus ; Vmbra huic Luci opposuit
Apologeticam. P. Ludouicus Rozycius tunc in
Reformata Prouincia Minoris Poloniae Mini-
ster, veritus nimirum, ne splendore nimio mul-
torum lumina offenderet, ac si Seraphica Phæ-
nicis filij, bubones essent ignaui. Rectè, an
perperam senserit, aliorum non mea sit sen-
tentia, sincerumque iudicium. In Cælo co-
ram increata Luce potuere passionum Men-
tes Vmbra excitare, quanto magis in terra,
Vbi contra bonum malum est, sic & contra
virum iustum peccator? (Eccl. 33.) At quæ
primus sub arborum Vmbra se addidit, fuit
Protoplastes Adamus, non in innocentia statu,
sed ubi primum culpa se conscium agnouit; ut
ab ipso mundi primordio innotescat, haud sin-
cera esse conscientia, fugere meridiem, umbra-
cula perquirere. Potuit quidem P. Rozycius
non ex voluntatis affectu, sed exercitiij gratia
in Vmbra sua pugnæ effingere; Sed quia non
minus in fictitia palestra victori adiudicantur
encomia, quæ non rarò ab affectione potiùs
quàm à ratione dependent; opinari non repu-
gnat, terrenarum aliquos cupiditatum estu
agitatos, ut culparum suarum maculas etiam
oculis Domini, si fas est, speciosis rationum fo-
lijs

līs abscondere possint, ad excusandas excu-
sationes in peccatis, (Psal. 140.) ad hanc
quasi ligni in medio Paradisi Reformatæ Ob-
servantiæ eminentis Apologeticam Vmbra-
fore accessuros: Aliquarum tamen Arborum
Vmbra necari germina, immo nimia propin-
quitate omnibus Vmbra esse venenum, ait
Plinius. (Plin. l. 17. c. 12.) Hanc præcipuè
Rozycij Vmbra ijs, quæ Celestis Agricola
in Regula Minorum seminavit, noxiam, &
venenatam esse censuere viri zelotes; atque ni-
maturè procul arceatur, virentia Seraphica
Reformationis germina enecare posse, non du-
bitarunt: Eis itaque procurantibus, ut nova
luce Vmbra dilucidata evanescat, mandante
zelantissimo, non minùs quàm Eminentissi-
mo nostri Ordinis Protectore Alderano Cardi-
nali Cybo de salutaris obedientia merito confi-
dens manum operi admouit; at leui conatu, ne
videar (quod somniantibus usu venit) totis
viribus decertasse cum Vmbra. Præcipua tan-
tùm argumenta, in quibus maximè fudit, dis-
soluenda confido, ut innotescat, Rozycium non
ineptè Vmbra tantopere optasse, cum adeò
facilè allucinetur in luce, unde posuit, quasi
noctem Vmbra suam in meridie. (Isai. 16.)
Si verò evocari possint, qui in currenda via
man-

*mandatorum Dei, eiusque quam professi sunt,
Regule Franciscanae Strictiori Observantia fa-
cilius defatigantur; Rhamni vocem audientes
ad ligna; Venite & sub Umbra mea requie-
scite; (Iudic. 9.) Serpente sensim uniuersum
in Corpus Strictioris Observantiae tacito vene-
no; quia naturali corrupte naturae defectu, ni-
timur in vetitum semper, cupimusque ne-
gata, (Isai. 34.) non dolere citò non poteri-
mus, iam hostibus arce potitis. Ibi habuit fo-
ueam Ericius, & enutrit catulos, & cir-
cumfodit, & fouit in Umbra eius. Auer-
tat omen malum Verus ille Sol Iustitiae, qui re-
leuat profunda de tenebris, & producit in
lucem Umbram mortis, (Iob. 12.) (& quod
humiliter oro) ad eliminandam hanc Um-
bram caelesti sua luce me illuminare digne-
tur.*

OBIECTVM OPERIS

Adsit Dominus.

AEMVLAMINI charismata melio-
 ra, (1. Chor. 12.) inquit Apo-
 stolus. Eò enim collimare debet
 omne discipulorum Christi stu-
 dium, vt eundo, iuxta Psalmistam, *de vir-
 tute in virtutem*, (Psal. 82.) ad omnimo-
 dam virtutum perfectionem incessanti co-
 natu perueniant: *vt in omnibus possitis per-
 fecti stare*, (Eph. 6.) vt monet Apostolus.
 Hanc verò possibilem in mundo perfectio-
 nem (plena namque solùm reperitur in
 Cælis, si gratias omninò speciales excipias)
 eodem Paulo docente, nouimus in eo esse
 præcipuè collocatam, vt vnanimi sensu,
 insolubili charitatis glutino ad præfixum
 metæ religiosæ terminum contendamus;
*Obsecro vt idipsum dicatis omnes, & non sint
 in vobis schysmata; sitis autem perfecti in eo-
 dem sensu, & in omni Sientia.* (1. Chor. 1.)
 Seraphicus Ordo Minorum (Sic à Clemen-
 te VIII. alijsque Romanis à Pontificibus

nuncupatur) per vnicam, sed perfectam, Regulam in vnitatem sensus à S. Francisco in purissima Regulæ obseruantia constitutus, quatuor in membra potissima iam diuisus esse cognoscitur. Per arduos vitæ rigores, præsertim verò difficillimum Evangelicæ paupertatis apicem in ipsa præscriptos causam diuisioni præbuisse, non dubitamus. Humanæ fragilitati compatientes diuersi Romani Pontifices præter aliqua dispensationis priuilegia, quæ postulanti- bus indulserunt, etiam Regulam ipsam, salua essentiali eius puritate, præscindendo à rigoribus, aliqui etiam cum aliquali dispensatione declararunt. At verò Nicolaus III. in primo Religionis sæculo per suam decretalem, *Exijt qui seminat*; Et Clemens V. in secundo per suam Clementinam *Exiui*, in Concilio Viennensi editam, Regulam eandem in omnimodo ipsius rigore ad purissimam S. Francisci mentem exposuerunt vt ipsi testantur. Cum ergo rerum omnium, etiam minimæ acus dominium & in particulari, & in communi fratribus interdicator, vsus tamen omnium illarum, quæ vel ad vitæ sustentationem, vel ad Officia

ria religiosa exercenda, sunt necessariae, illis conceditur; at iuxta paupertatis statum, seclusa omni superfluitate, pretiositate in genere suo, atque thesaurizatione; solum pro vera, realique necessitate. Denarii verò, atque Pecuniae non modò dominium, sed & usus prohibetur ex triplici Regulæ præcepto; unde definiendum est, quid sit Pecunia, pro ut à Denario in Regulæ prohibitionem distinguitur: ab Ordinis initio Patres, & Expositores, & principaliter Nicol. III. & Clem. V. in citatis suis decretalibus notarunt, excludi per Pecuniam in Regula prohibitam, quicquid, quocumque modo fratribus offertur, non ut ipso in propria specie, ac individualiter utantur, sed ut aestimato pretio vel expressè vel tacitè distrahantur, & in aliud pro fratrum necessitatibus commutentur. Iuxta ergo præcitatam Nicolai decretalem (& si cæteræ Romanorum Pontificum expositiones sint in hoc puncto laxiores) non licet Fratribus, illa ipsa, quibus uti licet, ad pretiositatem, ad superfluitatem, vel ad thesaurizationem, vel eo animo ut distrahantur admittere. Ad expositiones huius-

modi Apostolicas Nicolai, & Clementis Regulam obseruare tenentur ex ipsa Reformationis institutione per Bullas Pontificias Fratres Minores de Strictiori Obseruantia, quos in Hispania Discalceatos, in Gallia Recollectos, atque Reformatos in Italia nuncupamus: Regularis Obseruantiae Professores pluribus in Capitulis Generalibus ab anno 1606. huc vsque renouata protestatione ad ipsarum Nicolai, & Clementis Decretalium rigorem (reseruato tamen vt, optimè notauit P. Ioannes Baptista de Moëxæ infra citandus, Syndico, vt dicunt, Martiniano) se ipsos obligarunt; approbata, & confirmata per literas Apostolicas Urban. VIII. *Sacrosanctum*, &c. 1625. & Innoc. XI. *sollicitudo Pastoralis* 1679. huiusmodi protestatione ac obligatione: Patres nostri Conuentuales Regulam ipsam, at per Apostolica priuilegia, Sacrique Concilij Tridentini dispensationem modificatam inculpabiliter obseruare profitentur. Religiosissimi Patres nostri Capucini, pro vt ex bulla Clementis VII. *Religionis zelus* &c. 1528. pro illorū prima institutione seu distinctione edita, Regulam ipsam nullo recepto priuilegio

legio dispensatio, nec tamen ad præfatas rigorosas Nicolai, & Clementis expositiones apposita obligatione, *quantum humana fragilitas patitur* sanctè custodire gloriantur.

Reformati ergo, ut dixit Clemens VIII. in Apostolico suo diplomate *ex iniuncto* (Orb. Seraph. tom. 2. f. 371.) &c. die 7. Septembr. 1602. *obligantur purius & iuxta ipsius Regule literam declaratam per recolenda memoria Nicol. III. & Clem. V.* (verba sunt ista Pontificis) Regulam in omnimodo rigore obseruare: Vnde factum est, ut omnes & Singuli Strictioris Obseruantie professores siue Cismontani, siue Ultramontani, qui pro faciliiori simplicium Fratrum intelligentia super Regulam ipsam tractatus ediderunt, vniuersi ad præcitatas Nicol. & Clem. Decretales adamussim se se accommodando, fuerint in explicanda Altissime Paupertatis Obseruantia uniformes. Vnicus P. Petrus Marchant in Germano Belgicis Prouincijs olim Commissarius Nationalis, atque de re literaria, simul & de Religione alioqui optimè meritis, in distinguendo Pecuniam à Denarijs, prout in Regula prohibentur; & in vltu Syndici Apo-

Stolici assignando, cum non mediocri Professionis Reformatæ præiudicio, à cæteris discrepauit. Indoluerunt ad hæc in vniuersum Reformati; singulariter autem P. Clemens Pelandus Bergomensis vir primi zeli, atque doctrinæ, quodam edito libello prænotatas P. Marchantij assertiones in professione Reformatæ subsistere non posse, probauit. Pater Ludouicus Rozycius in Reformatissima Poloniæ Minoris Prouincia olim Minister edito, opusculo quod *Vmbra Apologetica* inscribitur, dicens animi sui esse, doctrinam Marchantij defendere, vt modo viuendi Reformato conformem, easdem Marchantij propositiones nouis additis speculationibus atque rationibus, Pelandi obiectiones impugnando voluit sustinere. Propositiones sunt istæ: *Denarius & Pecunia, pro vt in Regula S. Francisci prohibentur, sunt ferè synonyma, & pro eodem accipiuntur. Syndicus à Martino V. designatus in nullo contrariatur Regula, aut declarationibus Romanorum Pontificum Nicol. III. & Clem. V.* Quia verò Rozycius Marchantio superadditus magis acceptabilem in præiudicium Reformatæ perfectionis, opinionem poterat confici.

stitueret, viamque laxiori viuendi modo aperire: Mihi tandem (non attenta tenuitate mea) fuit iniunctum, vt quàm non subsistat Rozycij noua doctrina, subiectis ad singulas eius probationes in Vmbra descriptas commentarijs, ostenderem. De merito salutaris Obedientiæ, dequæ causæ iustitia, & S. Francisci speciali assistentia confidens, commissam Prouinciam assumpsi; Vt autem clariùs ad legentium intelligentiam adlaborem, hoc ordine procedam. Primo loco sensum (non verba) Marchantij deinde Pelandi, producam in compendio; Rozycij deinde Textum (quem nomine *Vmbrae* sæpè pro faciliiori captu citabo) integrè per clausulas repartitum, quibus singulis commentarios apponam. Id vnum prænotare debui, quod non disputatur hic de propositionibus illis in ordine ad substantialem, sed ad puriorem (vt ait Clemens VIII. præcitatus) Regulæ obseruantiam, prout inter Reformatos cum omnimodo rigore custoditur. Cum verò nil intendamus, præter honorem Dei, clariorem veritatis intelligentiam, ad hoc vt Consodaliū meorum salus omni ambi-

ardm 1

A 4

gui-

guitate semota maiori securitate dirigatur; veritatem, non contentionem; pacem, non æmulationem; humilem Religiositatem, non damnabilem iactantiam, intrà modestiæ Religiosæ limites, iuxta commendatam Seraphicæ Scholæ modestiam, & S. Augustini præceptum. *Quærat Veritas, sed regnet charitas;* ex Apostolicis Constitutionibus, probatissimorum Doctorum rationibus, atque sententijs, sectabor inconcussè.

Prima Pars.

CUm Petrus Marchant. dixisset ad cap. 4. Regulæ Minorum per varias Conclusiones; Nomine pecuniæ in Regula Fratrum Minorum nō intelligi rem omnem, quæ accipitur eo animo, ut vendatur, siue distrahatur, siue ut in aliam commutetur; & denique Denarium, & Pecuniam esse ferè Synonima, & accipi pro eodem; Respondit ad hæc P. Pelandus zelo conservandæ Professionis Reformatæ ductus, contrarium ad dicta Marchantij probando: Contra Pelandum sic Scribit P. Rozycius in Vmbra Apologetica.

[Vmb. Respondetur Quòd quantum ad significationem nominis *Denariorum* quid propriè hoc nomine significetur, clarum est apud SS. Patres in sua Expositione cap. 4. Quod significetur signata moneta, seù, vt dicit P. Marchantius; *quorumvis metallorum particula lege publica certis quibusdam figuris insignita, & pro pretio rerum venalium instituta*, quæ ob id moneta vocantur, quod nos signi impressione, Authoris, vel pretij moneant. Sicut etiam dicuntur nummi, quod ex Græco significat legem, quia lege fuerunt institutæ. Vnde Layman tom. 1. lib. 3. fol. 143. Ad iustitiam cusæ monetæ seu pecuniæ dicit, requiri inter alia *Secundùm Gloss. in cap. Quanto Verb. Patris, de Iure iuran. Silu. Verb. Falsarius. Nauar. lib. de Restit. cap. 1. num. 316.* legitimam cudendi auctoritatem, quam etiam signum impressum indicat; nam monetam cudere ex Regalibus vnum est, vt constat ex lib. 2. Feud. cap. 50. *quæ sint Regalia, & lib. 2. de falsa Moneta.* Cum enim nummus ob publicam vtilitatem, & necessitatem institutus sit, non nisi illius auctoritate prodire debet, qui totius communitalis curam gerit.

Dixi pro pretio rerum venalium instituta seu quatenus sunt formale instrumentum emptionis, quia Denarij, vt sunt materiale quoddam metallum, quod vsibus Fratrum Minorum cedere potest, sic denariorum nomine non compræhen-

duntur, nec consequenter eorum receptio est interdicta. Quo modo licitè Frater Minor centum aureos recipere potest (secluso scandalo, & malitia omni seposita) non ut Genus aut species monetæ sunt, sed ut ex isto auro calix conficiatur, aut calices deaurentur, ut notat Hugo, quod tamen ob abusus, periculum, vel scandalum esset cauendum, & non recipiendum aurum, nisi fractum, aut fustum.]

I. Comm. Particulæ singulæ, quas in denario formaliter accepto requirit Author *Vmbra*, in ly *Moneta* includi; puto esse manifestum, quippe quæ quocumque in loco, ex quacumque materia cudatur, absque publica lege, vel authoritate; atque sine particulari nota cudi non valeat, pro pretio rerum venalium, siue ad commodius negotiorum exercitium. Sed ideo puto, totum hunc additum fuisse discursum, ut punctum ex Pelando non citatum de mente sua explicaret, quod videlicet, Denarios naturaliter tantum, idest pro metallo, materialiter, siue naturaliter tangere, vel contrectare, ex isto quarto Regulæ præcepto non sit prohibitum, nec sit peccatum, secluso scandalo vel periculo: non dissentiant

tiunt ab *Vmbra Corduba quæst. 4. Sanctor.*
ad cap. 4. dub. 3. Respon. 3. Marchant. ad
cap. 4. Monza ibid. immo, & P. Siguenza
ibid. cap. 4. S. 7. qui etiam Hugonem,
Pisanum, Quatuor Magistros aliosque ea-
dem citat pro opinione: Nec tamen sub
Silentio præterire possum, quòd Zelantissi-
mus, æque ac Doctissimus P. Antonius de
Patti, vnus olim de quatuor Visitatoribus
Apostolicis ad ampliandam Reformatio-
nem à Clemente VII. Papa constitutis;
super idem *cap. 4. Regulæ in suæ exposit. cap.*
3. contrarium docuit ex illis verbis Decre-
talium Nicol. III. *Exijt S. ad maiorem autem*
& Clem. V. verb. verum etiam (ex duabus
enim hisce decretalibus vniuersa hæc con-
certatio dependet) vbi postquam vterque
Pontifex omnimodam fratrum Minorum à
Denario, & à pecunia abdicationem expli-
cassent, addit vterque hanc expressionem,
Verum, & à qualibet contrectatione ipsius.
In ordine ad quod, saltem ob periculum
affectionis, vel scandali graui poena mul-
ctantur per Generalia Ordinis statuta, ac
per Reformatorum constitutiones, qui pe-
cuniam in cella tenere, vel in via deferre
fue-

fuerit conuictus; nec excusatur, dicendo, hoc tantum materialiter egisse, in gratiam Benefactorum, vel ad faciendam restitutionem, & huiusmodi.

2. Pag. 7. Verb. *Quantum ad nomen pecunie* &c. refert verba Pelandi, dicentis, nomine pecuniæ intelligi omne illud, quod recipitur vt vendatur: quo pacto etiam libri, & Calices, si reciperentur vt vendantur, essent *Pecunia* quod ex *Authoritate Quatuor Magistrorum*, & ex antiqua constitutione per ipsos allegata probauerat; & dixerat, eam constitutionem factam esse tempore S. Francisci in primitiua Religione, quoniam à quatuor Magistris ante annum 1242. dicebatur antiqua. Ita Pelando R.

[Vmb. Verum quidem esse, quòd 4. Magistri allegant præfatam ordinis constitutionem antiquam, non tamen eam approbant, sed potius reprobant, vt patebit in prob. 6. Concl. 1. in fine. Vnde negatur fuisse tam antiquam, quod vigeat tempore S. P. Francisci, vel si vigit, negatur, eam esse de mente S. Patris; aliàs non reprobareretur à 4. Magistris.]

(3. Comm.) Falsum est, antiquam illam Constitutionem Ordinis, quod pecunia sit
omne

omne illud , quod recipitur , vt vendatur ,
à quatuor Magistris reprobari ; & ideo falsa
est illa consequentia , quam Rozycius conie-
cturaliter inde deducit : Quia tamen hoc de-
monstrandū referuat infra in prob. 6. Concl.
1. nos etiam ibi ex integro respondebimus :
interim tamen , nè nihil dixisse videamur ;
hìc ex ipso Magistrorum textu sufficiat eo-
rum mentem indicare : Ergo grauissimam
hanc quæstionem tractaturi ex professo , sic
incipiunt in quæst. 4. *Hac est Quæstio neces-
saria , quid dicatur pecunia ? Nam constat ,
quòd pecunia dicit aliud , quàm Denarius .*
(4. Magistri q. 4. in firm. trium ord.) Ecce
fundamentum , quod pro subsequenti tra-
ctatu apponitur à quatuor Magistris , vt vi-
delicet omninò pro constanti supponatur ,
aliud à Denario importari per pecuniam ,
non verò quòd *Denarius* , & *Pecunia* prò
eodem accipiantur : Sic à pleno etiam Gene-
rali totius ordinis Capitulo citatur quatuor
Magistri. *Sciendū est quòd secundum Exposito-
res , & maxime quatuor Magistros , qui nō glossā ,
vt aiunt , sed purū intellectū Regule ex ipsa li-
tera extraxerūt ; Pecunia est , quicquid recipitur
vt vendatur* [Orb. Seraph. tom. 3. fol. 310.]

Expositio SS. Patrum, &c. Ibid. pag. 8, in fine, & 9. recitat Vmbra doctrinam Pellandi ex Patrum Expositione, ex Decretali Exijt; & ex Capitulo Generali Pallescuello docentis, Nomine pecuniæ intelligi quamlibet rem, quæ recipitur, vt vendatur; cui respondet Rozycius.

[Vmb.] *Respondetur.* Expositionem SS. Patrum quod attinet. Quod sicut Corduba q. 6. introductoria discurrens dicit, de Doctoribus aliquibus, seu Expositoribus Regulæ, aut de eorum dictis non est curandum, quando contra aliqua contenta in Declarationibus Nicol. III. & Clem. V. loquuntur, quæ habent primum locum; quia Scripserunt ante prædictas Declarationes, vt S. Bonau. Hugo. Quatuor Magistri; & alij, licet scripserint post prædictas Declarationes, fortè ex inaduertentia sequendo priores Expositores aliter loquuti sunt contra prædictas Declarationes: Ita in proposito, quia hæc sententia contenta in Expositione Sanctorum Patrum de Pecunia (fortè sequens citatam Constitutionem antiquam), non videtur loqui conformiter ad Declarationes Nicol. III. & Clem. V. vt ex infra dicendis patebit; ideò non cogit, vt eam sequamur. Et quamuis pro confirmatione sua alleget *Decretalem* Nicol. III. dicentis; *Nec eo animo vt distrabant, sue vendant, recipiant,*
&c.

Et hoc non conuincit: quia in præfato textu id non prohibetur ex ea ratione, quod hoc sit pecunia, sed tanquam proprium, & superfluum; Nam statim subiungit Pontifex *quinimo in omnibus appareat in eis quoad dominium omnimoda abdicatio, & in usu necessitas*: & patet ex titulo articuli, qui est: *Cui competat dominium rerum fratribus concessarum.*

4. *Comm.* Vltro admitto cum Rozycio, etiam ex clariore doctrina Cordubæ, non esse curandum de opinionibus Doctorum, seu Expositorum Regulæ, si contra præcitatas Decretales *Ex q̃t*, & *Exiui*; in corpore iuris clausas, in Viennensi Concilio Generali approbatas, & semper in Capitulis Generalibus ab obseruantibus maximè suæ obferuantia professoribus receptas, etiam ex obligatione ab Apostolica Sede in ipsa Reformationis institutione apposita, quoquo modo sentire videantur: sed hinc argumentum contra ipsum Rozycium retorqueo sic. Decretales illæ Denarium à pecunia distinguunt, ergo non sunt audiendi Marchantius, & Rozycius aliter sentientes; subsumptum probabitur infrà, vbi hæc Rozycius tractat ex professo.

Pro nunc ex ipso Decretalis *exijt* textu art. 3. sufficiat indicasse Mentem Nicolai Papæ in illa sua Expositione; vbi explicando Præceptum istud Regulæ *Fratres non recipiant Denarios vel pecuniam*; etsi expressè non assignet definitiuè, quid *Denarij*, quid *Pecunia* nomine sit intelligendum; legata tamen, & alia donata fratribus, quæ sunt alienanda, vt eorum pretium in fratrum necessitates conuertantur, expressissimè inter res pecunias, atque pecunias recenset vt infra videbimus. Quamuis autem in art. 2. vbi (quod benè notauit Rozycius) declarat ad quos spectet Dominium rerum, quibus Minores vtuntur; apponat verba iam à Rozycio allegata; non tamen ibi agit de Denario, vel Pecunia; sed de utensilibus Fratrum; vt nempe in eis elucescat abdicatio omnis dominiij; & necessitas in vsu; vnde non benè illo à loco suum probauit argumentum Roxycius; sed de Denario; atque pecunia in art. 3. declaratur. Nec tamen ideo errasse Pelandus diceretur, dum ex eodem art. 2. dicit inter pecunias de mente Papæ numerari, quæ recipiuntur; quia hoc in art. 3. postea declaratur à Pontifi-

tifice. Doctrina itaque Pelandi, non modo à Siguenzia, à Patti, & alijs omnibus (exceptis Marchantio atque Rozycio) de strictiori Observantia, sed & à Corduba, & alijs communiter Regularis Observantiæ professoribus contra Rozycium confirmatur; qui omnes affirmant, per *Denarium* intelligi monetam authoritate publica taxatam; per pecuniam verò, quidquid recipitur, ut vendatur, aut æstimato pretio in aliud commutetur; unde Pecunia etiam, denarium comprehendit, non è contra. Quinimo, non modò Reformatorum Constitutiones, sed & statuta Generalia Ordinis Regulari Observantiæ communia (quod absq; Rozycij rubore legi non potest) præcitatis Decretalibus *Exijt*, & *Exini* (Stat. Ord. c. 4. §. 1.) inhærendo, declarant, in hoc 4. capitulo Regulæ prohiberi denarios, & ea, quæ pretio æstimentur, vel quorum usum fratribus habere non licet.

[Vmbr.] Eodem modo respondetur ad declarationem Capituli Palleusielli, quod scilicet contra eam stent declarationes Pontificiæ predictæ Nicol. III. & Clem. V. quæ, ut ipsemet Pelandus dicit, *maiori venerationi habenda sunt* Nec

adeo infallibilem Constitutiones Generales ha-
 bent Spiritus Sancti assistentiam , quo minus
 falli aut immutari possint (pro vt prætendit P.
 Pelandus) quandoquidem toties per sequentes
 Constitutiones reiectæ , & abolitæ sunt , vt ob-
 servat Sanctorus cap. 12. fol. 679. adducens Se-
 gobientia cap. 8. §. 7. dicentia : *omnia & singula*
Statuta hucusque retroactis Capitulis , & Congrega-
tionibus quomodocunque edita omnino abolentes , &c.
 & antiqua salmaticentia : in literis Cardinalis
 de Carpo Protectoris, in quibus dicitur : *Cæteris*
omnibus tanquam refecatis, & abiectis , &c. & Cor-
 duba quæst. 6. introductoria §. 2. quo ad Con-
 stitutiones Ordinis recenset Capitulum Toleta-
 num 1532. cum Capitulo Generali Parmensi ,
 tabulas Vicar. Generalis 6. 16. 18. 19. in quibus
 antiquis , ac non necessarijs abolitis tunc statu-
 ta , observari mandantur . Et sic concludit Cor-
 duba , standum esse statutis , quæ pro tempore
 viguerint , quoad usum scilicet , & consuetudi-
 nem , quæ firmat leges , quæ moribus vtentium
 approbantur cap. *Erit autem lex* dist. 4. Proinde
 licet statuta antiqua res ad vedendum commu-
 tandum distrahendum , &c. receptas propria
 auctoritate vocitent receptionem Pecuniæ in
 Capitulo Generali Palleusiello; quia tamen mo-
 derna statuta ab Urbano VIII. confirmata redu-
 cunt id ad proprietatem , vt postea patebit , his
 potius standum est . Ex quibus patet , quàm
 inaniter inuehitur P. Pelandus contra P. Mar-
 chant.

chant.; quòd à Decifione illius Capituli Generalis, & fententia communi antiqua recedat, conformando fe potius posterioris Capituli decifioni, & Declarationis Nicol. III. & Clem. V. in fua fententia]

5. Comm. Rozycij dicta contra Rozycium iteratè retorqueo ; *Reiectis statutis antiquis* ftandum eft *statutis nouis* ab Apoftolica Sede confirmatis ; fed ftatuta Generalia nouiffima confirmata, & per decretum Capituli Generalis Toletani anno 1658. compilata ; authoritate Apoftolica fub die 18. Augufti 1662. impreffa, & publicata, ad quorum obferuantiam hucusque totum Corpus Obferuantiae, obligatur, diftinguant exprefse inter denarium, & pecuniam, vt hic fuperius immediatè illa retulimus ; ergo contra Rozycium, non licet ipfi Rozycio, vel alijs opinionem à statutis Ordinis discrepantem tenere, vel publicare, dicendo pecuniam à Denario in Regula Minoritica non diftingui .

6. Quæ autem fint illa ftatuta ab Urb. VIII. confirmata, quæ res ad vendendum, vel diftrahendum authoritate propria receptas ad proprietatem reducant (exclu-

fa violatione præcepti de pecunia, sic enim
 intelligi debent, si pro Rozycio valere de-
 bet argumentum) omninò non video : vel
 enim intelligit Rozycius de statutis moder-
 nis, quæ licèt Urbani tempore nundum ex-
 tarent in hac forma, tamen ex Vallisoleta-
 nis sunt deducta, quæ tunc vigeabant ; &
 hæc sunt literaliter contra Rozycium, ut vi-
 dimus : vel loquitur de Vallisoletanis anno
 1593. editis, quo tempore Urbani VIII.
 (*Orb. Seraph. tom. 3. fol. 443.*) vigeabant ; &
 hæc etiam in cap. 4. Regulæ contra Rozy-
 cium, hæc habent formalia verba : *Cum*
Denarium, & earum rerum omnium, quæ pre-
tio estimantur &c. receptio hic prohibetur ex-
pressè &c. fortè dicet Rozycius, quod in-
 telligit de statutis Reformatorum ab Urba-
 no VIII. confirmatis ; in quibus c. 4. nu. 10.
 declaratur reus proprietatis, qui aliquid
 emendicat in alias res, etiam necessarias
 commutandum ; quod sonat expressè Rozy-
 cij textus : Sed pace sua non debebat ipse
 textum allegare truncatum ; subsequitur
 enim ibidem immediatè, *quia hoc est emen-*
dicare Pecuniam : Per esser questo cercare Pe-
cunia. Quid clariùs esse potest pro denarij
 distin-

distinctione à pecunia? Quomodo inducere potuit in mentem Rozycius, Reformatos ad puriorem Regulæ obseruantiam præ Regulari obseruantia specialiter alligatos, doctrinas laxiores præ Obseruantibus in hoc omnium ad paupertatem attinentium præceptorum maximò acceptare? fingit ergo ille truncato ex statuti textu, se per illud verbum, *si dichiara proprietario*, Reus est proprietatis, se intellexisse per hoc statutum reduci recursum ad pecuniam, seu rerum pretio æstimabilium ad sextum, non ad quartum Regulæ præceptum: at quin considerare noluit, nullam in quibuscumque Ordinis statutis assignari propriam pænam contra receptatores denarij, vel pecuniæ, sed pæna puniri proprietarijs imposita. Duo ergo notantur in hoc statuto; primum est, quod ultimo ponitur; nempe mendicationem rerum pretio æstimabilium esse mendicationem pecuniæ. Alterum in initio illius textus; talis mendicatio puniatur pæna Proprietariorum. Hæc integrè hîc declarare volui, quia eandem voluntariam æquiocationem sæpè in subsequentibus repetit Rozycius; hac ipsa ex declaratione

dilucidandā, quæ si nullo negotio voluisset aduertere Rozycius, me hercle non dixisset, hac ex sua voluntaria interpretatione, receptionem rerum pretio æstimabilium non esse pecuniæ receptionem, nec ideò contra quartum, sed contra sextum Regulæ Capitulum peccare.

[Vmb.] Quàm efficacius cauillare volens P. Pelandus nonnullos illius in hac materia de pecunia Conclusiones adducit, & earum probationes resolvere nititur, per quod suum intentum an assequatur, vt clariùs appareat, sit P. Marchant.

Conclusio prima. *Nomine pecuniæ in Regula Fratrum Minorum non potest intelliigi res omnis, quæ recipitur eo animo, vt vendatur aut distrabatur; siue vt in aliam commutetur; Ita Marchant. Croufers.*

(7. Comm.) Non cauillare voluit P. Pelandus, sed genuinū Regulæ, atque paupertatis Franciscanæ sensum cum omnibus strictiorem Obseruantiam profitentibus defendere, & vnicum P. Marchantium viam laxiorem aperire volentem conuincere. Non tamen ad Pelandi dicta me obligo, quia non in eius gratiam hos commentarios exscri-

scribendos assumpsi, sed ex obedientia in gratiam veritatis, ad dilucidandam *Vmbra* à Rozycio contra S. Francisci per sæpè repetitum præceptum appositam, & ad tuendam puriorem, quam Reformati de strictiori Observantia profitentur, Regulæ intelligentiam.

8. Citat ergo ille Marchantium, quem unicum à Reformatis omnibus, immò & ab Observantibus in genuina pecuniæ intelligentia discordantem defendendum suscepit; citat & Croufers, qui tamen non de Reformatis, sed de Capucinis est, qui ad apices rigoris in Decretalibus *Exijt & Exiit* declaratos ex institutione sua non obligantur. At Vniuersam Observantium, atque Reformatorum Expositorum Classem citare non potest.

(*Vmb.*) Et non improbabile putat Sanctorus.

(9. Comm.) Quod autem hoc non improbabile putet Sanctorus; truncatus offertur textus Sanctorij; non enim dicit simpliciter; quod non sit improbabilis opinio, denarium, & pecuniam ferè pro eodem intelli-

gens ; sed dicit, quòd non sit *omninò impro-
babilis*. (*Sanct. Comm. in Constit. Ord. c.4.5.*
Tom.2. Quæ particula longè diminutiva
multum ponderis habet ; quomodo ergo
Expositor Reformatus ad arctiorem Regulæ
observationem simpliciter obligatus, reiecta
communissima , ipso à Religionis exordio,
atque tutissima opinione , immò per Ordini-
nis Constitutiones sub obligatione inducta,
nouam & inauditam, & in Religione uni-
uersalissimè reiectam amplecti ; immò &
contra Constitutiones Ordinis mordicus
defendere conetur, vnico illo fundamento,
quod ab vno Scriptore dicatur non quidem
non improbabilis , sed non *omninò impro-
babilis* ?

[Vmb.] Probatur simplex intentio Regulæ ,
& S. P. Francisci fuit , quòd verba Regulæ sim-
pliciter intelligantur eo modo , quo communi
loquentium sermone vsurpantur : Atqui nomen
pecuniæ communi loquentium sermone non su-
mitur pro eo quod recipitur , vt vendatur , vel
destrahatur , &c. Ergo nec in Regula sic accipi
debet . Minor patet , quia quod est medium ad
finem aliquem non est necessariò eiusdem ratio-
nis cum fine, alioquin oporteret dicere ; Merces
Mercatorum , quas comparant, vt eas diuendant
rei-

re ipsa esse pecunias : immò quidquid venale est esset pecunia ; quod à nomine dictum fuit , nisi fortè analogicè valdè diceretur , quatenus per eas pecunia acquiri potest : Maior prob. ex testamento S. Patris vbi dicit , quod verba Regulæ intelligantur , & obseruentur *simpliciter* , & sine glossa , ergo sic debent intelligi .]

10. Comm. Concedo , ex intentione , atque Testamento S. Francisci , Verba Regulæ intelligenda esse simpliciter , & sine glossa ; sed vnde constat Rozycio , quòd Denarius , & Pecunia toties per S. Franciscum disiunctim repetita , & ab inuicem per ipsum Legislatorem distincta , sint Synonima idem importantia ? Vt quid vbicumque denariorum occurrit mentio , pecunias indispensabiliter superaddit per negationem vitiosam , si idem important ? Certè hoc non est , eius verba intelligere simpliciter , sed per interpretationem : ter S. Franciscus Denarios suis Fratribus interdixit , & semper pecuniam adiecit , primò in initio cap. 4. *nullo modo denarios , vel pecuniam recipiant* . Secundò ibidem post pauculas lineas ; *eo semper salvo (vt dictum est) denarios , vel pecuniam non recipiant* ; si sunt Synonima , cur statim

statim eadem verba repetit cum graui reflectione? Tertiò in cap. 5. *de mercede laboris corporis necessaria recipiant præter denarios, vel pecuniam*: Quomodo ergo Rozycius Sanctum Legislatorem in tribus clausulis ferè simul vnitis nugatorium facit, vt eius Regulam possit ad mentem propriam simpliciter intelligere? simpliciter ergo intelligantur verba Regulæ si ad mentem Legislatoris iuxta communem modum loquendi intelligas; vt Rozycio concedo: at quid pecuniæ nomine veniat secundùm communem modum loquendi, & intelligendi, Habemus à Calepini communissimo vocabulario, qui verbo *pecunia*, dicit, *Pecunie nomine veniunt non modò nummi, seu numerata pecunia, sed & omnes res tam solidæ, quàm mobiles, & corpora, & iura*: Hispanicè itidem, addit Calepinus, *el dinero, ò generalmente todo lo que vale dinero*. Gallicè quoque *Argent once, qui vaut argent*: & hoc confirmat non modò ex vsu communi plebis Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ, sed & à iuribus citans Hermogenianum l. pecuniæ ff. de verb. signif. & l. 2. Cod. de Constituta pecunia; *Vt igitur &c. neminem moueat, quod*

quod sub nomine pecunia etiam omnes res exigi definimus; possibile est, omnes res in pecuniam conuerti. l. 4. ff. de Verb. signif. pecuniæ nomine rem significari Proculus ait, & l. prima §. Pecunia autem ff. de Calumniatoribus; ibi pecuniam autem accepisse dicitur etiam si aliquid pro pecunia acceperit. Rebuffus in tit. de verb. signif. in Comm. dictæ l. 4. de verb. signif. §. primum ut pecunia: sic etiam totus ordo à sui fundatione communissimè intellexit, ut patet per Constitutionem antiquam citatam à Quatuor Magistris, qui anno 1242. suam Expositionem scripserunt; quam frustrà Rozycius iam superiùs infringere tentauit; sic ipsi Quatuor Magistri dicunt in cap. 4. Regulæ, quòd constans esse debet, denarios à pecunia distingui: sic Capitulum generale Palleusiellum anno 1470. declarauit. Sic præ cæteris clariùs Iulius II. in statutis pro Conuentualibus editis (à fortiori Reformatos docere debet,) cap. 7. dicit expressè; Nullus Prælatus, vel Fratrum libros, Blada iocalia, vel alia quæcumque mobilia, vel immobilia recipiat &c. intentione vendendi, vel aliquid emendi &c. quia talia facere, vel tali nomine recipere, sit pecu-

pecuniam recipere, & habere; Sic etiam pecuniam in Regula interdictam intellexerunt communissimè ab antiquo usque nunc S. Bonauent. 4. Magistri, Hugo, Pisanus, quos citat, & sequitur Corduba; Miranda cap. 67. Rouserius quæst. 1. in cap. 4. Regulæ Serena Conscien. quæst. 4. & 6. Siguentia ibid. cap. 4. text. 1. §. 3. Antonius Patti, par. 2. tract. 1. cap. 1. num. 2. & par. 1. cap. 4. §. 1. & 2. Monza cap. 4. fol. 263. sic statuta generalia Ordinis Salmaticensia de anno 1553. (quæ textum 4. Magistrorum literaliter adducunt; Vallisolet. 1593. à Sanctorio commentata, Tambucana de mandato Capituli generalis Toletani 1658. compilata. Constitutiones Reformatorum anno 1642. ab Urbano VIII. confirmatæ; Itaut generaliter ab Ordinis initio, tùm Capitula generalia, tùm Regulæ Expositores omnes ante relaxationem Ordinis, atque de Observantia Regulari, & Strictiori, (vno excepto Marchantio quem defendendum suscepit Rozycius) denarium à pecunia (prout in Regula prohibentur) essentialiter distinguunt; & pecuniam dicunt esse, quidquid recipitur, non animo vtendi, sed quoquo modo

modo distrahendi, pretio, vel tacitè, vel expressè æstimato, vt faciunt omnes, qui emunt vendunt, vel commutant. Videat Rozycius, si vnicus Marchant contra totius Religionis communissimam intelligentiam singularis faciat opinionem probabilem; & quis sit communis modus loquendi, iuxta quem sit intelligenda Regula S. Francisci.

II. Si verò de Sancti eiusdem intentione, quamhic tangit Rozycius, inquiramus; longè faciliùs, ac euidentius irrefragabil. fundamento dilucidatur. Supponitur etenim, nemine non confitente, pauperum Patriarcham in eo totum, vt summos Euangelicæ Paupertatis apices in sua Religione firmaret, quæ propterea ex hoc titulo à cæteris Religionibus condistinguitur sicut ergo in possessione voluit, Minoritas ab omnimodo rerum terrenarum dominio esse semotos; ita & in vsu fierent ab omni negotiationis, aut interesse terreni occupatione alieni, solo rerum necessariarum vsu contenti; sed prohibito sub nomine denariorum, & pecuniæ, solius numeratæ pecuniæ vsu, & concessa rerum ex professo distrahendarum contrectatione, remanet in fratribus laboriosa,

riosa, æque ac periculosa negotiationis, pretij que æstimationis occupatio; ergo ista non permittitur in Regula; Quis enim potest animum inducere, vt fratres res mendicatas, aut oblatas, vendi, vel commutari velint, nisi tacitè, vel expressè pietum earum præcognouerint? deinde quomodo sæcularibus constabit, Minoritas esse à sæcularium rerum commercio prorsus alienos, si reiecta tantum numerata pecunia; res pecunia, vel pretio taxato distrahibiles admittant; Quod etiam si Patriarcha id potissimum zelaretur, vt certò sciret Mundus, Ordinem suum ab omni esse occupatione huiusmodi alienum? Iterum; non minus est periculi, vt fratres ad affectionem negotij terreni declinent, si res expressa iurentione vendibiles acceptent, quàm si denarios contrectent; quia pari modo comparantur, æstimantur, & ad vsus proprios conuertuntur; Quin immò periculosius est in casu aliquo res distrahibiles, quàm denarium contrectare; Nonnullis enim rebus ad distrahendum receptis, V. G. eleganti, & pretioso horologio, preciosis Imaginibus, & huiusmodi faciliùs, atque

tena-

tenaciùs adhærere potest animus recipien-
tis , quàm ipsi pecuniæ , vnde ad peccatum
proprietas inducatur . Vltimò , si conce-
ditur in Regula receptio rerum pretio di-
strahendarum (secluso dominio) , non ne
faciliùs erat denarios secluso dominio re-
cipere , quibus ad comparanda necessaria
vtentur ? Hæc omnia ex ipsis S. Patriarchæ
verbis apertè conuincuntur : dato enim ,
sed non concesso , quod in primo loco ;
*Precipio firmiter vt Denarios , vel pecuniam
non recipiant ; eadem vt Synonima coniun-*
xisset ; vt quid in 2. loco de prouidendis
infirmorum necessitatibus ; & in 3. loco ;
de mercede laboris ; tam accuratè semper
vniformiter repetiuit ; eo semper saluo , ita
tamen vt denarius , vel pecuniam non reci-
piant ; dum pecuniæ nomine non modò
monetas cufas , sed & omnem rem pretio
distrahibilem secundùm leges , & populi
consensum intelligi non ignorabat ?

[Vmb.] Sed certum est , quòd licèt S. P.
Franciscus fuerit peritissimus rerum agendarum ,
vt de illo scribit Vuadingus , & Regula ipsa ipsi
fuerit dictata à Christo , vt idem testatur ad
annum 1223. tamen non fuit statutarius , & iuris
peri-

peritus ; nec apices iuris de nomine sciebat ; immo huiusmodi literaturæ omnino nescius fuit, & Regulam , vt ipsemet dicit in Testamento, *dedit illi Dominus purè , & simpliciter dicere , & scribere* . Ergo verba Regulæ ipsius sunt interpretanda secundum communem usum loquendi.

12. Comm. Hæc quia , præsentī tractatui omnino conueniunt hīc per anticipationem adduco , & respondeo , vt tota hæc materia vno in loco dilucidetur . Certè primò Rozycius sibi met contradicit , dum Regulam minorum à Christo dictam confitetur , & tamen non secundum iuris prudentiam dicit esse conscriptam deinde quis talem patri Seraphico iniuriam auderet inurere vt qui tanto pondere Regulam , (immo tres) tanta serietate , congruentia, & subsistentia conscripsit, dicatur non fuisse statutarius? at si in ea scribēda fuit à Christo edoctus, quomodo incusandus de ignorantia , vt verba eius non doctrinaliter sed populariter sint intelligenda, si popularis à doctrinali distinguitur ? Dato tamen , quod non ad mentem Doctorum, sed ad vulgarem usum interpretentur eius verba ; iam in Superioribus ostendimus , quod Italicè (vt
rior

hodierno etiam usu comprobatur) & Gallicè à vulgo Pecunia pro quacunque re pretio determinato distrahibili accipiatur, si verò S. Franciscum Gallicum, Italicumque idioma perfectissimè caluisse, scriptores omnes ex S. Bonaventura consentiunt, quale igitur in filio Seraphici Patriarchæ subterfugium, eum ignorantia tacitè accusare, quem approbante S. Ecclesia, *Doctum doctrine gratia* decantamus? ad hoc ut eius Regulam sanctissimam impugnare liceat, illum dicere non fuisse statutarium, neque legum apices cognovisse? ut eius Sanctissimam mentem valeat atterere, velle mentem ipsius, & verba contra explicitissimam ubique illius intentionem, contra rationem, contra iura, contra populorum consensum velle interpretari? Secundum inquit, communem modum loquendi: Assignet Rozycius, qualis, & ubi sit communis iste modus loquendi, qui omne pretio æstimabile, qua tale, à nomine *Pecuniæ* excludat? Dic amabò, Rozyci, quæ nam intentio S. Francisci fuit in hoc præcepto? certè negare non audebit; ut filios suos, & ab affectione, & ab occupatione cuiuscunque

C

que

que negotij segregatos ostenderet esse in tali paupertate solidatos. Si autem etiam secluso dominio, solùm quo ad vsum pro subleuandis suis necessitatibus debeant, aut possint pretium rerum, quas distrahendae accipiunt, aestimare; quid interest, an hoc sit in numerata pecunia, vel in re per numeratam pecuniam distrahibili? Non inferior hic occupatio mentis, non leuius periculum, non minor sæculi admiratio, dum fratres apparent in pretio (an huius, vel illius rei, nil interest) mentem affigere.

[Vmb.] *Maior probatur ex testamento S. Patris, ubi dicit, quòd verba Regulæ intelligantur, & obseruentur simpliciter, & sine glossa.]*

(13. Comm.) Concedo totum. Atque simplicitas, quòd S. Pater toties explicitè de Denario, & Pecunia distinguit, quoties de hac materia tractat, quia hoc erat ad intentum eius omnino necessarium, Tu velis in vnum confundere, vt intentionem S. Patriarchæ ac omnimodam Fratrum à rebus sæcularibus abdicationem ab illo vnicè intentam possis atterere? Regula dicit; *Fratres non recipiant denarios vel pecuniam*

niam. Tu addis marte tuo *Denarius*, & *pecunia non distinguuntur ab inuicem, sunt Synonyma* (Ergo superflue semper combinantur in Regula) hæc, vel ipso Rozycio Iudice non est simplex intelligentia Regulæ, sed Glossa superaddita; At verò quæ nam Glossa? non quidem ad mentem legis, sed legis huius, & præcepti destructiua, quæ Fratribus indulget, vt in accipierdis, & æstimandis rebus pretio distrahibilibus mentem teneant occupatam. Quid fortiùs contra S. Patris intentionem? etiam si verba ipsa concordare viderentur; *In legem peccat, qui verba legis amplectens contra Legislatoris nititur voluntatem.*

14. Hæc fusiùs hìc explicaui vt genuinus Regulæ sensus vno in loco plenius innotescat; Vmbræ textum ex indè breuiori commentario pertransibo.

[Vmbr.] *Contra* Licet non obliget, potest tamen conducere ad intelligendum Regulam, vt elicitur ex expositione 4. Magistrorum cap. 5. & patet ex ipsa ratione, vt dicit Corduba fol. 80. ergo &c. Secundo (inquit) quod S. Pater precipiendo vt verba Regulæ intelligantur simpliciter, & sine Glossa, non precipit, quod intelligantur

secundum communem loquentium sermonem, sed prohibet Glossas extortas, & impuras, & declarationes irrationabiles, quæ Regule puritati, & simplicitati contrariæ sunt, &c. Sed.

Contra S. Pater in præfatis suis verbis duo facit: Primò prohibet Glossas in Regula; Secundo præcipit, ut verba intelligantur simpliciter. Quantum ad primum, nulla est difficultas, quod prohibeat Glossas solùm impuras, non autem illas, quæ purum eius intellectum declarant. Sed quantum ad secundum, quæro quis sit ille sensus simplex, quem observari mandat in intellectu Regule? non potest esse alius, quàm ille, qui in communi modo loquendi usurpatur; Ergo secundum hunc intelligi debet.

Dices fortè cum P. Pelando, sensum simplicem esse illum, qui continetur in declarationibus Pontificum, & Doctorum idem cum illis sentientium. Sed contra. Vel hoc intelligitur ita, quod Declarationes Pontificum, & Doctorum præsuponant in verbis Regule certum sensum, & significationem eorum, cui se conformant in declaranda mente Conditoris Regule, vel ita quòd verba Regule accipiant sensum, & significationem à Declarationibus: si primum, hoc quidem verum est, ut patet ex declaratione præsertim Nicol. III. art. I. & sequentibus, qui intentionem Regule ex verbis ipsiusmet colligit, ut legenti patet.

Sed quæro, quis sit ille verborum sensus, cui se

Pon-

Pontifices conformant in declaranda mente Legislatoris? Non potest esse alius, nisi ille, quem communiter homines formant; dum audiunt illa verba: Nec enim est præsumendum Pontifices, & Doctores in exponenda Regula Fratrum Minorum recessisse à forma tradita à lege, & vulnerare quantum ad hoc decretales in Corpore iuris inclusas; Ergo sensus, iuxta quem debent intelligi Regulæ verba, est ille, qui continetur in communi modo loquendi. Si secundum: *Contra* ad colligendam intentionem S. Patris in sua Regula, & verborum sensum, dantur declarationes à Pontificibus, & Doctoribus, ut mediante sensu, & significatione verborum tanquam mentis, & intentionis S. Patris signorum declarent mentem ipsius; Ergo præsupponunt in verbis sensum, & significationem, consequenter non dant illam verbis.]

(15. Comm.) Vltro concessi, quod Pontifices sensum præsupponant in exponendo Regulam; nec in eius expositione vulnerasse Decretales in Corpore iuris inclusas; sed quid leges tum Canonicae, tum Ciuiles per Pecuniam intelligant, iam satis dictum est in antecedentibus, & iterum dicetur in subsequentibus.

(Vmbr.) Obijcies ex P. Pelando primò; S. P.

Franciscus Regulam, & Ordinem submisit determinationi, subiectioni, declarationi Sanctæ Sedis, vt patet ex tract. Defensoris contra deuiantes notab. 1. pag. 258. Ergo non habuit intentionem; nec habere potuit alligandi verba Regulæ suæ ad communem loquentium sermonem.

Respond. Neg. Conseq. Quid enim derogaretur per hoc, quòd P. Sanctus Regulæ suæ verba alligaret ad communem vsum loquendi, auctoritati summi Pontificis, in approbanda, improbanda vel declaranda regula? Numquid hoc non obstante, non potuisset summus Pontifex Regulam cum verbis ad communem loquendi vsum alligatis, approbare, improbare, vel declarare? Imò quod omnino necessarium fuerit, vt S. Pater verba Regulæ suæ ad communem modum loquendi alligaret; clarè ostendo sic. S. Pater velut Legislator per suam Regulam, tanquam per legem intendebat, & volebat obligare Filios suos ad certum viuendi modum in ipsa expressum, eamque vt talem subiiciebat approbandam, vel reprobendam ac declarandam S. Sedi; Ergo debebat verba Regulæ suæ alligare ad certum modum loquendi, vt per illa significaretur, tum fratribus, tum S. Sedi mens ipsius: quia vt notat Layman de lege lib. 1. tract. 4. cap. 18. num. 4. Mens, & voluntas Legislatoris est veluti spiritus, & anima legis; vnde omnis vis obligandi per verba tanquam per signa instrumentum-

mentalia prouenit; sed non ad alium potius, quàm ad communem; quia ipsemet talis solùm fuit vsitatus: Vnde decernitur in Iure, vsum loquendi Legislatoris maximè attendendum esse pro habenda mente ipsius. *Si Seruus plurium §. Finali ff. de legē 1. Roman. cons. 179. n. 5. & alij apud Moron. resp. 56. n. 6.* Ergo ad talem alligauit loquendi modum verba suæ Regulæ.

(*Confirmatur*) Summi Pontifices præsertim Nicol. III. & Clem. V. declarando Regulam Minorum, & Mentem S. Patris recurrunt ad verba, explicando ipsam secundùm communem loquendi modum, vt patet legenti Declarationes eorum; Ergo signum est, quòd verba Regulæ suæ alligauerit S. Pater ad communem loquendi modum.

Obiicies Secundò ex eodem: *Petrus Marchant. in quæst. præmiali q. 2. tit. 2. tractans de sensu literali Regulæ ponit exemplum in illis verbis. Regula & vita Fratrum Minorum hac est, Scilicet Domini nostri Iesu Christi S. Euangelium obseruare; & explicando sensum literalem horum verborum sic ait: Si gramaticaliter hæc verba intelligantur falsa sunt; non enim tenentur Fratres Minores totum Euangelium obseruare; Si tamen intelligantur litteraliter, vera sunt. Quia tenentur ad Euangelium obseruandum in ijs, quæ in litera Regulæ specificantur, vt Declaratio Nicol. III. aperte dicit; Sed illa verba, S. Euangelium Domini Nostri Iesu Christi &c. non solum sumuntur pro toto Euangelio gramatica-*

liter, sed etiam secundum loquentium sermonem; Ergo verba Regulæ non possunt intelligi secundum communem loquentium sermonem. *Respon. Neg. Min.* Quod verba illa scilicet *Domini Nostri Evangelium observare*, sumpta cum ulteriori contextu, illo scilicet *vivendo in obedientia &c.* Secundum communem loquendi sermonem, sumantur pro toto Evangelio; sumpta enim cum illa modificatione, & determinatione *vivendo in obedientia sine proprio &c.* significant obligari Fratres ad observantiam S. Evangelij per ipsam Regulam in ipsis tribus modificatam, vel determinatam, seu significatam; ut benè deducit Nicol. III. vide ipsius formalia verba. Vnde non debent ita mutilè sumi verba in explicatione Regulæ in communi modo loquendi, sicut sumuntur à P. Pelando hic, sed cum respectu ad antecedentia vel subsequenta verba, quibus modificatur eorum legitimus sensus; nam verba sequentia declarant antecedentia, *Leg. qui filiabus init. & Leg. si servus §. final ff. de Leg. I. & notant Roman. consil. 231. Socin. iun. in lib. fin. ff. de rebus dub. Baldus in leg. si quando ff. & alij apud Pasqual. fol. 428.* Et iuxta hoc Pontifices in suis decretalibus explicant Regulam.

Hinc patet, quod P. Pelandus malè confundit sensum gramaticalem cum sensu in communi modo loquendi contento; cum potius hic sensus coincidat cum literali, qui præter significa-

tio-

tionem verborum , vel dictionum , ampliùs connotat, seu includit intentionem dicentis .

Obijcies tertio ex eodem : Si illa maior , quòd Regulæ verba debeant intelligi secundùm communem loquentium sermonem , esset vera , sequerentur multa absurda : Sequeretur enim , quòd non liceret Guardianis recipere aliquem , ad Ordinem de licentia Ministrorum , quia in cap. 2. ipsis tantùm Ministris datur facultas recipiendi ad Ordinem . Item sequeretur , quòd Fratres non possent penitus licentiare inhabiles , qui venirent , vt in Ordinem reciperentur ; quia Regulæ verba clarè sonant apud omnes , quòd venientes ad Ordinem mittantur ad Ministros : Item quod Guardiani non possent recurrere ad Amicos spirituales , quia verba Regulæ communiter ab omnibus intelliguntur , quòd Ministri , & Custodes tantùm hoc faciant . Item sequeretur , quòd nullus posset promoueri ad prædicationis officium , nisi à Ministro Generali examinaretur ; verba enim Regulæ secundùm communem intelligentiam significant , quod id à Ministro Generali fieri debeat . Ergo &c.

Respondetur, negando illas consequentias deductas esse absurdas, attendendo communem loquendi modum , & tenorem Regulæ , imò quod hæc mens , & intentio S. Patris fuerit ab initio Ordinis instituti , colligitur ex Declarationibus Nicol. III. & Clem. V. qui dicunt , attento statu Ordinis præterito in paucitate sui hæc potuisse,

vt verba sonant, secundum communem modum loquendi observari, considerato tamen moderno in ampliato numero Fratrum statu, concedunt, illa posse aliter fieri, recedendo quo ad hoc à communi verborum sensu, & tenore Regulæ, vt notat Corduba explicando particulariter quamlibet Regulæ ordinationem citatam: vtunturque in hac parte Pontifices dispensatione non quidem relaxatiua, quæ appellatur vulnus iuris, quia ius commune lædit, sed declaratiua, quæ Epikeia dicitur, & æquitas, quam proinde P. Marchant. cap. 10. tit. 1. q. 2. loquendo de istis ampliationibus Pontificum non tam dispensationem vocat, quam explicationem mentis Fundatoris, siue legis interpretationem, & Epikeiam rationabilem.

Confirmatur. Eadem maior principalis probationis primæ ex Iure Canonico. Primò. Cum interpretatio verborum potest fieri ex iure, & ex communi usu loquendi; facienda est secundum communem usum loquendi, omissa illa, quæ potest dari ex Iure *L. stipulatio ista §. hi quoque, ff. de verborum obligatione*, & colligitur ex Glossa, & ibi notat per Barthol. & notat expressè Innocent. cap. *Cum clamor*, & cap. *Cum causam*, de Testibus. Sed verba Regulæ Minoritanæ possunt secundum Ius interpretari (præsertim in proposito de pecunia, vt de facto ex hoc solo fundamento, quod Iura Ciuilia distinguant inter denarios, & pecuniam, sic interpretantur illa aduersarij) &
 se-

secundum communem modum loquendi. Ergo omissa interpretatione secundum Ius, debent explicari secundum communem usum loquendi.

Confirmatur statutum iuxta communem modum loquendi intelligi debet sicut, & ceteræ dispositiones etiam odiosè *l. labeo ff. de suppellectili legat. & l. librorum §. quod tamen Cassius de leg. 3. & l. Cum de lanionibus §. asinum ff. de fundo instrumenti, & instit. leg.* & præsertim in materia statutorum notat Barthol. in *l. omnes populi ff. de iustitia, & iure*, & facit quod notat in *cap. ex literis de sponsalibus*. Item in verbis dispositionis ille sensus admittendus est, quem homines formant communiter, dum audiunt illa verba. Mantica de *coniect. lib. 3. tit. 8. n. 4.* Sed Regula Fratrum Minorum, est quodam statutum, ac dispositio, & quidem odiosa, sicut omnes aliæ prohibitiones; Ergo debet intelligi secundum communem modum loquendi, & secundum hanc Iuris Regulam restringi, & non extendi ad illa, pro quibus non accipitur in vulgari significatione.

Confirmatur secundo: Verba in lege posita iuxta communem usum loquendi accipienda sunt, & ille verborum proprietati præferendus est, ut probat Glossa *cap. Nonnulli, verbo ultra de Rescription.* & alibi apud Sanchez de matrimonio, *lib. 6. fol. 466.* Sed Regula Fratrum Minorum est lex quædam pro tota Religione Fratrum Minorum. Ergo verba in ea posita iuxta communem usum loquendi accipienda sunt, non ob-

stan-

stante quòd alia esset secundùm verborum proprietatem significatio, vt volunt in proposito de pecunia aduersarij, præsertim Pózanellus in sua dilucidat. Hinc Emanuel Rodriq. qq. Reg. tom. 1. q. 11, art. 6. rectè docuit, statuta, & ea, quæ ad Regularem monasticamque vitam pertinet, non esse interpretanda secundùm rigorem, & apices Iuris, sed iuxta æquitatem, seu terminos iuris naturalis, & gentium.

Confirmatur 3. Eadem maior: Verba prolata ab inscio legum sunt interpretanda secundùm communem vsum loquendi *l. cum autem, cap. de donat. ante nupt.* à statutarijs verò, & iurisperitis prolata debent intelligi secundùm consuetudinem iurisperitorum, *l. cum de lanionibus, §. asinum ff. de fund. instru. Roman. consil. 4.* Mantica de coniect. lib. 3. tit. 8. n. 1. Surd. consil. 313. nu. 87. Gonzales ad 8. Reg. gloss. 11. n. 63. sed certum est, quòd licet S. Pater Franciscus fuerit peritissimus rerum agendarum, vt de illo scribit Vvadingus, & Regula ipsi fuerit dictata à Christo, vt idem testator ad annum 1223. tamen non fuit statutarius, & iuris peritus; nec apices iuris de nomine sciebat; immò huiusmodi literaturæ omninò nescius fuit, & Regulam, vt ipsemet dicit in testamento, *dedit illi Dominus pure, & simpliciter dicere, & scribere.* Ergo verba Regulæ ipsius sunt interpretanda secundùm communem vsum loquendi.

Confirmatur primò. Maior principalis: Legis
ex-

explicatio non potest esse melior, quàm illa, quam facit Legislator cap. *per Venerabil. qui Filij sint legitimi*: Mantica decis. 49. n. 13. Sed S. Pater loquens de sua Regula in testamento, præcipit quòd verba eius intelligantur, & obseruentur simpliciter, & sine glossa, idest simplici, & communi modo loquendi: Ergo sic intelligenda sunt.]

16. Comm. Totus est Rozycius in probando, quòd verba Regulæ sint intelligenda secundum communem modum intelligendi; atque simpliciter, & sine glossa; An verò probet, vel non probet intentum, iudicent alij; quia nos in superioribus iam gratis admisimus; & qualis sit communis modus intelligendi, denarium, & pecuniam, docuimus sufficienter; non enim modus iste communis accipiendus est ex corrupto fortè, vel barbaro nationis alicuius idiomate, sed qui civiliter in Urbibus frequentetur. & secundum quem respondere solent Primores, si quid per denarios, & pecunias intelligant, interrogentur: concessimus itidem Regulam simpliciter, & sine glossa esse intelligendam, at detestati sumus, quòd Rozycio liceat glossas acriter

ter inhibenti, glossam superaddere, quæ Regnæ textui repugnet, & mentem Legislatoris evertat.

17. Pagina verò 23. ab illo ver. *quantum ad minorem &c.* totus est in probanda illa sua maiori principalis argumenti prænotati, quod nempe *pecunia* in hoc Regulæ præcepto non accipiatur pro quacunque re æstimato pretio distrahibili, ideoque, non fit quid à denario distinctum; prout hic à S. Francisco prohibetur, quod est principale, immo vnicum ipsius hac in prima parte intentum. Relata itaque contraria opinione Pelandi, sic argumentatur.

(V m b r.) [*Quantum ad secundum*, de nomine pecuniæ sumpto solitariè, & combinando pecuniam cum denariis distinctiue; Hoc eo ipso reiicitur, quia non probatur, sed est gratis excogitatum ad eludendam difficultatem; imo oppositum deduco sic: Dictio *vel* aliquando stat declaratiue, aliquando disunctiue, seu alternatiue. Quando stat declaratiue, tunc per illam dictum prius declaratur per posterius, & tunc debet poni inter duas dictiones idem significantes, seu inter duo idem significantia; vt notat Moronus respons. 7. num. 23. fol. 54. v. g. *Si quis in fundatione dicat - Nullo modo eligatur in Cappella-*

lanum, nisi Sacerdos, vel Presbyter, qui celebret: nullo modo accipiet tunicam, vel vestem meam. Et ita etiam particula, vel usurpatur à Pontificibus, vt Nicol. III. art. 6. Si verò contingat, res huiusmodi aestimato pretio vendi &c. ordinamus, & volumus, quòd talis pecunia, vel pretium recipiatur, & expendatur in rem licitam. Vbi pecuniam, vel pretium sumit Pontifex pro eodem. In statutis quoque nostris cap. 4. dicitur: *Omnis Conuentus habeat Procuratorem, vel Syndicum Apostolicum*, vbi Syndicus, & Procurator sunt idem, non obstante particula *vel*: quando autem stat alternativè, seu distinctivè, tunc ponitur quidem inter diuersa, sed vt verificetur dispositio, quæ sub ea concipitur, satis est vnum fieri, quamuis alterum non fiat, v.g. Si quis dicat, accipies pro mercede laboris bouem, vel pecuniam, satisfat dispositioni, si vnum accipiat, quamuis non aliud *cap. inter cæteras de rescriptis*: vbi Panormitan. n. 4. & Dacian. n. 12. & alij Doctores tradunt communiter, quos citat Barbosa lib. 2. Decret. de rescript. fol. 32. Et constat etiã ex Reg. cap. 3. *non debent equitare, nisi necessitate, vel infirmitate cogantur*: ad cuius dispositionis impletionem sufficit adesse vnam ex his causis, quamuis non adsit altera; vt docent Expositores. Item ex Declar. Nicol. III. qui art. 4. §. si vero dicit: *Liceat Fratribus &c. (si ad primum dantem non possint, vel nolint habere recursum) cum ista Persona facere, sicut supra declarauimus, posse*
fa-

facere cum prima. Vbi sufficit, alterutrum non posse scilicet, vel nolle, & s. s. per quorumcumq; manus pecunia, seu eleemosyna ipsa tractetur, siue per personas ab eo, vel à Fratribus nominatas &c. Item Clem. V. cap. 4. attendant Fratres prefati, quod pro nullis alijs causis, quàm pro dictis, vel similibus in via, vel alibi liceat recurrere eis &c.]

18. Comm. Concedo vltro, textum hunc Regulæ; *nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant*; esse propositionem disiunctiuam, sed quia secundum Logicales Regulas, omnis propositio hypotetica per duas Categoricas est explicanda; verum est, quod ad veritatem disiunctiue sufficit, alteram partem esse veram; sed non ideo docetur alicubi, necessè esse, vt altera pars sit falsa; nè ergo inducamur in errorem; aduertendum est, aliter explicari disiunctiuam in affirmatiuis, aliter in negatiuis: v. gr. illa est de affirmatiuis; *Nisi manifesta necessitate, vel infirmitate cogantur*; quæ sic explicatur Fratres cogi possunt ad equitandum ex manifesta necessitate, vel cogi possunt ex infirmitate; & ex vi disiunctiue sufficit, vt ab alterutra tantum, etiam al-

altera non concurrente, cogantur. In negatiuis autem sic explicatur: *Non maledices Patri, vel Matri.* Non maledices Patri, vel non maledices Matri; vnde non licet ex vi disiunctiuæ maledicere alterutri, altero secluso; sed vis disiunctiuæ huius hoc operatur, vt in quacunque sui parte violetur, violata sit ipsa prohibitio: Sic reus erit, qui vel soli Patri, vel soli Matri, vel vtrique maledixerit. Sequitur ergo textus Rozycij.

(Vnibr.) [Quæro modo ex P. Pellando, in dicto Regulæ præcepto particula *vel* quomodo stat? Cum dicitur, nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant? non potest dicere, quod alternatiuè, seu disiunctiuè, aliàs ad implendum in hoc loco Regulæ præceptum, sufficeret, vt quis non accipiat pecuniam, licet accipiat denarios: vel è contra; quia vt dixi, ad veritatem alternatiuæ, seu disiunctiuæ negantis, vt verificetur dispositio illam habens, sufficit, non fieri vnum, quamuis alterum factum sit, vt ibidem probat Barbosa cum alijs in *l. Si quis ita nu. 192. in fine, ff. de verb. oblig. & in l. Si is, qui s. 1. versu utrum, ff. de rebus dubijs*. Ergo debet dicere, quod stet declaratiuè; Consequenter in hoc præcepto hæc duo sunt Synonima, atque idem significantia, denarij videlicet & pecunia.]

19. Comm. Respondetur ly *Denarios*, vel *Pecuniam*. Hic accipi disiunctiue; Sed illatio contra hoc facta per Rozycium est falsissima, Ergo ad implendum hoc preceptum sufficiet, ut non recipiamus pecunias, & si recipiantur denarij vel è contra. Falsitatem huius illationis constat ex ignorantia procedere regulæ logicalis pro disiunctiuæ propositione; quod si debet inferri: Ergo ad violationem huius precepti sufficit alterutra pars, ut nempe vel soli denarij, absque pecunia, vel sola pecunia recipiatur absq; Denarijs, vel (& peius) vtrumque simul: ut patet ex doctrina in §. antecedenti exposita, cuius exempla etiam in sacris literis obuia passim occurrunt. Qui maledixerit Patri suo, vel Matri; morte moriatur. (Exod. 21.) & in Deuteronomio: Ne fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem masculi, vel fœminæ: similitudinem iumentorum, vel auium, siue piscium. Vmbra tota Rozyciana non poterit hæc præcepta Dei obfuscare contra communem Sanctorum Patrum expositionem, & antiquam Hebræorum praxim; ut videlicet intellecta disiunctiue violentur per vnius tantum partis infr-

fractionem, vt reus sit, qui soli Patri, non, verò matri, vel è contra maledixerit; qui solius masculi, non verò foeminæ, vel è contra sculptam sibi fecerit similitudinem. Ab ipsa Minorum Regula non recedamus: in cap. 11. sic cauetur: *Nec fiant Compatres virorum, vel Mulierum, nec hac occasione, inter Fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur.* Virorum, vel Mulierum; inter fratres, vel de fratribus intelligi declaratiuè vt sint synonyma, omnino non posse, cæcis etiam est manifestum, quia sensum disparatissimum important: Cum ergo nemine contradicente, disiunctiuè sint intelligenda, licebit fratribus, vt fiant Compatres mulierum, dummodo non fiant virorum, ex doctrina Rozyciana. Sufficiet ad obseruantiam præcepti, vt non oriatur scandalum inter fratres, etiamsi oriatur de fratribus. Qui audeat ista vel somniando mente reuoluere? certè pudet in re tam lucida Vmbra persequi.

(Vmbr.) [Hinc Siguenza cap.4. textu 2. §.9. de recurſu ad Amicos spirituales postquam dixit, necessitati licet subuenire mediante moneſta, vel pecunia, ſubdit; *quæ in isto loco pro eodem ſumuntur.*]

20. Comm. Concedo Patrem Siguen-
 zam ita notasse, non tamen in sensu ab Vm-
 bra prætenso, vt generaliter Denarius, &
 Pecunia sint synonyma; sed notanter expli-
 cavit (in questo luogo) idest hoc in tracta-
 tu, hac in materia de recurſu pro necesſi-
 tatibus infirmorum &c. Ita vt sit sensus;
 Cum ex Regula, & Pontificijs declaratio-
 nibus liceat pro huiusmodi necesſitatibus,
 ad ſubleuatores recurrere, ex cauſis, modis,
 atque cautelis per Clem. V. aſſignatis, quid-
 nam erit aut procurandum, aut acceptan-
 dum, denarius nè, an pecunia? Respondet
 Siguenza; hoc in loco, hac in materia,
 perindè est de vtroque; vnde hìc multo ma-
 gis contra Roſycium confirmatur opinio
 Siguenzæ, qui cum loco præcitato dixiſſet,
 ab inuicem diſtingui denarium, & pecu-
 niam; iam non ſibi eſt contrarius, dicendo,
accipi pro eodem, ſed ſuppoſita, quam priùs
 aſſignauerat, vtriuſque differentia, nunc
 ſignanter in propoſito, aduertit in facto re-
 curſus, poſſe ad vtrumque indifferenter
 recurri. Hoc idem clariùs explicauit Cor-
 duba (Cord. c. 4. Reg. q. 7.) quæ videre po-
 terat, ſi voluiſſet Roſycius; dicens, pecu-
 niæ

niæ nomine in recurſu per Pontifices declarato, etiam venire denarios; quod explicandum fuerat, ad abigendos ſcrupulos; quia Nicolaus III. & Clem.V. Pecuniæ nomine ſæpiùs vtuntur, quia eſt veluti genus ad pecuniam numeratam, & non numeratam; omnis enim denarius eſt pecunia; ſed non è contra.

(Vmb.) [*Confirmatur* : S. Pater ſicut in hoc loco dat ad paupertatis puritatem ſpectans præceptum, *Præcipio firmiter Fratribus, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant*; ita cap. II. pro puritate caſtitatis, ſub iſdem terminis dat præceptum de vitandis mulierum confortijs vel conſilijs. *Præcipio firmiter, ne habeant ſuſpecta confortia vel conſilia mulierum* ponas ly vel declaratiuè inter duas dictiones, fermè idem ſignificantes, confortium ſcilicet & conſilium, niſi quòd vna latiùs pateat quàm altera, nam omne conſilium eſt confortium, licèt non omne confortium ſit conſilium. Vndè Hieron. à Politio in cap. II. Regulæ ſcribens dicit, in eo tria nobis prohiberi, ſuſpecta mulierum confortia, ingreſſum ad Moniales, & Compaternitates, ſupponens quòd idem ſit non habere ſuſpecta confortia, vel conſilia. Ergo etiam in hoc præcepto de denarijs, vel pecunia ſic dici debet.]

21. Comm. Dic Amabò, Rozyci; quare cum illa disiunctiua ex cap. 11. *consortia, vel consilia* non apposuisti ex eodem cap. 11. alias duas disiunctiuas à me supra relatas; *Nefiant compatres virorum, vel mulierum; & aliam; ne inter fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur?* quia nempè in ultimis solutio inueniri, vel fingi non potuit ad intentum; qualis ex quadam supposita suppositione Politij videbatur occurrere; vt nempè *consortia, vel consilia* in illa disiunctiua sumantur pro eodem; vt supponere(inquis) videtur Politius: vt autem & in hoc elucescat veritas, aduerto 1. Politium, hoc nullibi dixisse; quòd autem hoc supposuerit; gratis, & absque vilo fundamento illi adscribitur; legerat enim Politius, vt ex eius opere constat, S. Bonauenturam; qui vt aduerto secundò ex Modoætia super c. 11. Reg. (fol. 799.) docet expressè per suspecta mulierum consortia prohiberi conuersationem illam, quæ possit grauem carnis tentationem, aut periculum, aut scandalum generare: per consilia verò mulierum prohiberi, colloquia ad carnis spurcicias collimantia, vel è quibus possit de tali

fine

sine suspicio, vel scandalum apud alios oriri. Peccat ergo contra huiusmodi præceptum, qui suspecta mulierum habent colloquia sine consortio, vel è contra; ex quo præmissa iam à nobis doctrina confirmatur; & Vmbræ deductio Vmbratilis esse conuincitur.

(22) Addit exinde nouam sibi obiectionem Rozycius ex eodem cap. 4. Regulæ; illa ex disiunctiua; *Per se, vel per interpositam personam* quam tamen respondet esse ut alias, nullius momenti; quia etiam *per se, vel per interpositam personam*, sunt synonyma, & pro eodem à Legislatore solùm declaratiuè ponuntur. Sic ait:

(Vmr.) [*Resp. neg. anteced.* Sed ponitur declaratiuè, quia non ponitur inter diuersa formaliter; ita quod aliud prohibeatur sub illa particula *per se*, & aliud sub illa *per interpositam personam*; nam utrobique prohibetur denarios, vel pecuniam authoritate Fratrum recipere, & expendere; hæc enim formaliter sonat recipere, ut notat Sanctorius fol. 558. & includit secundùm Hugonem, proprietatem, & vsum. Possumus autem authoritatem nostram exercere, tam per nos ipsos, quam per alios; ita ut quòd ab alijs nostro nomine, & auctoritate fit, à nobis fieri-

cenfeatur: iuxta illud: *Qui per alium facit, per se facit, de restit. spoliator. cap. Cum venisset*, ideò S. Pater ad eiusdem præcepti declarationem ponit illas duas particulas, *per se, vel per interpositam personam*; ita quod illa particula *vel* ponatur inrer duo idem significantia moraliter: nani persona interposita, hoc loco est velut persona Fratris repræsentatiuè, Fratrem repræsentans, & in eius quasi virtute recipiens, vt dicit Marchant. fol. 225. vnde non obstante hac particula, *glossa in Clementina Exiui verbo Cippi, vel trunci* postquam assignauit differentiam inter denarios, & pecuniam, quod scil. denarius est, qui pro deceni nummis olim imputabatur; pecunia verò propriè est substantia de pecoribus proueniens &c. subdit; quod tamen hic accipitur pro eodem.]

23. Comm. Nullitas etiam huius Vmbratilis fictionis vt appareat, & cognoscat Rozycius, peccari contra istud secundum præceptum huius 4. Capituli; Si *per se* ipsum immediatè, nulla interposita persona, vel non per se ipsum, sed per interpositam personam, denarios, vel pecunias recipiant; sufficiat authoritas Siguenzæ loc. cit. cap. 4. text. 1. §. 5. Cord. quæst. 3. punc. 2. Monoætia fol. 269. Patti par. 2. tract. 1. cap. 2. num. 7. & aliorum, qui post S. Bonauenturam, 4. Ma-

gistros, Hugonem, & Pisanum, docent uniformiter, ex verborum proprietate, quod diuersa sint hæc ad inuicem, atque disparata; Siquidem recipere pecuniam per se, sit etiam nullo alio interposito, per se immediate recipere, contrectare, vel expendere autoritate sua; recipere verò per interpositam personam, est, aliam personam, autoritate Fratrum deputare ad recipiendum expendendum, &c. pecuniam; Vnde potest hoc etiam præceptum modo iam explicato disiunctiuè violari.

(Vmbr.) [*Nec valet dicere* cum Ponzanello, accipi pro eodem, non quo ad substantiam, sed quo ad obligationem coarctantem Fratres, ne recipiant illam. Quia eo modo dicit, hic seu in hoc loco, vbi agitur de præcepto Regulæ, accipi pro eodem, quo superius dixit, distingui, ut patet ex particula aduersatiua *tamen*, quæ ex natura sua ponit in secundo casu diuersum ab eo, quod positum est in primo: aliàs inconsequenter loqueretur; sed supra, dixit, pecuniam & denarios distingui, quod ad substantiam. Ergo hic dicit esse idem quoad substantiam. Et certè hac ratione non solum denarius, & pecunia deberent dici idem, sed omnia prorsus ut proprietas, equitatio sine necessitate cogente, aut infirmitate &c. possent dici esse idem cum
dena-

denarijs, & pecunia, scilicet quo ad obligationem coarctantem Fratres; cum ad omnia æquè strictè obligentur Fratres sub peccato nimirum mortali. Nec est alicuius momenti differentia, quam adhibuit P. Ponzanellus inter prohibitionem denariorum, & pecuniæ, quod scil. denarij, seu pecunia numerata prohibeantur absolutè, & sine vlla exceptione, ita vt nunquam ex vilo modo licitum sit Fratri Minori (regulariter loquendo) eam contrectare: Pecunia vero largè sumpta, siue omnia, quæ reduci possunt ad pecuniam numeratam, vt secundùm communem accipitur, in Regula prohibetur, non sic absolutè, ac principaliter, sed quatenus tendunt ad vsum, & contrectationem pecuniæ numeratæ; cum exceptione, quod Fratres possint vti aliquibus in propria specie, quæ sunt prohibita solùm, quando non sunt apta ad talem vsum, ad quem deferuere deberent; vt quando recipiuntur, aut quærentur à Fratribus mediante pretio. Hoc inquam nihil valet, quia sicut vsus pecuniæ largè sumptæ, v.g. Domus panis, olei &c. aliquando est licitus, aliquando illicitus; ita vsus denariorum, seu pecuniæ numeratæ aliquando est licitus, & non prohibitus, aliquando illicitus, & prohibitus: vt pat. in respons. ipsius P. Pelandi ad probationem P. Marchantij quintam suæ conclusionis, & omnino æqualiter prohibetur in regula denarius, vt denarius, sicut pecunia vt pecunia, supposito quod distinguantur.]

24. Comm. Quicquid dicat, vel non dicat Ponzanellus, probauimus nos in superioribus, denarium à pecunia distinguere, quo ad substantiam; quod nunquam euacuabit Rozycius; concedo tamen, quòd denarij semper, & absolutè sint minoribus interdicti: pecunia verò largè sumpta, vt explicat Rozycius, pro quacunque re pretio æstimationabili solùm prohibetur, quatenus tendit ad vsum pecuniæ numeratæ, quia rerum eiusmodi vsum aliquando est licitus, aliquando illicitus; & hoc confirmat, quod denarius, & pecunia sint substantialiter disparata. Eadem namque res, vt granum, libri &c. Si recipiatur pro vera necessitate ad vtendum in propria specie, non sunt pecunia in Regula prohibita; si autem recipiantur, vt distrahantur, sunt pecunia in Regula prohibita.

(Vmb.) [Nec rationabiliter facit P. Ponzanellus pro parte sua trahens doctrinam Seraphici Doctoris, quasi id insinuaret in suo discursu, dum in sua expositione cap. 4. dicit præcipi, ne recipiant denarios, vel pecuniam, vel vllam possessionem terrenam in pecoribus, siue generaliter in omnibus, quæ paupertatem altissimam labefaciunt; & præcipue loquitur de pecunia

nia numerata. Sic ille (inquit Ponzanellus) ubi verba videntur facere dictum sensum attenta illa dictione præcipue, quæ de iure maiorem esse rationem ostendit, in pecunia numerata prohibitionis, quàm in alijs: cætera tamen non excludendo, ut patet per Barbos. dict. l. 97. & 275. Et sic non solum pecunia numerata, sed & alia ad illam ordinata censentur in Regula Fratrum Minorum prohibita; quæ est communis Expositorum, & P.P. sententia: Hæc Ponzanellus.

Sed quam immeritò ostendo: quia Seraphicus Doctor non dicit, possessionem terrenam in pecoribus, & in omnibus, quæ labefactant paupertatem, esse prohibitam in hoc cap. 4. Regulæ: aliàs nec ipse distingueret Capitula, & prohibitiones Regulæ, ut dicunt 4. Magistri; constat enim quòd proprietas, & possessio rerum prohibetur cap. 6. loquitur ergo S. Doctor de tribus sequentibus Regulæ capitibus, quarto scilicet; quinto, & sexto, tanquam de tribus Portis spiritualis ciuitatis, contra Aquilonis insidias munitæ, ut patet ex textu ipsiusmet, quarum prima (idest quarta) excludit periculum Iudæ, pro pecunia Dominum tradentis; Secunda tollit periculum fictæ Religionis, tertia aufert periculum multitudinis, pro communibus appropriatis rebus contendentis: dicit ergo S. Doctor, quòd volens Dominus per S. P. Franciscum à Religione sua (quam Hortum conclusum, & fontem signatum immediatè appellat) radicem

aua-

avaritiæ penitus excludere , præcepit (scilicet in his tribus Capitulis regulæ) ne recipiant Fratres denarios , vel pecuniam, vel ullam possessionem, quæ altissimam paupertatem labefactant . Deinde de hoc cap. 4. particulariter determinans dicit & præcipue (idest hic cap.4.) loquitur de pecunia numerata, ita vt ly præcipue referatur ad cap.4. cætera etiam includendo in prohibitione , non in hoc , sed in alijs sequentibus capitibus . Et quòd hoc velit S.Doctor , colligitur , dum dicit in hoc cap. 4. excludi periculum Iudæ Dominum tradentis pro pecunia ; quæ utique fuit numerata . Item dum dicit ulterius , hoc præceptum trahi ex Euangelio Matthæi 10. vbi dicitur : *Nolite possidere aurum neque argentum, neque pecuniam.* In quo loco Expositores , præsertim Cornelius putat , prohiberi pecuniam numeratam , itaut per aurum , intelligantur nummi aurei ; per argentum argentei ; per pecuniam , quicumque alij nummi ; v. g. Ænei prout ibidem deducit ex Græco . *Triplex* , inquit Cornelius , *est pecunia : aurea , argentea , ænea ; imò omnis pecunia* , ait Budæus de Asse , *primo fuit ænea, deinde argentea, demum aurea* : Ergo cum illud præceptum idem secundum D. Bonau. quod ponitur in citato Euangelij loco , ponatur & in hoc capite 4. Regulæ eandem in se prohibitionis continebit materiam , ita vt denarij , & pecunia utrobique sumantur pro pecunia numerata , ac ita sint ferè synonyma iuxta D. Bonauenturam .]

25. Comm. Malè obfuscat Seraphicam S. Bonaventuræ doctrinam hæc Vmbra ; Si- quidem ex ipsius textu apparet, quòd & si pecora, & alia huiusmodi sub alio prætex- tu prohibeantur in cap. 6. Regulæ, quate- nus scilicet tendunt ad ingerendam pro- prietatem, vel thesaurizationem; tamen S. Doctor, explicando seorsim cap. 4. vt po- stea certum, hìc intendit sub alio respectu in hoc cap. 4. prohiberi pecunia &c. quate- nus induunt rationem pecuniæ; quia reci- piuntur eo animo, vt æstimato pretio di- strahantur: & optimè Ponzanellus ponde- ravit ad intentum particulam illam reflexi- uam, *Præcipuè* de pecunia numerata, quia in hac faciliùs, & frequentius est pericu- lum; & per istam Christum à Iuda venditus esse describitur. Quod autem reperiaturs pecunia numerata (idest denarius) aurea, vel argentea, & ænea; siue quavis alia de materia; id non euacuat, quin S. Patriar- cha omnem pecuniam latius patentem, idest pro omni re recepta in ordine ad pre- tium, interdixerit.

(Vmbra.) [*Prob. 2.* Principalis assertio, quòd scil. Pecuniæ nomine in Regula Fratrum Mino- rum

rum non possit intelligi res omnis, quæ recipitur eo animo, ut vendatur, aut distrahatur &c. Sic Nicol. III in Extrauag. *Exiit qui seminat* &c. permittit Fratribus Minoribus, accipere legatum alicuius domus, agri &c. ut per personas idoneas vendantur, & pecunia in Fratrum necessitates expendatur. Ergo secundum Nicol. III. legatum, vel domus, quæ acceptatur, non est pecunia; sed potius pecunia ex domus venditione conflatur, quæ tum demum per personas idoneas in necessitates conuertitur: Ergo nec simpliciter granum, aut aliud quoduis (exceptis denarijs) quod Frater Minor recipiat ad hoc, ut per personas idoneas vendat, distrahat, aut commutet, reputari debet pecunia formaliter, quamuis ex illa re pecunia conflare possit.]

26. Comm. Seriùs iam insinuari videtur hæc controuersia per Decretales Apostolicas. Antequam ad hæc respondeam, vnum quid essentiale prænotare debui; Nec Nicol. III. in sua *Exiit*, nec Clem. V. in sua *Exini* declararunt ex professo, quid Denarij, quid Pecuniæ, nomine in Regula intelligatur; an sint ad inuicem synonyma, vel diuersa, Ratio esse potuit duplex, prima generalis; quia cum ad exarandas illas decretales conuenerint ad primam in loco

So-

Soriani iubente Nicolao, præcipui de Curia Pontificia, & aliundè conuocati Iurisperiti; & eodem modo in Concilio Generali Viennensi coram Clemente ad secundam ex generalibus Regulis iuris, & ex uniformi Doctorum sensu, præsupponebant, illa esse diuersa, Denarium esse monetam authoritate publica cusam, Pecunia verò, quicquid recipitur, vt æstimato pretio vendatur; eo vel maximè quia & ex constitutione antiqua Ordinis, quam supra retulimus, ita fuisse iam declaratum supposebant, quam constitutionem vnà cum cæteris, & cum expositione quatuor Magistrorum ibi discussam fuisse, dubitare non licet. Specialiùs verò id ipsum supposebant, ex repetita ter vtriusque prohibitione in Regula semper eodem modo, necnon ex declarata superiùs intentione S. Frãcisçi; quã ideò dicit Nicolaus ipse, haberi velle vt fundamentum præcipuum in illa sua decretali: Huius signum est; quòd etsi per rarò (vt optimè notauit Rozycius) ambo isti Pontifices, denarium, & pecuniam vni-tiuè nominent; nunquam tamen Denarium absque pecunia, sed sæpissimè Pecuniam abs-

absque Denario ; ratio est, quia vt superiùs adnotaui ; sub Denario non compræhendi-
tur pecunia , benè tamen ècontra pecuniæ
nomine venit denarius, pecunia numerata,
& pecunia non numerata, idest res æstima-
to pretio distrahibiles hisce prænotatis .

27. Respondeo , (quicquid dixerit
Pelandus) negando absolutè totum Rozy-
cij fundamentum , videlicet in illa Nicolai
III. Papæ decretali *Exijt* concedi Fratribus,
vt possint domum &c. aut aliud legatum
sibi factum acceptare , quod postea per
personas idoneas (quas subsequenter pes-
simè dicit , esse Syndicum Apostolicum)
vendatur , ad hoc , vt pretium in necessi-
tates Fratrum conuertatur . Legatur at-
tentè textus : Tres enim modos illo in Ar-
ticulo assignat , quibus & pecunia , & le-
gata , & oblata possunt Ordini obuenire ;
primò , vt offerantur sub modo Fratribus
illicito ; v. g. domus ad locandum , ager
ad excollendum &c. secundò , vt in obla-
tione modus explicetur Fratribus licitus,
vt si detur alicui sæculari pecunia pro Fra-
trum necessitatibus expendenda, domus vt
vendatur , & pretium in legitimis Fratrum

necessitatibus expendatur &c. tertio ut fiat
 donatio, vel legatum, vel eleemosyna Or-
 dini sub modo indifferenti; v. gr. domus,
 ager legetur Fratribus, nihil specificando
 de modo licito, vel illicito; Primum do-
 nationis, aut legati modum vult ibi Pon-
 tifex à Fratribus recipi non posse, quia
 eorum statui repugnat; ut pecuniam con-
 tractare, vel disponere authoritate propria,
 domum tenere locandam &c. Tertium
 modum ex rationabili, atque pia donatio-
 nis, siue legantis intentione declarat, in-
 telligi debere, ut secundum, nempe sub
 modo licito; v. g. legauit quis domum
 suam Fratribus; intelligendus est, eam le-
 gasse, ut modo licito in Fratrum neces-
 sitates conuertatur: his prænotatis deter-
 minat Pontifex ibidem, quòd pecunia se-
 cundo, vel tertio modo donata, vel oblata
 Fratribus nunquam ex Fratrum authorita-
 te, vel nomine, sed semper nomine, & au-
 thoritate dantis, (etiamsi personæ diuersæ
 forent subrogandæ etiam per Fratres ipsos
 aliquando nominandæ) pro Fratrum neces-
 sitatibus expendatur: de legatis postea in
 eodem artic. 3. definit idem omnino esse
 intel-

intelligendum, ac de pecuniarijs eleemosynis : Ergo nunquam ibi concedit Pontifex, vt Fratres domum vendendam, aut aliud tale legatum vlllo modo recipiant, vt vendatur: verùm ex quo ibidem præcipit, & quidem grauissimè, vt pia testantium voluntas adimpleatur, heredum compescatur auaritia, Fratrumque necessitatibus prouideatur; posset exinde videri talia, in Sedis Apostolicæ dominium esse translata, & eius authoritate vendi per Syndicum Apostolicum: sed quia in art. 2. *S. Ad hæc vt fratres &c.* iam decreuerat ipse Papa, nihil præter vtensilia, & mobilia fratrum, vsui necessaria, & licita, & ad summum loca suæ habitationis (si expressè remittantur) in Sedis Apostolicæ dominium acceptari; pecuniarias verò eleemosynas in art. 3. expressè declarauerat, in dantis semper remanere potestate, *S. ceterum*, & tandem in *S. Ad hæc quia* definit authenticè, de legatis idem esse intelligendum, ac de pecunijs constat euidentissimè, legata huiusmodi nullo modo ad fratres, vel ad Syndicum Apostolicum, vel ad Sedem Apostolicam, ex decretali-

bus istis *Exijt*, & *exiui*, pertinere; sed obligari hæredes, & Iudices &c. vt ad implendam Testatoris voluntatem, per personas idoneas, & fideles, & Deum timentes vendantur, eorumque de pretio fratrum necessitatibus prouideatur. Fratribus autem ius nullum acquiritur; sed tantum licet suas necessitates exponere, quibus est prouidendum. Sic examinanda sunt seriò, non superficialiter allegando verba decretalium: non itaque malè responderat *Pelandus*; illud legatum nullo modo esse pecuniam fratribus à Papa concessam. Quinimò, etiamsi vtenfilium, atque mobile, quarum vsum liceat fratribus habere, proprietatem in se assumpserit Pontifex; illicò tamen in §. *Insuper* nec vtenfilia, siue mobilia habere permittit ad prætiositatem, ad superfluitatem, vel ad thesaurizationem, vel in ordine ad vendendum: vnde cum illa sola, in sui, & Sedis Apostolicæ dominium recipiat, quorum vsum liceat fratribus habere, hæc autem superflua, vendibilia &c. dicat non licere fratribus habere, sequitur quòd non transeant in Sedis Apostolicæ dominium: Sic

ha-

habet speculum Minorum apud Corduba
q.2.c.6. & alij communiter.

28. Adde *cap. Exiui de verborum signif.*)
quòd si in prohibitione generali secundum
iura, illud omne prohibetur, quod expres-
sè, non conceditur, vnde concessio vnus
confirmat inhibitionem alterius; quia se-
cundum Regulam, & Pontificias constitu-
tiones omnis qualiscunque venditio fra-
tribus prohibetur, cum sola utensilia, &
mobilia, quæ licitè habuerunt, iam facta,
inutilia, concedat per Ministros commu-
tari absque pretio tacitè, vel expressè
æstimato, (quia hoc est interpretata ven-
ditio); æstimato verò pretio per Syndi-
cum Apostolicum alienari; sequitur eui-
dentissimè; legata illa neque per fratres,
neque per Syndicum Apostolicum, sed per
hæredes, Iudices &c. esse vendenda, quæ
omnia confirmantur in Clementina *Exiui*
art.6.

[Vmbra] *Contra primò*; Vt aliquid non fiat
authoritate fratrum non est prohibitum in hoc
cap. de pecunia, sed id prohibetur cap. 6. vt
benè aduertunt quatuor Magistri cum Hugo-

ne in cap. 4. Regulæ: Ergo quod venditio fiat auctoritate fratrum, non erit contra hoc præceptum, sed contra illud sextum, consequenter venditionem auctoritate fratrum fieri, non erit recipere pecuniam, sed potius appropriare sibi aliquid]

29. Comm. Distingue ergo Rozyci inter quarti, & sexti capituli Præcepta, ut docent 4. Magistri, & Hugo à te iam superius hac de causa allegati: concedo, quòd omnis venditio in genere, fratrum auctoritate facta peccet contra sextum capitulum Regulæ, in quo proprietas omnis inhibetur: at non negant, immò docent illi ipsi venditionem rei pecuniariæ reduplicatiuè, quatenus pecuniæ receptionem inuoluit contra quartum impingere capitulum, unde sub duplici consideratione duplex Regulæ capitulum offendit.

[Vmbra] Confirmatur Statuta Reformator. generalia Romana 1643. confirmata ab Urbano VIII. in cap. 6. Regulæ n. 5. decernunt sic: *Vendere, vel procurare, ut vendantur quocumque modo res, quæ nascuntur in hortis nostris, est proprietas sicuti etiam esset vendere res procuratas pro usu fratrum, nisi fortasse haberetur licentia ab ipso*
do-

danante; & hoc fieret mediante Syndico Apostolico; & propterea debent tales puniri ut proprietarij: Ergo secundum statuta fratres recipientes, procurantes &c. res ad vendendum, distrahendum, impingunt in præceptum de proprietate vitanda, non in præceptum de pecunia non recipienda. Quamuis enim loquantur expresse de rebus procuratis pro usu fratrum, tamen de his, si vendantur, distrahantur, & loco denariorum operarijs, & mercatoribus dentur, eadem est ratio secundum P. Pelandum suæ lucis fol. 34. ac de illis, quæ mendicantur, recipiuntur, ut vendantur, commutentur &c. quantum ad rationem pecuniæ]

30. Comm. Nil mirum, quod Vmbra Vmbra copulando fiat obscuritas, & tenebræ: per Rozycium, qui recipit, aut emendicat res pretio distrahibiles, & animo ut sic distrahantur, non peccat in quartum, sed in sextum cap. Regulæ, quia per statuta poena proprietarij puniuntur, sed & per omnia tum generalia, tum reformatata statuta Ordinis, proprietarij declarantur, & poena proprietarij puniuntur quotquot denarios habere, vel habuisse conuincantur; Salmat. 1553. Vallisol. 1593. Segobien. 1621. Sambuc. 1658. & Reformatata

hìc citata ; ergo denarios etiam immediatè
 per se recipientes , & expendentes , non
 peccant in quartum, sed in sextum Regulæ
 Capitulum ; qui ergo erunt, huius quarti
 capituli transgressores ? Soluat si potest
 Rozycius argumentum. Sed lucem de
 luce faciet clariorem, si statutum copula-
 uerit statuto : statutum Reform. in Vmbra
 hìc allegatum est in cap. 6. sub num. 5. sed
 iam in cap. 4. num. 10. expressè declaraue-
 rant eodem modo, reum esse proprietatis,
 qui res quascunque emendicauerit, vt in
 alias etiam, etiamsi necessarias, & licitas
 commutentur ; *Quia* (nota benè) *hoc est*
mendicare pecuniam debuit ergo author
 Vmbrae aduertere, quòd proprietarij pœ-
 næ taxatio in casu nostro non tollit offen-
 sionem huius præcepti, sed in omnibus
 Ordinis, & Reformationis statutis alia
 nulla pœna denarij, vel pecuniæ, recepto-
 ribus assignatur, nisi pœna proprietarijs
 taxata; vt in præcit. Salmar. Tolet. Vallisol.
 & alijs passim est videre, & clarissimè in
 allegatis ab ipso statutis Reform. cap. 4.
 in initio. Communis itaque est pœna
 quarti, & sexti capituli transgressoribus
 im- po-

imposita ; non quia sint vnum, & idem preceptum, sed quia consimilem imbibunt malitiam.

31. Quod autem illa venditio fieri possit ex commissione dantis principalis, etiam specialiter committendo fratribus, ut venditorem nominent; & tamen tunc nisi per Syndicum Apostolicum vendi non liceat, iuxta illa statuta per Pontificem confirmata; nil iuuat ad intentum Rozycij; nec enim ius aliquod exinde Syndico, ut tali, acquiritur. Cum enim donans principalis velit fratrum succurrere necessitatibus modo licito, & ipse vel nequeat, vel nolit venditioni huic intendere, nec substitutum nominare, sed fratribus id committit; certè ut habetur in allegata decretali *Exijtillum* pro se in tali venditione substituit, quem fratres nominauerint. Quòd attamen fratribus alium à Syndico nominare non liceat; non ideò est, quia res illa in Sedis Apostolicæ dominium per Syndicum transierit. cum contrarium fuerit expressè, ut prænotauimus à Nicolao III. declaratum; sed ideò alium nominare fratribus non licet, per coarctationem à statutis

tutis impositam, ad effugiendas fraudes, & errores, qui plurimi possent in huiusmodi casibus occurrere; possent enim fratres, vel in nominando, vel nominati de Regula nostra non instructi multiformiter errare: Cum verò semper sit ad hæc nominatus Syndicus, fraudis locus non datur in fratribus, ut avaritia obcæcati sibi aliquid approprient; & Syndicus iam usu peritus securius agit in contræstatione negotij: nominatur tamen à fratribus autoritate dantis, cuius etiam autoritate, & nomine negotium suscipit exequendum, non verò ut Syndicus, & Sedis Apostolicæ Minister; etsi ad cautelam possit ipse solus à fratribus nominari. Hic ergo universaliter erravit graui æquiocatione Author Vmbræ, dum ex repetita sæpius huiusmodi nominatione Syndici ad vendendum, ad recipiendam pecuniam &c. putauit, aut putare fingit, Syndicum talia, ut Syndicum reduplicatiuè peragere: quod est falsissimum, & contra Nicol. III. citatam decretalem.

[Vmbra] Confirm. 2. Non est necesse, quòd
Fra-

Fratres procurando, & mendicando granum, oleum &c. vt vendatur, intendant commutare granum in denarios, vel vti grano &c. loco denariorum, sed possunt circa hæc ita se gerere, sicut dum acceptant legatum, v. g. agrum, vineam &c. vt vendantur, & pecunia in eorum necessitates commutetur, scil. intendendo solum res sibi necessarias in specie: & venditio fieri potest vel per amicum spiritualem, auctoritate donatarij (cuius si in similibus casibus de aliqua causa rationabili non possint habere expressam, præsumptam, seu interpretatiuam licentiam, & voluntatem aiunt sufficere Expositores, præsertim Politius in cap. 4. Regulæ fol. 380. num. 34. §. si indeterminate &c.) vel auctoritate Papæ per Syndicum, si dominium rei sibi non reseruauit donator; Ergo saltem taliter recipere res, vt granum, oleum &c. vt vendantur, non erit recipere pecuniam, hoc autem sufficit intentioni P. Marchant. Nec sanè apparet ratio, quare fratres acceptando legatum domus v. g. agri &c. vt vendatur, & pecunia in eorum necessitates conuertatur, non intendant legato illo vti loco denariorum, consequenter non recipiant pecuniam, & quare mendicando granum, oleum &c. vt vendatur, & pecunia in eorum necessitates conuertatur, intendant vti grano, oleo &c. loco denariorum, & consequenter recipiant pecuniam? vel quare possint facere, illa legata vendi auctoritate aliena, scil. vel

Ecclesiæ, vel dantis, & quare non possint ita vendi facere granum, oleum &c. sed autoritate propria.]

32. Comm. Vniuersus hic discursus in æquiuocatione laborat, quam superiùs explicauimus vbi num. 24. ex allegata decretali *Exijt* apertè docuimus; illa legata nullo modo à fratribus recipi (quoad Reformatos, qui ad illas decretales omnimodè obligantur) sed obligationem factam hæredi, Iudici &c. vt vendantur &c. fratribus autem ius nullum acquiri, nisi vt necessitates suas explicare valeant, quibus sit prouidendum; vnde nulla est illatio à legato ad mendicata. Qualis autem est illa fictio metaphysica, vt fratres mendicando vendenda, venditionem, & consequenter pecuniam non intendant, sed tantum, vt per alios ex ijs suæ necessitati prouideatur, quod sine venditione, atque pecunia fieri non posse præcognoscunt?

[Vmbra] Contra secundò. Dato non concesso, quòd res mendicatæ vt vendantur, distrahantur &c. sint pecunia, certum tamen est ex Corduba in cap. 4. q. 4. punct. 3. res illas non priùs

prius posse habere rationem pecuniæ, quam re ipsa, & ex pacto interuenire solito inter emptorem, & venditorem, tales res tradantur: Ergo quando petuntur, & accipiuntur à fratribus, & quandiu manent in manibus fratrum non sunt pecunia respectu fratrum; neque est receptio politica pecuniæ respectu ipsorum si non accipiantur, vt authoritate fratrum vendantur, aut distrahantur (vt supponitur posse imò debere, omnino fieri) quia non conuenit eis definitio pecuniæ, neque receptionis pecuniæ per se, consequenter solum respectu amici spiritualis distrahentis, seu respectu eius, cuius authoritate venditur, seu distrahitur, est pecunia, & politica receptio pecuniæ. Et concordant cum his expresse: Summ. Ang. tit. Pecunia, & Summ. Ros. eodem tit. & speculum ff. 6. & Tab. 19. Vicarij Generalis vbi habetur, quòd res, quæ petuntur, vt distrahantur, tradantur amicis spiritualibus distrahendæ. vide Cord. loco cit.]

33. Comm. Multipliciter errauit hìc Rozycius: primò etenim; Esto Corduba, q. 4. verè ad intentum Rozycij dixisset, rem pretio vendibilem mendicantem à fratribus non habere rationem pecuniæ nisi dum tradita est ad vendendum; parùm esset de illius dicto, qui est de corpore Regularis Obseruantie curandum, vbi agitur de
ar-

arctiori Reformatōrum obseruantia; secundo contra Cordubam, Angelum, & alios ab ipso ibi citatos, si verò pro Rozycio dixissent, habemus textum Euangelicum; *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mæchatus est in corde suo Matth. 5.* Ergo, & qui mendicat, aut recipit aliquid, vt æstimato pretio distrahatur, iam pretium, & pecuniam intendit in corde suo. Tamen, ne iniuste Cordubæ, Angelo, & alijs viris doctissimis inferatur iniuria; Resp. 3. illos non distortè sed integrè, & sanè esse referendos, & intelligendos: Corduba siquidem illa q. 4. punct. 3. repetit apertè, quod res distrahenda pro alia, est verè pecunia, licèt non numerata (quid clarius?) tamen potest à fratribus licitè tangi, & ad eum deferri, qui debet illam distrahere; *Dummodo aliàs licitè petatur, & distrahatur*: hoc est Cordubæ fundamentum: quia, inquit, supposita licita receptione, in manibus fratrum non est pecunia, sed in manu distrahentis: Et illi concordant in hoc Angelus, & alij; sed quando licitè à fratribus recipitur? non absolute mandicando res vendibiles; quia, inquit,

quit, Corduba, est pecuniam mendicare; sed tunc solum, quando sua explicata necessitate per fratres, datur aliquid à Benefactore, ut nomine suo ad alium deferatur distrahendum, ut fratrum necessitati prouideatur: quia tunc optimè secundum Cordubam, frater in eo casu tantum materialiter, & non ciuilitè illam rem accipit, conrectat, & defert; & sic in manu eius non est formaliter pecunia, quod non valet in omni medicatione rei vendibilis; nec ad hoc possunt citari, vel Corduba, vel alij nisi ex malitiosa æquiuatione.

[Vmbra] Dices cum P. Pelando: Syndicos, & Procuratores Papæ non esse personas idoneas ad vendendum granum, oleum &c. & alias res mendicatas hac intentione à fratribus, ut vendantur: quia tale dominium ad Ecclesiam Romanam, & Papam non pertinet. Pontifex enim recipit dominium solum rerum mobilium, quæ sunt in usu fratrum, & Ordinis, & interdum contingit eas vendi, aut commutari ob vetustatem, aut inutilitatem: non autem mobilia, quæ recipiuntur ut vendantur, ut patet ex Nicolao III. art. 6. §. quia verò.]

34. **Comm.** Optima est oppositio Pelandi, quæ in allegata ibi decretali litera-liter habet fundamentum.

[Vmbra] *Ad hoc antequam respondeam* : Prænoto in hac instantia P. Pelandi inuolui quæstionem minimè in praxi vtilem, ad utilitatem obseruantia Regulæ Minoriticæ, sed magis curiosam, & speculatiuam : an scilicet pecunia fratribus pro necessitatibus præsentibus, vel imminuentibus donata, vel pro laborio oblata, aut ex testamento legata, cuius dominio dantes renuntiant, maneat in dominio Papæ, seu Ecclesiæ Romanæ ? sic enim illam resoluit Corduba fol: 399. ex Diuo Bonauent. in epist. ad Magistr. Innominat. quod non pertinet ad Fratres scire, cuius sit illa pecunia; sicut neque de alijs rebus aliorum hominum pertinet ad fratres scire, cuius sint, cuius non : dummodo ipsorum fratrum non sint omnino : & hoc sufficit ipsis fratribus pro ipsorum conscientia, hec ille, & concordat Hugo cap. 4. dicens : Non tibi dat quisquam, nisi vult expropriari : nec tu quid recipis, nisi velis ei dominari. Namque recepta data, sibi sunt aduersa relata : dans suo priuatur, recipit, qui post dominatur : nam sine consensu vero, vel interpretatio saltem tacito, vel probabiliter præsumpto non acquiritur vlla possessio, etiam in foro humano, vt D. Bonauen. cap. 4. ait ? Vide Chronicon. de S. Patre, qui

expulit Fratres de domo Bononiensi, eò quod dicebatur domus Fratrum, par. 1. lib. 2. cap. 20.]

35. Comm. Concedo grauem illam controuerſiam illo è puncto deduci; & venerandam prorsus eſſe Seraphici Bonauenturæ doctrinam: ſed benè legendus Corduba non in loco tantum hic citato, ſed & cap. 4. q. 7. & cap. 6. q. 1. & 14. vbi doctiſſimè tractat hanc quæſtionem, atque præſuppoſita, ſiue præmiſſa diſtinctione de ijs rebus, quarum vſus eſt nobis licitus, quantum eſt de ratione materiæ, v. g. calices, libri &c. illicitus verò ratione circumſtantia, quia nempe ſunt nimis pretioſæ, ſuperfluæ &c. & rerum, quarum vſus nobis omnino repugnat vt pecunia (ſub cuius nomine veniunt etiam denarij, vt ait ipſe Corduba cit. q. 7.) de primis ergo reſoluit, titulo aliquo fieri poſſe, vt tranſeant in dominium Sedis Apoſtolicæ; de ſecundis verò; ideſt de pecunia, nequaquam, vt docet, ſpeculum Fratrum Minorum fol. 7. à Corduba ipſo citatum; ratio eſt ex ipſa decretali Nicolai III. diſponente. Certè in dominium fratrum non tranſit; quia ne-

mo inuitus potest dominium acquirere : si ergo, & Pontifex, & alij hoc recusent, Deo acquiritur, quod pro Deo donatur ; vt ex Hugone notauit optimè Marchant. cap.4. q.4. tit.1. quod poterat aduertere Rozycius. Hoc ipsum plenius infra num. 42. resoluemus.

[Vmbra] Particulariter tamen ad instantiam respondeo. *Dico primò: Personas idoneas ad vendendum granum, oleum, & alias res mendicatas à fratribus intentione eas vendendi (dato non concesso, quod essent pecunia) esse vel ipsosmet Benefactores granum, oleum &c. dantes, vel substitutos ab ipsis, quod si ipsimet nolint vendere, commutare &c. nec etiam per se substituere. vt secundum Cordubam ad cap.4. q.9. fol.384. in quotidianis mendicationibus probabiliter creditur fieri, tunc fratres debent eis depositarium nominare quemcunque voluerint, qui ex consensu expresso, vel probabili præsumpto ipsorummet dantium distrahat, vel vendat illud granum, oleum &c. cuius substituti munus potest obire etiam Syndicus Apostolicus, si ita Benefactori placuerit.]*

36. Comm. Hypotesis, quam negat hïc Vmbra, est prorsus indubitabilis, vt iam demonstrauius ex omnibus strictio-
ris

ris Obseruantia Profefloribus &c. & iterum infra probabimus, pecuniam esse quicquid animo distrahendi recipitur. Concedo tamen personam sufficientem ad illorum distractionem, esse etiam nominatam à fratribus, ita volente domino; & etiam Syndicum Apostolicum, non tamen ut Syndicum, sed ut à domino vel dante substitutum, modo in superioribus explicato.

[Vmbra] Vnde Emanuel Rodericus tom. 3. q. 39. postquam adduxit authoritatem statutorum Generalium Tolet. decernentium, non esse contra Regulam, vti Syndico etiam ad depouendum pecunias secundum Martin. V. Constit. Ipsemet hoc (præsuppositis necessitatibus veris, præsentibus, vel imminentibus) esse sine dispensatione, & relaxatione Regulæ deducit. Pecunia enim (inquit) prædicta nomine dantis apponitur, qui prædictis necessitatibus prouideat secundum declarationem Nicolai III. & Syndicus apponitur, & constituitur à Papa (scil. Martin. V.) ut quædam Generalis persona, quæ nomine dantis prædictam pecuniam consumat, in quo exonerat ipsum dantem ab inquisitione alicuius personæ, cui talis pecunia suo nomine conseruanda tradatur; dantes enim, eleemosynam facientes dictis fratribus, nolunt perso-

nam quærere, dicentes, eos satisfacere, eleemosynam largiendo, & non intelligentes Regulam prædictorum fratrum, ad eos inquisitionem prædictæ personæ remittunt. Et hæc responsio vt magis conformis Regulæ iuxta declarat. Nicol, III. in praxim est amplectenda.]

37. Comm. De Syndico Martiniano non est cur disputemus, quia Reformatis est interdictus; ideò est amplior eius facultas, quam habet præ Syndico Nicol. III. tamen ad recipiendam, vel expendendam pro fratrum necessitatibus pecuniam nomine, vel authoritate dantis, modo iam explicato, non indiget indulto Martiniano.

[Vmbra] Quia tamen P. Marchant. tenet secundum puritatem Regulæ, rerum huiusmodi ac pecuniarum, quas à se dantes omnino repudiant, dominium deuolui ad Sedem Apostolicam, secundum ipsius fundamenta ad præfatam P. Pelandi instantiam. *Dico secundò personas idoneas ad vendendum granum, oleum &c. esse Syndicos Apostolicos tanquam Sedis Apostolicæ delegatos.* Neque hoc aduersatur decisione Nicol. III. qui licet §. *Quia verò.* recipiens in dominium res fratrum, expressè non loquatur de rebus mendicatis, vt vendantur, aut distrahantur &c. sed solum de rebus, quæ erant in usu fratrum; ta-

amen etiam istæ iure communi, & antiquo in illius dominium deoluuntur ad effectus licitos, & intentos, prout ipsemet Nicol. III. §. *Ad hæc*, innuit, ostendens ea, quæ propter Deum offeruntur, ad Sedem Apostolicam deuolui (si dominium sibi donantes non reseruarunt) quod & contingit in administratione bonorum Hospitalibus, Xenodochijs, vel mensæ pauperum, relictorum, quæ (si donantes aliud non expriment) in administrationem Episcoporum, tanquam Sedis Romanæ delegatorum transeunt. *Vide Conc. Trident. sess. 22. de Reformat. cap. 6. & 8. & sess. 25. de Reformat. cap. 4.* Imò aliquando in administrationem Reipublicæ transire solent iure ordinario. *Vide Barth. in Minoritica l. 2. dist. 4. §. 2. & §. 3.* Ergo seclusa etiam ordinatione particulari Pontificis, iure communi res illæ, quæ recipiuntur, vt vendantur, commutentur &c. quarum dominium dantes sibi non reseruant, pertinent ad dominium Papæ. Nec sanè est vlla ratio concernens puritatem Regulæ nostræ, cur huiusmodi res non maneant in dominio Papæ, sicut & illæ (supposita necessitate præfenti, vel imminenti fratrum, & quòd dantes renuntient dominio talium rerum) ergo sunt in dominio Papæ.]

38. Comm. Ostendit Author Vmbræ, se in hoc esse præcisè, vt Marchantij dicta

sustineat . Tamen Marchantius ipse in cap. 4. Reg. tit. 2. q. 2. dicit expressè, quod non licet fratribus Procuratore, siue Syndico, vt tali reduplicatiuè vti ad recipiendas pecunias, quia, inquit, hoc esset pecuniam recipere per interpositam personam, quod prohibetur in Regula; & in decretali *Exijt* non conceditur, imò euidenter excluditur .

39. Quod autem legata, vel donata cæteris locis pijs, alio Domino non comparente, transeant ad manus Episcopi, vel Papæ, de iure communi ad fauorem illius loci pij, non facit ad intentum, quia talia loco pio non repugnant, nec vlla lege prohibentur: in casu verò nostro detentio rerum vendibilium statui Minoritico repugnat per Regulam, & à Papa repudiatur vt talis; ergo non transit ad manus Papæ in fauorem fratrum; & hæc est ratio differentię inter acquisitionem legatorum ad fauorem alterius locij pij, & acquisitionem ad fauorem fratrum Minorum; quam Author Vmbræ non vidit in obscuro. Quod si vera esset illius illatio hinc appositæ; *Ergo seclusa etiam ordinatione particulari*

Pon-

Pontificis, res illæ, quæ recipiuntur, ut vendantur, quarum dominium dantes sibi non reseruant de iure communi, pertinent ad dominium Papæ: quis non videat, hac in materia corruere omnes Pontificum expositiones, & decretales; & ostium patere latissimum ad mendicandas res pecuniarias, quas dantes, qui Regulæ nostræ rigores ignorant, pro Deo à se abiudicare intendunt, inuitoque Papa, in Papæ dominium transibunt? cum enim Syndicus ad hæc recipienda, vel distrahenda, nec à donante (ut in casu suppono) nec à Papa Nicol. III. (de quo tantum agitur inter Reformatos) non deputetur, sequitur, quod authoritatem sibi à nullo in illis bonis attributam illicitè usurpat; vel à fratribus illicitè deputatur, qui propterea erit *interposita persona* per Regulam fratribus interdicta. Sic docent expressè citatus Marchan. Patri p. 1. c. 4. n. 6. & p. 2. tract. 1. cap. 8. n. 57. 58. 59. & seqq. Monza cap. 4. Corduba ibidem, qui omnes dicunt, hunc esse communem Expositorum sensum, stando in decretalibus Exijt, & Exini. vno excepto Rozycio.

(Vmbra.) [Si dicas : Pontifex citato articulo expresse dicit , se non recipere in dominium suum illa , quæ recipiuntur eo animo , vt vendantur , distrahantur &c. ergo non potest dici , quòd recipiat . Resp. antecedens debere intelligi de ijs ; quæ venduntur , & distrahantur , ad superfluitatem , diuitias seu copiam derogantem paupertati : sic nec vtenfilia , nec vlla alia , quorum secundum se vsum ad necessitatem , & officiorum sui status executionem licet habere , recipit in dominium , si similiter ad superfluitatem , & diuitias recipiantur : vnde subdit , quinimò in omnibus appareat in eis quoad dominium omnimoda abdicatio , & in vfu necessitas . Nos autem loquimur de illis , quæ recipiuntur , vt vendantur , distrahantur , & sunt necessaria ; Si non in se immediatè , in illis tamen , quæ per illa acquiruntur . Quòd autem debeant sic intelligi verba Pontificis patet : quia postea domos , agros , vineas &c. permittit recipi , vt per personas idoneas vendantur , distrahantur &c. vt toties repetitum est : quod non esset verum , si simpliciter omnium rerum , quæ eo animo recipiuntur , vt vendantur , renuntiaret dominio .]

40. Comm. Verissima est , quam sibi Rozycius opponit, obiectio, sed nullo modo, per responfionem eius euacuatur : imò vt ex Marchantio , Corduba , & alijs iam
 -mV) 4 1
 osten-

ostendimus, multò fortiùs res fratribus oblatas, multòque magis per fratres procuratas à suo dominio addicat Papa, quæ etiam ratione materiæ eorum vsui repugnant, quàm quæ repugnant tantùm ratione circumstantiarum, vt ratione pretiositatis, superfluitatis &c. etiamsi debeant in necessaria conuerti; vnde illarum dominium, & distractio ad dantem attinere non dubitatur; vel debent ab eo licentiam petere fratres, vt eius autoritate distrahantur. Falsum etiam demonstrauius esse, concedi fratribus per decretalem *Exijt legata*, pro necessitatibus alienanda; quod satis in num. 24. fuit ostensum.

[Vmbra] Vnde P. Hieron. à Politio in cap. 6 Reg. scribens n. 16. postquam determinauit, pecuniarum, armorum, equorum &c. ad dominium Ecclesiæ Romanæ non spectare, subdit, *attamen pecuniaria legata, quæ fratribus sunt, eorumque dominium Romana Ecclesia in se recipit, si fratres illis indiguerint, saltem quoad authoritatem illa dispensandi, vt ex Bull. Mart. IV. patet* Ex quo, nomine Ecclesiæ, & eius authoritate Syndicus Papæ ea potest recipere, perere, & expendere, in fratrum necessitates; vt super cap. 4. dictum est.

est. Hæc ille censens, hanc Martini prouisionem non contrariari Regulæ puritati. Et declarationibus Nicolai III. & Clem. V. & in cap. 4. Regulæ idem Author scribens num. 37, ad finem habet sic: *Pecuniæ dominium, quod dans nullo modo apud se esse vult, secundum Innocentium, Nicolaum, & Clementem prædictos, in suis declarationibus erit Ecclesiæ, & autoritate ipsius Ecclesiæ in necessitates fratrum expendetur.* Quod habetur expressè in Serena Conscientia, vbi etiam dicitur, quòd Martinus V. se in hac parte gessit secundum declarationes Nicol. & Clement. vid. ibi quæst. 53.]

41. Comm. Quicquid allegatus hic dicat P. Politius, & subsequentiè Alexander Arioistus in Serena Conscientia, nihil habent ad intentum; quia primus professione Capucinus, alter de Regulari Observantia ad omnimodos rigores decretalium *Exijt*, & *Exiui* ex institutione propria non obligantur, vt Reformati, quod adnotauimus in principio: controuersia verò nostra est, in rigore strictioris Observantiæ. Vnde & manifestè primus allegat Martini IV. constitutionem, & si dicat secundus, Martin. Papam V. in sua concessione non recedere à decretalibus Nicol. III. & Clem. V.

con-

contrarium apparet in ipsis eorum constitutionibus, vt infra producemus ex integro.

[Vmbra] *Confirmatur*: Res illæ receptæ ad vendendum, commutandum &c. pro necessitatibus fratrum præsentibus, vel imminentibus, debent esse alicuius domini, nec manere sub incerto dominio; sed non sunt fratrum, quia suppono, non velle fratres illarum dominium sibi usurpare; nemo autem inuitus potest esse dominus alicuius rei, nec sunt dantis, quia illas abdicauit, vt suppono, alias non esset verum, quòd dicit Pontifex per talem abdicationem, res constitui in incerto dominio; sic enim discutit Papa art. 3. §. *Ad hæc. Cum Fratres ipsi nihil sibi in specie acquirere, vel eorum Ordini possint etiam in communi, & cum aliquid ipsis propter Deum offertur, conceditur, vel donatur, ea (si secus non exprimat) offerentis, concedentis, vel donantis verisimiliter credatur fuisse intentio, vt rem huiusmodi concessam, oblatam, vel donatam perfectè concedat, donet, & offerat, à se abdicet, & in alios transire cupiat propter Deum; nec sit persona, in quam loco Dei congruentius dominium huiusmodi transferatur, quàm Sedes præfata, vel persona Romani Pontificis Christi Vicarij, qui Pater est omnium, & Fratrum Minorum nihilominus specialis: ne talium rerum sub incerto videatur esse dominio &c.*

Ergo

Ergo dicendum est, quod talium rerum, quæ recipiuntur, ut vendantur, distrahantur &c. pro necessitatibus fratrum, dominium maneat apud Summum Pontificem, ne maneant sub incerto dominio; supposito quod dantes eorum dominium à se abdicent. Hinc statuta generalia Reformatorum de Syndico ad cap. 4. Reg. num. 3. decernunt in hunc modum: *Quilibet Conuentus habeat Procuratorem, vel Syndicum Apostolicum, vel ad summum unum alium substitutum, & tales, & non alij nominentur à Patre Generali, vel Provinciali, ut habeant curam eleemosynæ pecuniariæ assignatæ pro necessitatibus præsentibus, vel imminentibus, casu, quo ille, qui dedit, nollet servare. Et pro hac decisione adducunt Nicol. III. & Martinum IV. & V. Eugenium IV. Sixtum IV. Vallis. 1593.* Ergo supponunt statuta etiam secundum Nicol. III. habere auctoritatem Syndicum à Sede Apostolica recipiendi in dominium Ecclesiæ etiam pecuniarias eleemosynas pro necessitatibus fratrum præsentibus, vel imminentibus oblatis, casu quo offerentes non reseruarent sibi dominium: neque enim Generales, & Provinciales auctoritate propria possent ad hoc tales nominare Syndicos; aliàs non essent Syndici, sed personæ interpositæ. Item eadem statuta n. 4. declarant Syndicum non solum habere auctoritatem à Sede Apostolica vendendi, commutandi &c. res, quæ sunt in usu fratrum, & factæ sunt inutiles; sed etiam recipiendi nomine Sedis Apostolicæ omnia
mobi-

mobilia, & immobilia fratribus oblata, vel testamento relicta: sic enim dicunt: Declaratur autem quod possimus uti Syndico in duobus tantum casibus, quorum primus est, ut possit recipere nomine Sedis Apostolicæ omnia mobilia, & immobilia fratribus oblata, donata, vel relicta in Testamento. Secundus casus est, ut possit nomine Sedis Apostolicæ vendere, alienare, vel commutare res, quibus non possunt fratres licite uti, vel quæ sunt inutiles, & pretium convertere pro necessitatibus fratrum. Ergo falsum est, quod Pontifex recipiat in dominium solum illa, quæ sunt in usu fratrum, & interdum contingit, vendi ea, vel distrahi &c. quandoquidem statutum dicit, quod etiam res, quibus fratres non possunt uti, & uniuersaliter omnia mobilia, & immobilia, oblata, donata &c. Syndicus accipiat nomine Sedis Apostolicæ, consequenter falsum est, quod Syndicus non sit persona apta ad vendendum res oblatas fratribus hac intentione, ut vendantur, commutentur &c. Item statuta generalia apud Sanctior. cap. 4. stat. 3. ordinant sic: Eleemosynæ omnes pecuniariæ pro necessitatibus fratrum quoque modo aduenientes per Syndicos Apostolicos de consensu Prælati tantum expendantur. Item statuta generalia Reformat. ad cap. 4. Reg. n. 10. dicunt: Declaratur propriarius, quicumque procurat res ad commutandum illas propria auctoritate, in alias licet necessarias, quia hoc est contra Regulam, nisi hæc commutatio notificetur danti. Postea subdunt,
& tunc

Et tunc debet fieri mediante Syndico. Ergo supponunt statuta, quod fratres res ad commutandum, distrahendum &c. propria auctoritate, procurantes peccant contra præceptum de non appropriando; non verò de non recipiendo pecuniam; & ulterius, quod Syndicus Apostolicus sit persona ad hoc idonea, sed non esset persona sic idonea, nisi haberet auctoritatem ab Ecclesia, seu Pontifice Romano; nec Pontifex posset dare auctoritatem talem nisi reciperet in dominium Ecclesiæ res taliter receptas (supposito quòd dantes non reseruent sibi dominium.) Ergo recipit illas in dominium]

42. Comm. Iam diximus in n. 24. non licere vlllo modo Reformatis aliquid recipere oblatum multò minùs mendicare, eo animo, vt vendatur; quia talia non suscipit in dominium Sedis Apostolicæ Nicol. III. vt pluriès ex ipso textu decretalis ostendimus; sed ne videatur insufficiens ipsa decretalis, in quo casu fratrum necessitatibus prouideri non possit per res in propria specie consumibiles declarauit ibi Pontifex in §. *ceterum*, & ex illo Siguenza in declaratione eiusdem §. in suo §. 5. Patti p. 2. trac. 1. cap. 9. & alibi sæpè, Monza, & alij zelantissimi de strictiori Obseruantia, debere

bere fratres suam in specie manifestare necessitatem, supplicando pro eius releuatione, mentemque omnino præscindendo à pecunia: Quod si Benefactor per denarium, aut pecuniam velit prouidere; per se ipsum id exequatur, aut per alium ab ipso substitutum, etiamsi velit hunc à fratribus nominari; ita ut non nisi dantis nomine recipiat, vendat, soluat &c. Vnde etiamsi Benefactor ille donando pro fratrum necessitate pecuniam expressè se declaret abdicatam à suo dominio esse illam pecuniam; nunquam transit (iuxta Nicol. III.) in dominium Sedis Apostolicæ, sed penès dantem, vel penès eius substitutum, (non obstante etiam expressa dantis abdicatione) remanet ex illius authoritate, vel ad summum penès Deum, quia datum pro Deo, & consequenter penès Pontificem, ex iure vniuersali pauperum, rerumque piarum, nunquam verò ex cura speciali, quam assumpsit Fratrum Minorum, ut videlicet de talibus oblatiis &c. authoritate Papæ fratrum necessitati prouideatur ut n. 36. fusiùs explicauimus. Quia Sedes Apostolica se protestatur, tale dominium non
reci-

recipere illius, quod fratribus est illicitum; nemo verò inuitus rei alienæ efficitur dominus. Quod autem aliter sit ex concessione Innoc. IV. Nicol. IV. Mart. IV. & V. nil facit apud Reformatos ad Nicol. III. & Clem. V. decretales obligatos.

43. Textus autem illius decretalis ex §. *Ad hæc* art. 2. truncatus affertur, qui si ex integro recitetur, apparebit ex ipso, quòd solas res in se recipit Sedes Apostolica, ne sub incerto dominio remaneant, cum à donante abdicantur, quarum vsus non est fratribus illicitus, quæ non eo recipiuntur animo, vt distrahantur; vnde non valet illatio illa, ergo rerū etiam vendibiliū ex professo dominiū transit in Sedem Apostolicā.

44. Statuta Reformata hìc etiam allegata ex cap. 4. num. 3. quomodo sanè sint intelligenda iam notauimus n. 27. nec enim dicunt, quòd liceat fratribus autoritate sua nominare Syndicum Apostolicum, aut alium quemcumque ad recipiendas elemosynas pecuniarias; quia hoc eis expresse prohibetur in dicta decretali; sed supposito, vt supra, quod debeant ex dispositione dantis aliquem nominare, prohibentur

tur Reformati per tale statutum alium nominare, nisi Syndicum Apostolicum ob rationes illo n. 27. allegatas, unde quia nominatur ex dispositione dantis, non agit ut Syndicus, sed ut à dante substitutus; & in hoc optimè citantur in margine Nicol. III. & alij, quia Nicol. III. in cit. §. *ceterum* ita expressè disponit. Sed qualis abinde illatio; Ergo Syndicus ut Syndicus est sufficiens, & idonea persona ad recipiēdas indifferenter pecunias fratribus oblatas, vel mendicatas?

45. Maior certè videtur esse difficultas in allegato statuto Reform. sub n. 4. vbi declaratur licere Syndico Apostolico inter Reformatos, alienare (pro fratrum necessitatibus) non modò res iam factas inutiles, sed & illas, quibus uti fratribus non licet; quia verè talia videntur esse pecuniaria: diximus autem ex decretali *Exijt* §. *Verùm quia*, non posse Syndicum per illam Nicolai decretalem institutum alienare nisi res iam factas vñ inutiles; & hoc mordicus sustinetur à Patti, Monza, cæterisque Reformatis: quia tamen statutum illud fuit à primarijs Ordinis Patribus gravissimo cum examine conscriptum, & ab Vr-

bano VIII. (qui Reformatos denuò declarauit ad illas rigorosas decretales *Exijt*, & *Exiui* esse obligatos) confirmatum ; ideò dicendum est , quomodo in illa particula de alienandis rebus , quibus vti non licet , nil contineat illicitum , aut statui Reformatorum contrarium nec etiam exinde liceat inferri per consequentiam generalem posse talium rerum accipi dominium à Syndico Apostolico : dimissa itaque illa opinione, quæ dicit, hoc non intelligi de Syndico reduplicatiue vt Syndico ; sed vt à dante substituto, modo superiùs explicato ; cum statutum illud expressè loquatur, de actibus , qui Syndico, quà tali conueniunt inter Reformatos . Aduerto cum Monza, Patti, & alijs ; quòd Reformati suos omnes Conuentus accipiebant in initio , pluresque adhuc recipiunt ab Obseruantibus ; in quibus ex Apostolico indulto habebant paramenta aurea , & argentea, paramenta longè superflua ; & alia , quibus vti Reformatis non licet ; cùm ergo iam illa per constitutiones Martini IV. & V. & Clementis VII. & Leonis X. Orb. Seraph. tom. 2. fol. 338. transissent à multo tempore in do-

dominium Sedis Apostolicæ ; de istis disposuit Clem. VII. in sua Bulla *In Suprema* in S. 3. *Quæ quidem loca fratres prædicti expropriare possint superfluis , & pretiosis, & ea in utilia, & necessaria commutare, mediante Syndico à Nicol. III. prædecessore nostro ordinato. Ut dum Reformati tales Conventus apprehenderent, possent per Syndicum Reformatorum alienari; pretiumque in Conuentuum reparationem, & alias fratrum necessitates conuerti; itaut hoc iam sit priuilegium speciale à Clemen. VII. concessum; nec tamen vlllo modo contra decretalem Exijt, immò literaliter conformiter ad ipsam; cum enim S. cit. Verùm quia dicatur expressè, vt vendantur à Syndico res, quibus vsi sunt fratres licitè, iam verò factæ sunt inutiles; quis non videat, hæc ipsa, quibus vti non licet Reformatis, fuisse in vsu licito apud Observantes, & in dominio Sedis Apostolicæ; iam verò ex speciali prohibitione de non ijs vtendo, factas esse Reformatis inutiles, & ideò alienari debere per Syndicum; Vnde hìc etiam non liceat Rozycio generaliter inferre; ergo licet Syndico inter Reformatos indiffer*

res accipere ad vendendum, quibus uti non licet, & ideò pecuniarias.

46. Statutum tertium ex Generalibus Ordinis ibidem allegatum ultro admitto, sed nil contra nostrum intentum; quia Reformati maioribus rigoribus adstringuntur; nec indulto possunt uti Martiniano.

47. Statutum quartum ex Reformatis allegatum cap. 4. n. 10. per summam malitiam dupliciter falsificatur in puncto huius controuersiae. Primò enim contra formam statuti addit post verba *commutandum distrahendum &c.* illud *authoritate propria*, quod in statuto non existit; sed sic additum multum fauet Rozycio, ut probet, non puniri à statuto procurantes aliquid, ut distrahatur, sed tantum, qui authoritate propria distrahere tentat, quod est contra sextum Regulæ capitulum, illud verò contra quartum. Secundò statutum dixit; *quia hoc esset emendicare pecuniam*, quod totaliter Rozycij doctrinam euertit, mutauit ipse ad intentum suum, *Quia hoc esset contra Regulam*, ut inferre liceret, quod iam superius intulit, peccari in tali casu contra sextum non contra quartum Regulæ capitulum

tulum; sed ad hoc iam superius in n. 27. abundantius respondimus; ex quo corruunt funditus illationes ex his præmissis per Rozycium deductæ per duplicem allegati statuti falsificationem.

[Vmbr.] *Confirm.* Nicol. III. recipit in dominium Ecclesiæ omnia mobilia præsentia & futura, quorum vsus facti scil. ordini vel Fratribus ipsis licet habere: sed rerum quæ recipiuntur vt distrahantur &c. vsus facti est licitus fratribus: nam grano mendicato eo animo, vt vendatur, possum licitè vti, in ea quantitate, quæ mihi necessaria est, similiter equo, mihi vt vendatur oblato, possum aliquo tempore vti, pro necessario opere antequam vendatur. Ergo & istas recipit in Dominium Ecclesiæ.

Nec valet dicere cum P. Pelando; quod rebus mendicatis ad hoc, vt vendantur, solum possumus vti secundum suam speciem, & materialiter, non autem vt suppleant vicem denariorum, seu receptis ad vendendum, & in denarios commutandum: quia sic sunt Pecunia. Non valet inquam: quia vt superius ex Corduba ostendies illæ, dum mendicantur, recipiuntur &c. & quamdiu sunt in manu Fratrum, non sunt Pecunia. Deinde vt idem *Corduba cap. 6. quest. 2.* dicit dominium omnium rerum, quarum vsus Ordini Nostro in sua materia aliquo modo lici-

tus esse potest, ad Papam & Ecclesiam Romanam pertinet; quamvis sit illicitus ratione circumstantiæ, scil. ratione qualitatis, quantitatis, modi, finis, temporis &c. quam sententiam, *Politi* in c. 6. vocat probabilem. Vnde idem *Corduba* c. 6. q. 3. f. 529. expresse elicit ex *Nicol. III. loco cit.* Quod si res sunt modo pecuniario acceptæ idest eo animo ut vendantur, seu distrahantur, contractus venditionis, conventio, seu æstimatio pretij, & dominij translatio fiat per Syndicum Papæ; & non per Fratres, vel alium à Fratribus interpositum. Ratio est, quia inquit, cum res tali animo accepta sit verè pecunia non potest nisi per Syndicum, quando pertinet ad Papam, vel per Amicum Spiritualem, quando eius dominium pertinet ad alium, distrahi aut alienari: Quamvis possit per Fratres ipsos recipi, & transportari. Et in hoc omnes Doctores concordant & Statuta de his agentia de quo non est dubium. Hæc *Corduba*: videat nunc P. Pelandus, utrum rectè P. Marchant. ex textu *Nicol. III. supra cit.* colligat, Personam idoneam ad vendendum grauum &c. mendicatum à Fratribus, ut vendatur, esse Syndicos & Procuratores Papæ supposito quod sibi dominium non reseruauerint donatores: si hoc licuit *Cordubæ* tenenti taliter mendicata, ut vendantur, esse pecuniam: Loquens porro citatus *Corduba* de rebus non pecuniario modò receptis scil. non eo animo ut vendantur; sed principalitè animo utendi illis in vñibus Fratrum,

quæ

quæ postea factæ inutiles debent vendi : quærit
vtrum necessario contractus venditionis debeat
fieri per Syndicum, quando res pertinent ad Pa-
pam, vel per Amicum Spiritualem, quando per-
tinent ad alium : an verò possit fieri per ipsos
Fratres personaliter? Et Resp. licere id Fratribus
personaliter vendere, & contractum venditionis
facere, & conuentionem seu æstimationem pretij
de licentia Prelatorum, & Domini talis rei, se-
cluso scandalo, idque multis probat.]

48. Comm. Iam ex dictis & sæpiùs
probatis antecederet constare euidentissi-
mè, quomodo omnia, quæcumque recepta
eo animo vt vendantur, siue illis vti liceat,
siue non, esse pecuniam; dum tali reci-
piuntur intuitu: Et ad Doctrinam Cordubæ
ibi primò contra responsionem Pelandi al-
latam nu. 33. sufficientissimè respondimus:
cæterum neque Cordubæ, neque Politij
nos mouere in hoc debet autoritas, quia
secundùm propriam vterque loquitur pro-
fessionem, vnde Corduba hic à Rozycio
citatus, allegat concessionem Martini IV.
quam prohibentur admittere Reformati;
vtrum verò Corduba ipse, prout à Rozy-
cio citatus ex cap. 6. q. 3. ab ipso Rozycio
legitimè allegetur, iudicent alij.

[Vmbr.] *Probat*ur Tertiò: Nicol. III. volens patenter distinguere res , quæ legantur , vt vendantur , à pecunia: pecuniam de rebus ipsis acceptam , à rebus distinguit , & legatum pecuniarium , à legato rei alicuius ad venditionē relicto: Ergo sicut legatum Domūs , vt vendatur , non est pecunia ; quia à pecunia distinguitur ; nec similiter granum , à Fratribus mendicatum , vt vendatur , reputari debet pecunia formaliter .

Respondet P. Pelandus neg. consequentiam . Quia ibi Pontifex ; dum distinguit legatum pecuniarium , à legato domūs vel alterius rei ad vendendum relicto , & pecuniam de rebus ipsis acceptam , ab ipsis rebus ; ibi sumit nomen pecuniæ pro denarijs , non pro pecunia , quæ in Regula à denarijs distinguitur , vt clarissimè patet ex textu ipsius .

Sed contra Pecunia , quæ à denarijs in Regula Fratrum Minorum distinguitur , non est aliud per Pelandum , quàm res ad vendendum mendicata , vel recepta ; sed quando Pontifex domum , vineam , &c. ad vendendum legatam distinguit à pecunia , & legatum pecuniarium , à legato rei alicuius ad vendendum relicto ; hoc ipso negat , rem ad vendendum receptam seu mendicatum esse pecuniam in Regula Fratrum Minorum ; vt patet : Ergo secundum ipsum non datur Pecunia in regula Fratrum Minorum , quæ distinguatur à denarijs . Non enim potest assignari , quid illud sit secundum P. Pelandum ; si non
esset

esset res ad vendendum mendicata seu recepta ;
Ergo nomen Pecuniæ debet in Regula Fratrum
Minorum sumi pro Denarijs, sicut sumitur à præ-
dicto Pontifice .

Dices , Pecuniæ nomine in Regula Fratrum
Minorum debere intelligi , rem ad vendendum
acceptam , seu mendicam Fratrum authorita-
te ; unde clarum est , quod sicut , si Fratres le-
gatum domus , aut vineæ &c. acceptarent , vt
propria authoritate eandem venderent, vel vendi
facerent; hoc esset recipere pecuniam contra Re-
gulam ; quæ adhuc distingueretur à legato pe-
cuniario , idest denariorum . Ita etiam granum
mendicatum , vt vendatur , est verè pecunia ,
pro vt pecunia distinguitur à denarijs .

Sed contra Ex hoc confirmatur nostra superius
adducta instantia , quòd scilicet sicut , licet possit
legatum domus , vineæ &c. vt vendatur , esse
pecunia ; si acceptetur , vt Fratrum authoritate
vendatur, non est tamen de facto, quia, suppono,
non acceptatur vt taliter vendatur . Ergo simili-
ter dato non concesso , quòd granum mendica-
tum , vt vendatur modò non authoritate Fra-
trum, vt benè potest ; (imò & debet semper, etiam
si non esset pecunia) non erit pecuniæ receptio
contra Regulam . Non potest quisquam sibi ra-
tionabiliter imaginari , quòd quando P. Mar-
chant. asserit , non esse pecuniam res mendica-
tas , vt vendantur , intendit per hoc concedere
Fratribus , vt id fiat auctoritate ipsorum : quia
se-

secundum ipsum, si non contra hoc praeceptum de non recipienda pecunia, adhuc peccarent contra praeceptum de appropriatione.

Dixi dato non concesso; quia, ut dixi supra, Fratres mendicando res, ut venderentur eorum, auctoritate, potius necesse est, ut peccent contra praeceptum c.6. de appropriatione, quam contra hoc quartum de non recipienda pecunia.]

49. Comm. Respondeo, ferè cum *Peculando*; *Pecuniam*, ut ibi à Pontifice contra legatum vendibile distinguitur, accipi pro pretio rei vendibilis, siue pro pecunia numerata, quam ita nominat ad effugendam circulationem in verbis, & ut clarior fieret eius expositio. Nec tamen in tota illa decretali apparet, quòd ex professo distinguatur legatum *Pecuniarium* à *Pecunia*, ut malè allegatur à Rozycio; sed nominatur *campus vinea &c.* ad pleniorè intelligentiam; pretium verò rei venditæ nominatur expresse *Pretium* vel *Pecunia* idest numerata pecunia; pecunia enim est utrimque commune nomen, ut in superioribus ostendimus; et etiam quomodo generaliter, omnia vel mendicata, vel oblata recepta, ut vendantur, sint *Pecunia*, & qualia dicantur,

tur, dum à dante donantur, vt à authoritate sua per Personam ab ipso deputatam alienentur; iam toties repetita, probataque fuerunt, vt iam constet, hìc tantum verborum fieri repetitionem: distingue quæso Rozyci inter quartum, & sextum Regulæ capitulum, & intelliges, quomodo dicantur Fratres appropriare sibi aliquid, aut acceptare superflua; & quando dicantur ad Pecuniam recurrere, dum Pecuniam intendunt vel immediatè ad pecuniam numeratam, vel mediante re de qua primò & per se intenditur ipsa Pecunia numerata.

[Vmbr.] *Probat*ur quarto Conclusio Principalis, Nicol. III. ar. 3. agens de commutatione mobilium, quæ expedit commutari; vult, talium rerum commutationem fieri authoritate Ministrorum; Ergo tales res pecunia non sunt. Consequentia pat: Quia nullam authoritatem in pecuniaria dispositione ex Regula Ministri possunt habere.

Respondet P. Pelandus ex doctrina ipsius P. Marchant., in suo tractatu de institutione Syndicorum pag. mihi 752. Duplicem esse authoritatem, vnā iuridicā, cuius non est capax Frater Minor, alterā solum directiuā, & consultiuā; & de hac solum loquitur Nicol.

III. consequenter, inquit, *præmissa probatio nil valet ex doctrina ipsiusmet Marchant.*

Sed contra. Probatio hæc optimè valet ad hominem. Quod ostendo sic: Si res mobiles, quas expedit commutari, essent pecunia respectu Fratrum, ex eo quòd intendant illas in denarios conuertere, aut loco denariorum eis in pretium rerum emendarum, vel emptarum uti (vt vult P. Pelandus) sequeretur, quòd auctoritas etiam consultiua & directiua esset prohibita Fratribus per Regulam, in commutatione, distractione &c. talium rerum. Sed hoc est absurdum, contra Declarationem Pontificis; Ergo &c. sequam Probo: Consulens, dirigens rem aliquam, intendit illam; Ergo Frater Minor consulens, dirigens commutationem, venditionem aliquarum rerum mobilium, quas expedit commutari, vendi &c. intendit illa, venditionem &c. Consequenter conuersionem illarum rerum in denarios in pretium rerum emendarum, vel emptarum &c. Ergo res illæ commutandæ, vendendæ &c. erunt pecunia ex Regula prohibita respectu Fratris Minoris; Ergo auctoritas etiam directiua, & consultiua, erit prohibita Fratribus in commutatione, distractione &c. talium rerum.]

50. Comm. Quicquid dicant hic Pelandus, & Marchantius; ipsis ex verbis Decretalis ego respondeo, ex S. *Quia vero;*
quo-

quoniam earum solummodò rerum, quæ ad vsum receptæ sunt à Fratribus, conceditur fieri cōmutationem auctoritate Ministrorum: recipi verò expressè in ordine ad commutandum aut vendendum, expressè prohibuit; patet evidenter, non illas, sed istas esse pecuniam; unde non valet præten-
sa consequentia, *illæ non erant, aut non sunt pecunia*, ergo nec istæ: quod vt clariùs fiat, notanda sunt attentè verba Pontificis, non obiter citanda: dicit ergo ibi Pontifex tria; primò decreuerat, ne à Fratribus aliquid recipiatur cum intentione vendendi vel commutandi, nec talia recipit in Dominium Sedis Apostolicæ: hìc duo subiungit, primum est, quòd res ad vsum ordinis acceptæ, & Apostolicæ Sedi donatæ pro vfu Fratrum, commutare possint auctoritate Ministrorum: secundum est, quòd si talia æstimato pretio commutari debent, vel alienari, hoc non fiat amplius auctoritate Ministrorum, sed per Syndicum Apostolicum. Illa ergo tantùm auctoritate Ministrorum commutari licet, quæ in vfu Fratrum, & dominium cesserunt Sedis Apostolicæ; & dummodò commutatio non fiat æstimato

mato partio ; ergo talia sic commutanda ,
nunquam induunt rationem pecuniæ, quia
nunquam pecunia fuit à Fratribus intenta ;
& à receptis in ordine ad alienandum ,
omnino discrepare conuincitur .

Dices : quomodo fiet ista conuersio non
æstimato pretio ? quia etiamsi Fratres pre-
tium non intendant , alter tamen cum quo
fiet commutatio nisi æstimato pretio non
commutabit ? Respondeo cum Monza ex
ipsa decretali : (fol. 510.) quòd commuta-
tio illa committitur, vt fiat autoritate Mi-
nistrorum , non verò ab ipsis Ministris ; de-
bent ergo Fratres , vel possunt ex autori-
tate solius Ministri , etiam non requisito
Syndico (in quo tantum consistit conces-
sio hæc Apostolica) aliquem fidelem, &
deuotum conuenire , atque rogare , vt di-
gnetur ex charitate talem commutationem,
exequi pro Fratrum necessitate .

[Vmb.] *Probat*ur quinto: Per hanc Regulæ pro-
hibitionem , non tantum prohibetur nobis pos-
sessio & proprietas illius rei , quæ est pecunia ;
sed etiam vsus : Atqui rei , quam accipio vt ven-
dam , V. G. domus &c. vsus non est mihi prohi-
bitus ; ergo non intelligitur nomine pecuniæ &c.

Respon-

Respondet P. Pelandus, distinguendo minorem; rei, quam accipio, vt vendam, v. g. domus, vsus non est mihi prohibitus, secundum speciem suam vt domus est, scil. ad inhabitandum, concedit; Vsus non est mihi prohibitus, vt vtar loco denariorum, vel vt recipiam domum ad vendendum, & in denarios conuertendam, Negat: & similiter distinguit consequens. Non est pecunia, si sumatur primo modo, concedit; si sumatur secundo modo, negat, & exemplificat in denarijs, quorum vsus non est nobis prohibitus, vt sunt aurum, v. g. ad deaurandum calicem, sed tamen est prohibitus, vt denarius formaliter, idest ad necessaria emenda &c.]

52. **Comm.** Iam cum communi Expositorum, immo ex ipsa Decretali probauimus, illa non esse pecuniam, quæ licitum ad vsum Fratribus conceduntur; & vt talia transeunt in dominium Sedis Apostolicæ; illa verò verissimè sunt Pecunia, nec sic à Pontifice recipiuntur, quæ intentione primaria recipiuntur ad vendendum &c.

[Vmbr.] *Sed contra:* Dico licitum est vti Fratribus non solum ad habitandum, sed etiam ad vendendum per idoneas personas, & in denarios conuertendum vt patet ex Decret. Pontif. præfer-

fertim Nicolai III. qui permittit absque præiudicio Regulæ legata domorum, agrorum &c. acceptare Fratribus ut vendantur per Personas idoneas, & pecunia de rebus ipsis accepta, in Fratrum necessitates conuertatur; Ergo etiam sic sumpta domus, &c. non est pecunia.]

53. Comm. Nugationes sunt istæ sæpius repetitæ. Sæpius probatum est ipsa è Decretali, quòd nullo modo legata Fratribus conceduntur ad vendendum; sed vendi debent authoritate Hæredis, Iudicis &c. & in fratrum necessitates expendi.

[Vmb. Prob. Sexto. Ex vi regulæ possumus sepè non nulla facere ut vendantur, vel distrahantur. Ergo nomine pecuniæ non intelliguntur: Anteced. Probatur. Licet Fratri Minori, pictoriæ vel scriptoriæ artis perito, pingere imagines, scribere libros, ea intentione, ut imagines, & libri per personas ad hoc idoneas vendantur, & distrahantur, ut pretium laboris in necessaria, Fratribus applicetur. Ergo imagines pictæ, & libri scripti ea intentione, quòd vendantur vel distrahantur; pecunia, dici non possunt. Antec. patet. Quia licet Fratri scriptori, vel Pictori & intendere & recipere pretium laboris, modò pecuniam non recipiat. Ergo licèt intendere ut vendantur, & necessaria illi subministrentur.

Res-

Respondet P. Pelandus primò Neg. Anteced. Nam Statuta Generalia Ordinis prohibent res venales facere, hoc enim repugnare videtur tam Religioso statui, quam Minoriticæ Paupertati. Et ideo in Clem. Exini § licet verò, declaratur hoc repugnare Regulæ, & Ordinis Paupertati, & recipere pretium rerum, ad naturam & Formam proventuum appropinquat. Secundò inquit Anteced. repugnare doctrinæ P. Marchant, quia in cap. 6. Reg. dub. 3. tex. 4. docet non licere Fratribus procurare materias, V. G. corium, membranam &c. mediante pecunia, ut in illis operentur, & postea per Syndicum aut alios, æstimato pretio vendantur; contra puritatem vitæ Fratrum Minorum. Non possunt autem Fratres imagines, libros de nihilo facere. Dixi per se & ex natura emptionis, quia potest quis curare emi materiam, non nomine suo, nec in suam utilitatem, sed in eius pro quo in re operatur. Tertiò permissio Anteced. Negat consequentiam Quia (inquit) non solum res artificiales, quæ sunt à Fratribus ut vendantur, & in denarios conuertantur, vel loco denariorum deferuiant, sunt verè pecunia, sed etiam res, quæ sunt in usu Fratrum, licet non ad venditionem, sed ad usum receptæ; si vendantur & in denarios conuertantur, aut loco denariorum operarijs vel mercatoribus dantur in pretium, verè sunt pecunia. Et ad hoc adducit prohibitionem B. Patris Capistrani in suis Constitutionibus c. 6. dicentis: Caueant insuper Fratres, nè panem vel vinum, vel alia mendicata siue oblata pro usu Fratrum

distrabant, aut vendant, vel vendi faciant siue pro alia re permutent, vel pro satisfactione fienda cuiquam tradant; sed per alios licitos modos satisfieri procurent illis, quibus fuerit satisfactio rependenda. Item ex *Iulio 11. in Statutis cap. 4* ubi clarè dicitur, quod talia facere, vel tali nomine recipere vel retinere sit pecuniam recipere, & habere. Quartò ad res venales redeundo P. Pelandus, sic ratiocinatur: *Fratres arte pollentes, ut Pictores, Scriptores &c. vel laborant in materia aliena, vel in materia ab ipsis procurata & recepta, ut per eorum artem alteratam vendant, vel vendi faciant. Si primo modo? tunc licitè, & ex Regula de mercede laboris corporis necessaria recipere possunt. Si secundo modo? tunc dicit, talem materiam esse verè pecuniam contra Regulam. etiam si illa materia esset recepta pro mercede sui laboris, & multò magis pecunia esset, si reciperetur cum intentione vendendi, vel distrahendi absque ulla alteratione. Et sic patet (ait) non valere consequentiam.*

*Sed contra Statuta Generalia cit. solum prohibent res venales facere quando id repugnaret statui Religioso, & Paupertati Minoriticæ (quod sine dubio tunc esset, si venditio fieret per ipsos Fratres immediatè, aut ipsorum autoritate; secus est si fiat per Syndicum Apostolicum) quod prob. quantum ad primum. Quia eadem statuta Generalia apud Sanctor. in cap. 4. f. 283. ad finem de eleemosinis sic disponunt. De eleemosinis nil vendi, nil emi, aut disponi sine Syndico Aposto-
lico*

lico possit . Hoc enim ius ostendit . Ergo statuta supponunt quòd mediante Syndico emi , & vendi possint : præfertim si nullum in his prætendatur ius . Clementina quoque citata non loquitur de rebus , quæ recipiuntur aliquando , vt mediante venditione , vel commutatione eorum , prouideretur necessitati Fratrum ; sed de hortis , vineis &c. quæ colerentur à Fratribus , vt olera & alia hortalia ex ipsis , pretio distrahantur . Patet autem quòd licèt hoc secundum repugnet paupertati , & accedat ad naturam prouentuum ; non tamen primum . Adde quod statuta Generalia , & Clement. citata , prohibent res aliquas vendi vel distrahi , non titulo receptionis pecuniæ , sed titulo paupertatis non violandæ ; Consequenter falsum est , quod rem aliquam tenere , vel recipere ad vendendum , sit tenere vel recipere pecuniam , sed potius erit violatio paupertatis ; si hoc fiat sine necessitate præfenti vel imminente vel autoritate Fratrum .

Ad illud , Quod adducit ex doctrina P. Marchant. patet clarè , ipsum , dum negat procurare tales res mediante emptione , loqui de emptione propriè sumpta , quæ fieret nomine Fratrum . Quamuis autem non liceret nomine proprio , & in utilitatem ipsorummet , potest tamen licere , non nomine suo , nec in utilitatem suam , sed in utilitatem eius , pro quo in re laboratur , vt in vltiori contextu P. Marchant. affirmat . Similiter potest licere procurare illas , mediante men-

dicatione , vel recipiendo pro mercede laboris ; & sic Fratres non ex nihilo facient libros , &c. Sed ex materijs sic procuratis . Ergo falsum est , quod anteced. repugnet doctrinæ P. Marchant.

Quo ad secundum Dum permisso Antecedenti, negat Conseq. Probo illam sic . Ex vi Regulæ non possumus retinere , recipere , vel habere pecuniam, ipsaque vti : Ergo supposito quòd anteced. sit verum (vt permittit Pelandus) scil. nos posse ex vi Regulæ sepiùs nonnulla facere vt vendantur , distrahantur ; manifestè sequitur , hæc nomine pecuniæ non intelligi in Regula .

Ad Authoritatem ex B. Ioanne Capistrano , dico , Quòd , licèt hic Beatus, prohibeat in suis Constitutionibus emptionem & venditionem , Cõmutationem rerum mendicatarum , vel oblatarum pro vsu Fratrum ; non tamen dicit, quòd sint pecunia . Ergo nihil sequitur ex hac authoritate contra nos . Alio itaque titulo prohibet iste Sanctus præfata : illo scilicet , quem Ioann. de Fano discursu de pecunia factò , insinuat dicens : *Vendere est prohibitum Fratribus , quia denotat proprietatem* , & quo prohibent similia fieri statuta Generalia supra citat. videlicet sine Syn- dico Apostolico , & cum prætensione Iuris ; vel potiùs loquitur de emptione, venditione &c. iuridica solemnè cum obligatione ciuili .]

54. Comm. Quam distorta sit , & à Pro-
fessio-

fessione Minoritica hæc Rozycij argum-
tatio, patet ex ipso Regulæ contextu ; c. 5.
De mercede verò laboris pro se , & suis Fra-
tribus corporis necessaria recipiant, præter de-
narios vel pecuniam, & tamen huius vigore
argumenti, patet iam nos fieri mercatores,
mediantibus Personis idoneis . Nego ita-
que absolutè antecedens : Ad replicam in
contrarium, dico , statutum illud quod ibi
citatur, in concessione Martini IV. & V.
fundatum, in consequentiam deduci non
posse, vbi de maioribus Reformationis ri-
goribus agitur. Clementina verò *Exini* ibi-
dem falsò allegatur ; quia tales venditio-
nes absolutè reijcit, & ad declarationem
Exijt, se remittit, quam expressè appro-
bat, & mandat obseruari . Cætera, quæ
ibi coaceruantur, sæpius iam repetita, ac
evidentiùs improbata, procedunt, vel ex
concessionibus Martinianis, vel irregula-
riter supponendo pro infallibili fundamen-
to, quod principaliter controuertitur, &
vt omnino improbabile reijcitur .

[Vmbr.] Ad authoritatem ex Iulij Secundi
Statutis Dico, iuxta *Decretum Urbani VIII.*
Dat. Romæ ad S. Mariam Maiorem 1. Octobr. 1625.

Nos potiùs debere declarationibus Nicol. III. & Clem. V. quàm Iulij II. Ergo cum sit conformiùs declarationibus horum Pontificum, res, quæ procurantur, recipiuntur &c. vt vendantur distrahantur &c. non esse pecuniam in Regula prohibitam, sic tenendum est, non obstante prædicta Iulij II. authoritate; quod autem sit conformiùs patet ex dictis, & infra dicendis.]

55. Comm. O quàm ex capite suo (veniam rogo; sic cogor dicere) constitutiones Apostolicas interpretatur Rozycius, vt contra Reformationis professionem argumentetur. Quale sit eius argumentum, videat Lector: Iulius Papa II. in Statutis pro nostris PP. Conuentualibus editis aliquid eorum pro laxiori vita concessit; aliqua ad Regulæ puritatem explicauit: Urbanus VIII. in Bulla *Sacrosanctum* 1625. ne concessionem illæ quoquo modo relaxatiuæ in Obseruantes irrepererent, expressè prohibuit; ergo reuocauit, quæ concernunt puriorem Regulæ obseruantiam? Quæ consequentia est ista? Considerentur, antequam condemnentur Apostolicæ Constitutiones. Omnium denique consensu magis ad mentem S. Francisci sunt expostio-

tiones decretales Nicol. III. & Clem. V. & ideo apud Reformatos cum obligatione receptæ; quod autem in istis dicatur, res ad vendendum mendicatas non esse pecuniam, nusquam in illis apparet; ut ad nauseam vsque iam probauimus.

[Vmbr.] *Ad tertium* tandem dico satis patere ex dictis, falsum esse, quod res accepta eo animo ut vendatur, sit pecunia in Regula Fratrum Minorum prohibita. Siue igitur Fratres laborent in materia aliena, siue in materia ab ipsis procurata, & recepta; ut per eorum artem alterata, vendatur per personas idoneas, & pretium in eorum necessitatem conuertatur, non debent dici recipere pecuniam contra Regulam: Imo dato, non concesso, quod eiusmodi res essent pecunia verè, non tamen ut recipiuntur à Fratribus & quamdiu sunt in manibus eorum, secundum Cordubam, ad quem se remittit P. Pelandus, consequenter Fratres recipiendo illas, non reciperent pecuniam contra Regulam. Vnde idem Corduba cap. 5. q. 3. punct. 2. ad finem docet posse Fratres laborare in quacunque materia, dummodo ipsi Fratres non prætendant in ea aliquam proprietatem, aut ius; & proprietas talis materiæ acquisitæ per Fratres pertinet ad Papam, sicut & aliæ res, quibus Fratres vtuntur, quando dantes non reseruauerunt sibi

dominium, vt infra cap. 6. q. 2. habetur, & possunt vendere talia per Syndicum, sicut & aliæ res pertinentes ad dominium Papæ, de earum pretio suis necessitatibus prouidere possunt, sicut de pretio, aut pecunia data pro rebus venditis, pertinentibus ad Papam, & non aliter. Et infra punct. 3. §. Patet tertio. Postquam determinauit, contra Regulam facere illos Fratres, qui faciunt sportas, horologia &c. vt pro ipsis accipiant pecuniam, seu vt vendant ea; Addit, quod intellige nisi accipiant, vt vendant ea, eo modo, quo pecunia potest acceptari, aut quo modo res aliæ possunt per Syndicum vendi. vt dictum est, fiat receptio, aut venditio, certè licitum est ex vi Regulæ scribere libros, & facere horologia, & alia mechanica.

Dico *ex vi Regulæ* quia aliunde potest esse illicitum, vtpote quia carius iustò venduntur, aut quia cum scandalo, aut distractione, aut cum alia quauis circumstantia vitiante, quæ omnia cauenda sunt; bonum enim est ex integra causa. Et secundum hoc limita, & intellige, quod habetur in Serena Conscientia q. 71. vbi secundum Aluarum & Barthol. Pisanum, damnat absolutè Fratres recipientes pecuniam, pro mercede laboris, qui scribunt libros ad vendendum, quia debet intelligi, vt dictum est.]

56. Comm. Totum hoc in nugatione consistit, & supponendo Martinianas concessio-

cessionones in Obseruantia strictiori non admissas. Vnde in Statutis Reform. c. 5. n. 4. prohibentur Fratres manualia facere, non modò vt vendantur, sed nec vt gratis donentur; & ibidem num. 5. eos pæna proprietarij puniri iubet, qui materiam ad opus necessariam vel emi, vel mendicari procurant; eo modo, quo in c. 4. n. 10. eisdem pænis subiecerant eos, qui res ad quoquomodo distrahendum emendicant; quia (inquit) *hoc est recipere pecuniam*. Quomodo cum his concordant tot è directò his aduersantia, quæ ad faciendum vim in verbis, coaceruantur à Rozycio?

57. Infallibile suppositum est apud Reformatos, ex decretalibus *Exijt, et Exiui* non licere nobis vel mendicare, vel recipere, nisi licita nobis quo ad vsum, & necessaria; nullo verò modo etiam de licitis superflua, vel pretiosa per excessum vel vt distrahantur; ex hoc indubitabili fundamento deducat, si potest author Vmbræ suas Vmbratiles atque chimericas consequentias. Certè sicut Cordubam, Siguenzam, & alios se ligisse, ostendit, vbi eos sibi fauere credidit, ita sine passione Cordu-

dubam ipsum ad cap. 5. q. 3. Siguenz. eodem cap. 5. Patti similiter art. 2. & Monza fol. 410. & alios si observare voluisset, ipso Rozycio iudice, tot doctrinas, vel illationes, vel probationes non coaceruasset, sepiùsque repetiùisset, quæ ab illis tanta cum euidencia condemnantur: nec vlllo modo iuuat explicatio, vel limitatio illa, quam contra textum literalem voluit Serenæ Conscientiæ opponere.

[Vmbra] *Dices* Ergo licebit Fratri Minori quascunque res facere, ea intentione vt vendantur, vel distrahantur &c. *Resp.* Neg. Consequentiam. Et si enim huiusmodi res, pecunia non sint; ex alio tamen capite talium rerum receptio, conquisitio illicita esse potest, sicut & venditio, & commutatio. Hoc specialiter notarunt 4. Magistri cum Hugone in hoc cap. vbi postquam retulerunt opinionem eorum, qui dicunt nomine Pecuniæ, prohiberi receptionem rerum ad vendendum, commutandum &c. *Isti* (inquiunt) *capita Regulæ non distinguunt, nec prohibitiones; constat enim quod in sequenti capitulo omnis rei proprietas interdicitur, sed non usus. Qualiter verò hæc receptio intentione vendendi, & commutandi sit licita, vel illicita dicitur in Expositione cap. 6.*

In hoc P. Pelandus Obycit P. Marchant quòd textum 4. Magistrorum, & Hugonis mutilatum adducat omittendo particulam valde notabilem, scil. *ad thesaurizandum*, ratione cuius (inquit) 4. Magistri, & Hugo corrigunt illam opinionem dicentes, quod non distinguant Capitula Regule. Nam 4. Magistri quando referunt opinionem illorum, qui dicunt nomine pecuniæ, prohiberi receptionem rerum ad vendendum, commutandum, vel thesaurizandum, postea addunt, & isti Capitula Regule non distinguunt, constat enim &c. Hoc prænotato.

Respondet. Quod si bene perpendatur textus 4. Magistrorum & Hugonis non videtur eos his verbis docere, quod ea, que recipiuntur ad vendendum, vel commutandum cum æstimatione pretij non sint pecunia; sed solùm quod nomine pecuniæ in Regula non sumatur ita amplè & largè, ut includat etiam omnes res, quæ recipiuntur ad thesaurizandum, ad donandum liberaliter &c. Nam hæc non prohibentur in cap. 4. Regule quia non suppleant vicem denariorum, & consequenter non sunt pecunia, sed bene prohibentur cap. 6. ibi. Fratres nil sibi approprient; quia in talium receptione est, vel potest esse proprietas. Sed

Contra Potius P. Pelandus mutilatum textum 4. Magistrorum adducit, omittit enim ipse particulam, ex qua clarè intelligi potest mens 4. Magistr. qui referendo opiniones eorum, qui dicunt nomine pecuniæ prohiberi receptionem rerum

rerum ad vendendum, commutandum & thesaurizandum (dicunt) quia in omnibus istis rei possessio vel proprietas declaratur, postea addunt isti non distinguunt Capitula Regulæ; ubi diligenter notanda est illa ratio, & particula *ly* quia in omnibus istis possessio, & proprietas declaratur: Æquè enim concludit, tam de rebus ad thesaurizationem, quàm ad venditionem, & commutationem acceptis, quod sint, vel non sint pecunia: cum in omnibus æquè declaretur, vel declarari possit possessio, & proprietas; Ergo non solum corrigunt illam opinionem, quo ad res receptas ad thesaurizandum, sed etiam, quo ad res receptas, quo ad vendendum, & commutandum; Consequenter supponunt, quod receptio rerum, non solum ad thesaurizandum sed etiam ad vendendum, commutandum non prohibetur in hoc cap. 4. sed in 6.]

58. Comm. Achilem hunc suum, ut putat, ad hanc sextam, & ultimam sui asserti probationem reservavit, ut protestatus est in operis principio; dicens, à quatuor Magistris ut antiquissimis, atque peritissimis illam damnari sententiam quæ denarios à pecunia distinguens, Pecuniam intelligit pro re ad vendendum recepta; pro ut Pecunia ipsa in 4. Regulæ capite prohibetur: atque pro maiori securitate dicit Magistrorum

rum textum afferri à Pelando truncatum, quod Marchantio Pelandus ipse obiecerat. Vt ergo tergiuersationi huiusmodi omnis aditus excludatur, integrum Magistrorum textum, & non per partes à principio in finem vsque rescribo.

[*Præcipio firmiter Fratribus vniuersis vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant &c.* Hæc est quaestio necessaria. Quid dicatur pecunia. Nam constat, quòd pecunià dicit aliud quàm denarius. Quid etiam sit recipere per se vel per interpositam personam. Ad primam per interpretationem dicit constitutio antiqua, pecuniam esse quicquid recipitur vt vendatur, vnde libri, & calices, si reciperentur intentione vt authoritate Fratrum postmodum venderentur, inter pecuniam computantur: quæ intentio denariorum est in sic recipiente: quia quod venditur, denarijs venditur. Sed cum in præsentì capitulo prohibeatur receptio rerum, quarum Fratres non possunt habere vsum (visum aliquibus est) genera aliquarum rerum tangi per denarios, & pecuniam. Prætera visum fuit aliquibus denarios constitui in pecuniam numeratam, Pecuniam verò dici omnem illam rem, qua solent vtì homines cum opportunum est ad pretium rerum emendarum: vt aurum, & argentum: aut si quid tale sit, quo pro denarijs ad pretium rerum

rum emendarum homines vtantur. Aliquibus verò visum est; in prohibitione receptionis pecuniæ omnis rei receptionem prohiberi, quod ad vsum necessarium non recipitur; Alioquin videtur quòd possumus recipere non intentione vendendi pannum, vestes, blandum, gemmas, & tempore necessitatis non vendere, sed pro alijs rebus vt libris, & victualibus commutare. Prohiberi ergo videtur receptio rerum ad vendendum commutandum, & thesaurizandum, quia in omnibus istis rei possessio vel proprietas declaratur. Isti vero capitula Regulæ non distinguunt, nec prohibitiones: constat enim quòd in sequenti capitulo omnis rei proprietas interdicitur sed non vsum: In presenti verò capitulo quarundam rerum, quæ nomine denariorum designantur, omnino vsum, & proprietas prohibetur, sed secundum iura *Pecunia* est, quicquid appretiatur numerata pecunia vt aliquid ematur. Nam propriè quod emitur pretio emitur numeratæ pecuniæ; sed si species alicuius rei pro specie alterius rei datur, commutatio est, non emptio; Si verò taxetur vel æstimetur pro numerata pecunia vel pro alia re datur, emptio est, quæ propriè non contrahitur nisi *Pecunia* mediante. Videtur ergo hinc prohiberi receptio denariorum, & quarumlibet rerum, quæ reciperentur ad pretium rerum vendendarum. Quid sit recipere pecuniam quæritur. Nam quædam res recipiuntur in proprietatem, & non

in usum ; quædam in usum , & non in proprietatem . Dicendum ergo , quod receptio cuiuslibet rei prohibetur Fratri Minori in proprietatem infr. c.6. Receptio verò rerum aliquarum conceditur ad usum . Receptio autem denariorum , & pecuniarum , & quantum ad proprietatem , & quantum ad usum prohibetur omnino & per se , & per interpositam personam .]

59. Ponunt ergo quatuor Magistri expositionis suæ tale fundamentum : *Constat, quod pecunia dicit aliud quàm denarius, quid clariùs esse potest contra Rozycium? Deinde quinque opiniones hac in materia quoquo modo diuersas referunt; quarum quinta est hæc, Quia rem possumus recipere non animo vendendi, ut pannum, vestes &c. & tempore necessitatis non vendere, sed pro alijs rebus commutare; prohiberi videtur receptio rerum ad vendendum, & commutandum, & thesaurizandum; quia omnibus istis possessio, vel proprietas declaratur.*

60. Hanc quintam opinionem refellunt Magistri dicentes (*isti verò Capitula Regule non distinguunt, nec prohibitiones; constat enim, quod in sequenti capitulo (scil. sexto) vnius rei proprietas interdicitur, sed*

non

non usus. Quintam ergo illam refellunt opinionem, quæ proprietatis, & usus prohibitionem in vnum confundebat; quæ ad diuersa præcepta pertinere cognoscuntur; hæc autem confusio confurgit ex illo verbo (*& ad thesaurizandum*) quod in hac quinta opinione adiungitur; quod manifestè attinet ad proprietatem, quæ in sexto Regulæ capitulo interdicitur. Et sic optimè obiecit Pelandus afferri à Marchantio truncatum textum Magistrorum per ablationem illius verbi, *Ad thesaurizandum*; in quo fundatur oppositio tota Magistrorum: Nec obiectio ista Pelandi euacuatur per replicam Rozycij, dicentis, ab ipso Pelando truncatum adduci textum, eò quod illa verba omisit; *quia in omnibus istis rei proprietas, & possessio declaratur*: quia proprietas, & possessio in sensu præciso thesaurisationem, non venditionem, aut commutationem afficiunt, quæ aliam à proprietate malitiam non habet; venditio verò, & commutatio, & si à proprietate, vel possessione separari non possint; & qua tales ad sextum Regulæ capitulum attineant; tamen aliam specialem malitiam induunt, nem-

nempe pecuniæ, cuius etiam usus nobis interdicitur; & iuxta hoc ad quartum Regulæ capitulum attinere non dubitatur; quia, ut dicunt in sequentibus Magistri, venditio, & commutatio æstimato pretio appretiantur numerata pecunia, & secundum iura *Pecunia* dicuntur, & nobis per Regulam cap. 4. & per decretales *Exijt*, & *Exini* specificè prohibentur. Vnde concludunt iidem Magistri suam opinionem. *Dicendum ergo, quod receptio cuiuslibet rei prohibetur Fratri Minori in proprietatem infra cap. 6.; receptio verò rerum aliquarum conceditur ad usum; receptio verò denariorum, & pecuniarum, & quantum ad proprietatem, & quantum ad usum prohibetur omnino & per se, & per interpositam personam.* Ecce literaliter adducta Magistrorum opinio, quæ denarium à pecunia in hoc capitulo expressè distinguit; neque constitutionem antiquam, ut dixeras in *Vmbra* principio condemnat, sed approbat; & *Vmbra* tuæ tenebras omni claritate dilucidat.

[Vmbra] Dices, qui recipit rem ad vendendum;

dum ; intendit pecuniam ; quod enim venditur, pecunia venditur, ita loquitur Serena Conscientia . Ergo &c. Resp. Neg. anteced. non est enim necessarium, quòd intendat pecuniam, quia potest intendere rem in sua specie . Resp. secundò, si intendat pecuniam, quamuis daremus eum, qui accipit aliquid, vt inde pecuniam habeat, peccare contra prohibitionem, de non recipiendo pecuniam, intendendo nimirum, quod sibi illicitum est ; hinc tamen malè inferretur, quòd res illa, ex cuius venditione intenduntur pecuniæ, sit pecunia ; sicut, qui furatur, vt fornicetur, verè peccat contra præceptum de non fornicando ; hinc tamen non potest inferri, quod illud furtum sit fornicatio vera, quæ intenditur .]

61. **Comin.** Non tantum ex priuata intentione recipientis equum, vt vendatur ; sed secundum iura communiter, vt dicunt quatuor Magistri, & alij Iuristæ omnes ; Equus ille dicitur pecunia, quia in æstimatione supplet vicem pecuniæ numeratæ, & accipitur pro pecunia ; ideò non currit paritas ; de furante cum intentione fornicandi ; quia hoc dependet tantum à priuata intentione fornicationis .

[Vmbra] Dixi quamuis daremus &c. Quia inter Doctores controuersia est, vtrum voluntas habendi pecuniam in Fratre Minore, quam exequi intenderet comparando pecunias, licet aliqua intercedente mutatione id non exequatur, sit peccatum mortale? Alijs affirmantibus. eò quod voluntas pro facto reputetur, saltem apud Deum; Alijs negantibus; Quia præcepta humana non possunt versari circa actus voluntatis merè internos, vel præcipiendos, vel prohibendos; sed præceptum de non recipienda pecunia est humanum? Ergo non potest versari circa actum merè internum: At qui actus hic in proposito est merè internus, non coniunctus cum reali receptione pecuniæ, vt suppono. Ergo.

Dices cum Ponzanello: Intentio in multis operatur quoad substantiam, vt habeat esse, vel non esse, vt de cognatione spirituali, quam non contrahi sine intentione illam contrahendi, docet Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 58. num. 4. & alij apud Barbos, axiom. 128. num. 5. Idem in conficiendis Sacramentis communiter docent omnes: Ergo etiam in proposito, intentio recipientis aliquam rem ad vendendum, seu vt per eam acquirantur denarij, seu pecunia numerata, facit eam esse pecuniam prohibitam in Regula, quæ res absque tali intentione non erat. Respon. neg. Consequen. & exemplum est in contrarium: quamuis enim defectu intentionis,

cognatio spiritualis, & Sacramenta non ponantur: Falsum tamen est, quod posita sola intentione, & non adhibita materia, & forma debita, ponantur. Item sicut etiam si intentio formetur à non habente auctoritatem, seu iurisdictionem, ut in conficiendo Sacramento Eucharistiæ &c. nihil operatur: Sic in proposito licet aliquis recipiat rem intentione vendendi eam, & per eam denarios acquirendi; si tamen res accepta in se non sit pecunia, eò quod careat quantitate æstimationis publicæ in ratione pretij ad res emendas, quæ est vltima forma pecuniam constituens (ut dicetur in probatione Conclus. tertiæ) non recipit pecuniam. Item intentio Fratris Minoris non est intentio habentis iurisdictionem conficiendi pecuniam, ut dicetur ibidem; consequenter instantia nil valet.]

62. Comm. Eodem modo, eademque facilitate hîc evanescit Vmbra repetitio, siue duplicatio; quod equus ille in ordine ad vendendum acceptus sit pecunia, non ex priuata intentione sic recipientis præcisè dependet; sed quia secundum iura, & Doctores definitum est, ut equus ad vendendum acceptus sit, dicaturque pecunia, unde Minorita, qui equum cum tali intentione recepit etiamsi postea non vendat iam

iam physicè, & in actu exteriori pecuniam accepit; quod non currit vniformiter in cæteris, quæ ab operantis intentione præcisè dependent: quantitas autem æstimationis publicæ in ratione pretij non affigitur pecuniæ vt sic in genere, sed pecuniæ cufæ, idest monetæ, vel denario; & ad huius proportionem æstimatur equus vendibilis pretio inter contrahentes concordato.

Conclusio II.

[Vmbra] *Quod datur loco nummorum, pecunia dici non potest, v. g. do latomo edificanti mihi domum, granum in mercedem etiam æstimato pretio; do operario cibum &c. pro suo labore; nec granum, nec cibus pecunia dici possunt in Regula Fratrum Minorum.* Probatur. Per Regulam nullo modo liceret pecuniam recipere: Ergo quod in pretium laboris datur, pecunia dici non potest. Consequen. Probatur. Ex mente S. Patris Francisci, licet Fratri Minori granum recipere in mercedem laboris, siue pretium; Ergo granum, cibus &c. non sunt pecunia; Conseq. probatur, quia granum, cibus &c. dantur licitè loco nummorum, & denariorum Fratribus, qui tamen pecunia dici non possunt.

Respondet P. Pelandus per hæc probari solùm,

quod granum, vestis &c. data Fratribus pro labore non sint pecunia respectu Fratrum, quod omnes concedunt, non tamen quod granum, &c. quæ æstimato pretio dantur operarijs à Fratribus Minoribus loco denariorum non sint pecunia. Sed.

Contra Non est maior ratio, cur merces habeat rationem pecuniæ, cum datur, quàm cum accipitur; Ergo si granum acceptum pro mercede à Fratribus non habet rationem pecuniæ, nec quando datur, habebit.

Dices fortè cum P. Pelando, quando hæc accipiuntur à Fratribus pro laboris pretio, non æstimantur à Fratribus, nec appretiantur loco denariorum licèt sic æstimarentur à dantibus; consequenter licèt respectu dantium sit pecunia, non tamen respectu Fratrum.

Contra Quamuis per huiusmodi æstimationem factam à Fratribus respectuè ad denarios, quos promeretur operarius, statuatur granum, &c. in ratione iustæ mercedis pecuniariæ, sicut nec per æstimationem dantis Fratribus pro labore; vt dixi suprà, non potest res aliqua haberi pro pecunia, quæ non sit moneta, nisi statuto publico, vel consuetudine æquivalente eius usus sit tanquam pretij in emptionibus; Ita non obstante illa æstimatione, granum, oleum &c. data à Fratribus loco mercedis operarijs, non sunt pecunia.

Confirmatur Possunt Fratres alteri dare pro mer-

mercede laboris, quod ipsimet pro pretio laboris possunt recipere: Sed possunt pro mercede, laboris granum accipere, ergo etiam alteri dare. Hinc Corduba supracitatus in 6.c.Reg.q.3. docet, licitum esse per Regulam, quod Fratres faciant conventionem, seu æstimationem pretij, deducens id ex Nicol III. si.

Dicas Per rem, quæ datur pro alia, sit eadem actio quæ per pecuniam, scil. emptio: præsertim si in re, quæ datur, habeatur ratio æqualitatis cum pecunia illa, v. g. is, qui emit librum à Bibliopola vno Imperiali, cuius loco dat Bibliopolæ tantum frumenti, quantum sufficit ad Imperialem, is efficit frumento, quod pecunia efficeret: ergo frumentum est pecunia. Resp. neg. consequen, quia ex effectibus similibus malè concluditur, causas esse eiusdem rationis, non licet inferre: Ignis calefacit, & similiter Sol: ergo ignis est Sol, vel Sol ignis: ita in proposito. Qualiter liceat Fratribus, vel non liceat emere alibi explicatur. I

63. Comm. Vbi ex literæ contextu patet de mente Legislatoris, ut quid ad eam explicandam, siue potius detorquendam fingimus sophismata? Dicit Pater Seraphicus in cap.5. Regulæ: *De mercede laboris corporis necessaria granum, panem, libros &c. recipiant.* dic quæso Sancte Pater,

libros istos, panem &c. corpori necessaria possumus ne recipere mediante negotiationis commercio, scilicet aliquid accipiendo, ut vendatur, aut æstimato pretio commutetur ad habendum necessaria? *Nequaquam*, inquit, Sanctus Pater; *necessaria recipiant præter denarios*, idest monetam cusam, vel *Pecuniam*, hoc est illa, quæ æstimato pretio inter sæculares emuntur, venduntur, & commutantur; quia Minoritæ debent ad apices Evangelicos ab omni negotij sollicitudine, vel apparentia esse alieni. Idem confirmatur à Nicolao III. & Clemente V. illa tantum Fratres recipiant, quibus vtilitè possunt, sed nullo modo ad distrahendum æstimato pretio. Vtteriùs laboris pretium recipere nullo modo possumus ex obligationis titulo, sed tantum ut cætera nobis oblata, quia ius nullum acquirimus; ut docent Corduba, Patti, Siguenza, Monza, & alij super cap. 5. Regulæ vniformiter; ergo quamuis à donante pro laboritio, iusto pretio taxetur id, quod donatur; nunquam tamen æstimato pretio recipiatur à Fratribus, qui ex mera charitate, & non nisi ad vtendum illud accipiunt. Vnicum hinc profero

fero Siguentiam, qui ad cap. 4. text. 1. §. 6. docet expressè, illud nullo modo esse pecuniam, quod licitè ad licitos vsus accipitur, etiamsi postea, vel quia inutile, vel quia superfluum absque æstimato pretio de licentia Ministrorum alienetur; & tale potest donari tali modo operarijs in mercedem laboris; dummodo, vt dixi, nec tacitè, nec expressè fiat taxatio pretij; quæ si tacitè, vel expresse interueniat, iam est illud ipsum pecunia; & fundatur literaliter in decretali *Exijt* c. 3. & citat Politium, & alios: deinde ad c. 5. text. 1. §. 2. citans eandem decretalem, & Cordubam &c. docet expressè, non licere nobis pro laboritio, vel expetere, vel recipere quicquam, nisi vt oblatam eleemosynam. Vnde applicanda est hic eadem doctrina de pecunia tam in recipiendo pro nobis, quàm in satisfaciendo nostris operarijs: Tandem proprius ad intentum in cap. 6. tom. 1. §. 10. docet excitata decretali, & citato S. Bonaventura, quod de licitè ad vsum nostrum acquisitis, iam verò superfluis, aut inutilibus, possumus licitè absque Syndico satisfacere creditoribus, aut operarijs nostris, eo tamen
fal-

saluo, vt fiat absque taxatione pretij; quod si hæc tacitè, vel expressè interueniat, tunc fieri debet à Syndico: Infert exinde nobis omnino non licere talia licita congregare ad superfluitatem eo animo, vt postea dentur operarijs pro mercede laboris; quia hoc inexcusabiliter, iuxta citatas decretales, esset merus recursus ad pecuniam: Per quæ sufficientissimè euanescent omnia Vmbrae repetita figmenta.

64. Concedo quidem; Cordubam hic à Rozycio citatum inclinare, & quidem grauitè, (non tamen expressè defendere) in oppositum, atque fauere Rozycio; immò ibi procurat, pro sua opinione illa, trahere citatum textum decretalis; Sed reuera textus decretalis, est contra vtrumque; non enim ibi distinguit Pontifex, quod res vendibiles, aut commutabiles sint acquisitæ cum æstimatione pretij, vel sine tali æstimatione, immò supponit, eas acquisitas esse modo licito ad licitos vsus, & solùm distinguit de modo illas alienandi, itaut cum æstimatione pretij alienentur à Syndico, si pertineant ad Papam, (vel ab amico spirituali, si eius sibi

sibi dominium reseruauit) & nullo modo à Fratribus: ex Ministrorum verò auctoritate, si alienentur, absque tacita, vel expressa æstimatione pretij. Generaliter autem dixi, multa posse sustineri à Corduba secundum indulta Martini IV. & V. quibus adhærere non licet Reformatis.

Conclusio III.

[Vmbra] *Pecunia propriè nil aliud est, quàm id, quo solent homines uti, cum opportunum est, ad pretium rerum emendarum.* Ita quatuor Magistri, Hugo de Dina. Si quis præcisè eorum textum consideret. *Dixi id, quo solent uti homines*, nimirum publica auctoritate, vel communi consensu, ut includatur omne instrumentum, siue medium, quo omnes nationes uti solent, non enim omnes nationes utuntur denarijs, vel moneta, sed alijs rebus; sic enim legitur de nonnullis, qui utebantur officulis. *Dixi ad pretium rerum emendarum*; pecunia enim propriè est medium contractus emptionis, prout emptio est. Respondet Pater Pelandus negans quatuor Magistros, & Hug. intelligere per pecuniam in Regula Fratrum Minorum, id, quo utuntur homines publica auctoritate, & communi consensu, ad pretium rerum emendarum; quia hoc modo de-

denarius, & pecunia pro eisdem acciperentur, & essent ferè synonyma, vt ait P. Marchant. & consequenter quatuor Magistri, & Hugo essent sibi contrarij, quia docent, & supponunt tanquam certum, quod pecunia dicitur aliud à denarijs. *Sed quòd quatuor Magistri hoc intelligant per pecuniam in Regula Fratrum Minorum.*

*Probat*ur primò, quia Bartholomæus Pisanus adducens sententiam quatuor Magistrorum hac de re dicit: *Iuxta Constitutiones antiquas, & quatuor Magistrorum sententiam, per denarios intelligitur pecunia numerata: pecunia verò dicitur omnis res, qua solent vti homines, cum opportunum est ad pretium rerum emendarum, vt aurum, & argentum, & quidquid tale sit, quo pro denario ad pretium rerum emendarum homines vtuntur.* Item Serena Conscientia sic habet: *Respondent quatuor Magistri; denarij sunt pecunia numerata, pecunia autem dicitur omnis res, qua solent vti homines, cum opportunum fuerit ad pretium rerum emendarum.* Sed particula *solent* publicam indicat auctoritatem, aut consuetudinem, nam *soleo* idem est apud Calepinum, ac *consueui*, pro *more habui*: Ergo quatuor Magistri, & Hugo per pecuniam intelligunt id, quo solent homines vti, publica auctoritate, vel communi consensu ad pretium rerum emendarum.

Confirmatur Petrus Ioannis apud Serenā Conscientiam, quatuor Magistrorum exemplo de-
cla-

clarans, de quali usu loquantur Magistri exemplificat dicens: *Sicut ante usum nummorum utebantur homines auro, & argento*: sed usus ille auri, & argenti ante usum nummorum, proculdubio erat publica autoritate, seu communi consensu institutus: unde passim in scriptura legimus, quod in emptionibus, & venditionibus ad pretium rerum emendarum aurum, & argentum taxabatur, seu aestimabatur statera, siclo, obolo &c. olim enim pecunia non erat signata, sed ad eorum pondus appendebatur v. g. in pretium rei dabant tot, vel tot drachmas, vnicas libras, talenta auri, & argenti, inquit *Cornelius à Lapide in Zacch. cap. 18. vers. 11. & Lorinus in libr. Num. cap. 11. vers. 51. dicit veteres tum Romani, tum Hebræi utebantur massa rudi auri, & argenti, vel æris, in certo pondere, loco pretij, seu pecuniæ: Unde Ierem. 32. dicitur, emi agrum &c. & appendi ei argentum septem stateras, & decem argenteos, & vers. 11. argentum Appende in statera*. Quod verò id fieret publica autoritate, testatur super hunc locum *Cornelius à Lapide* dicens: *Omnis enim pecunia, & signata iam; & olim non signata, iustum, & definitum à Principe debet habere pondus*. Hinc observat *Andreas Piritus Ramirez* ex *Plin. lib. 33. cap. 3.* Quod ex eo, quia prius appenderent ad Bilances, dispondios, & librales suos; postea numeratam pecuniam soluentes, pendere dicebantur: Ergo per pecuniam secundum quatuor Magistros intelligitur id, quo solent

lent vti homines, publica authoritate cum opportunum est, ad pretium rerum emendarum.]

65. Comm. Non est nouum, multos in errores impingere, qui aliorum opiniones non ex proprio fonte desumptas, sed ab alijs relatas de carta in papyrum transfere-
rendo citare consueuerunt; vt etiam discor-
dias ferè omnes, quæ in Urbibus oriuntur,
ex falsa Nugatorum relatione, qui dicta,
vel audita aggrauant, mutant, & inuertunt,
oriri non dubitamus. Si Rozycius ex ipso
textu Magistrorum per nos superiùs addu-
cto verba legisset Magistrorum, non dixis-
set, hanc esse illorum opinionem: patet
enim ibi, quod hæc tertia Rozycij con-
clusio recitatur à Magistris vt opinio tertia
inter illas quinque, quas à Magistris ipsis
refutari dixit in initio Rozycius.

66. Dato verò, sed non concesso, quod
hæc conclusio Rozycij esset verè de men-
te quatuor Magistrorum; malè superaddi-
tur illa glossa (nimirum) *publica authorita-
te, vel communi consensu*: patet enim, hisce
adhuc temporibus, vti solere homines re-
bus

bus venalibus vt gemmis, panno &c. ad pretium rerum emendarum, prout opportunum est; sed semper taxato pretio pecuniæ numeratæ, ex quo illa omnia pecuniæ nomen acceperunt, per quod ad auctoritates Pisani, Serenæ Conscientiæ, Petri Iohannis, & aliorum est satisfactum. Miror autem, quod Rozycius adductis tot auctoritatibus opinionem suam ex antiquis legibus nitatur comprobare, qui iura novissima, & DD. auctoritates hac ipsa in re repudiat, dicendo, non iuribus, & Doctoribus esse deferendum in hoc, sed vsui communi loquendi. Non ergo ignorabat Sanctus Pater negotiationem, atque rerum venalium cōmercia fieri ubique terrarum, vel per cusam ex quacunque materia monetam, vel per alias res venales æstimato pretio taxatas; ideo vtrumque sub nomine *denarij, & pecuniæ* interdixit.

[Vmbra] *Probat*ur secundo. De ratione pecuniæ est, vt sit illud, quod publica auctoritate, & communi consensu accipitur ad pretium rerum emendarum: Ergo de taliter recepto ad pretium rerum emendarū debent intelligi quatuor Magistri. Anteced. Prob. Ultima forma
con-

constituens pecuniam in ratione pecuniæ est quantitas æstimationis publica lege impositæ, vt bene notat Layman tom. 1. lib. 3. fol. 143. ex Paulo Primo cap. in l. ff. de contrahen. empt. dicens: Pecunia, seu nummus publica authoritate cusus, vim, & sumque in commutationibus non solum habet ex substantia materia, sed magis etiam ex quantitate æstimationis lege publica impositæ: si enim substantiam auri, vel argenti spectes absolutè nondum habet rationem pretij, sed potius mercis: quare vt pretij rationem consequatur, ad res alias æstimandas, emendasque publicæ æstimationis quantitate indiget: Hæc igitur est vltima forma constituens pecuniam. Hæc Layman. Idemque repetit num. 7. dicens, quod pecuniæ usus, & commoditas publica esse debet: Ergo per pecuniam id intelligi debet, quo vtuntur homines publica authoritate, & communi consensu ad pretium rerum emendarum.

Confirmatur: Pecunia numerata ideò lege publica constituta fuit, quia debebat esse rerum omnium, quibus indigemus, certa æstimatio, vt docet Layman lib. 3. tract. 3. par. 1. cap. 5. Vbi notandum ex Aristot. lib. 5. Ethicor. cap. 5. & P. 1. cap. in l. 1. ff. de contrahen. empt. quòd nummus hominum impositione, ac lege propter necessitatem introductus fuit, vt esset rerum omnium, quibus indigemus, certa æstimatio, & num. 4. ait ad iustitiam cuse monete, seu pecuniæ inter alia requiri legitimam cudendi authoritatem, quam etiam signum impressum indicant. Nam monetam cudere

re

re ex Regalibus vnum est, vt constat *ex lib. 2. feud. cap. 56.* quæ sint Regalia. Et *lib. 2. de falsa moneta*, vbi mortis supplicium decernitur ijs, qui monetam priuata fusione formarint, tanquam læsæ maiestatis crimine obnoxiijs; sed etiam pecunia, vt distincta à denarijs deberet esse commutationis rerum mensura, seu pretium, per quod aliquid aliud habeatur, vt concedunt etiam aduersarij; Ergo debebit ad hoc institui publica anthoritate, vel communi consensu: vt proinde mirum sit, quomodo Fratres Minores sua intentione, vel attentione, seu æstimatione priuata pecuniam facere possint.]

67. Comm. Negatur assumptum; eiusque probatio, atque confirmatio ex Layman desumpta; quia vt expressè patet in eius litera, loquitur de moneta cusa, quæ idem est ac denarius, siue nummus, vt ibidem aduertitur: falsum autem assumitur in Minore confirmationis, quòd nempe pecunia, vt à denarijs distincta debeat esse commutationis rerum mensura; sed ipsa æstimatio pretio ad valorem pecuniæ numeratæ, siue nummi mensuratur.

[Vmbra] Neque per hoc, quod per pecuniam hoc intelligant quatuor Magistri, & Hugo, quo

homines solent vti publica authoritate, vel communi consensu ad pretium rerum emendarum; possunt dici esse sibi contrarij, vt infert P. Pelandus: quia stante hoc, quod pecunia sit id, quo vtuntur homines publica authoritate, & communi consensu ad pretium rerum emendarum, adhuc pecunia erit aliud à denarijs vt dicit Hugo à P. Pelando citatus. *Attende in hoc cap. 4.* (inquit Hugo) *quid dicatur pecunia, cum pecunia dicat aliud, quàm denarius; Omnis enim denarius est pecunia, sed non omnis pecunia denarius est.* Neque P. Marchant. absolutè dicit, denarium, & pecuniam esse idem, sed ferè idem, vt patebit ex mox dicendis infra, vbi omnino conformitèr ad dicta Hugonis etiam ipse discurret.]

68 Comm. Saluari omnino non potest; iuxta positionem Rozycij, quin quatuor Magistri sibimet contradicant, dum per pecuniam intelligunt, quicquid publica authoritate, vel communi consensu taxatum, reperitur ad pretium rerum emendarum, vt verè dicitur de denario, & prius dixerunt, pecuniam aliud esse à denario; Alietas enim per se posita, iuxta regulas logicales differentiam importat substantialem; differentia verò accidentalis, alteritas vel

vel alteratio dicitur; nec exinde euacuatur, quòd dicatur, pecuniam, & denarium non esse idem; sed ferè idem; quod alietatem substantialem non excludit: Optimè quidem dicit Hugo ibi citatus; omnem denarium esse pecuniam, sed non ècontrà; sed nihil pro Rozycio; non enim per hoc intellexit Hugo, quandam minimam, vel apparentem differentiam inter vtrumque constituere, vt sint ferè idem, sed alietatem substantialem; qualis est inter hominem, & animal; quia pecunia est genus (vt suprà demonstrauiamus) ad pecuniam cufam, scil. denarium, vel nummum, & pecuniam non cufam; vt pater in eius litera per Regulam logicalem, de ijs, quæ non dicuntur ad conuertentiam.

Conclusio IV.

[Vmbra] Denarius, & pecunia in Regula Fratrum Minorum sunt ferè synomina, & pro eisdem accipiuntur.]

69. Comm. Si denarius, & pecunia pro eodem accipiuntur; iam non ferè, sed ab-

solutè sunt synonymina; & si generaliter pro re quacunque ad pretium rerum emendarum ex autoritate publica, vel communi consensu taxata; quacunque demum ex materia fiant, siue de metallo, siue de alijs rebus (quam differentiam assignauit Rozycius in tertia conclusione de moneta metallica, & de officulis) certè non video, cur Nicol. III. & Clem. V. tam accuratè ponderauerint trinam denarij, vel pecunię, semper eodem modo repetitam prohibitionem, dum in Europa scripsit S. Pater Regulam, imò in Italia; cum nullibi per Europam vtantur homines alia moneta nisi metallica; si hæc sola potest dici denarius: si enim, vt subtilizat Rozycius, ipse præuidit, filios suos ad fidem inter barbaros disseminandam esse profecturos, vbi aliud à metallo pro rerum pretio communiter habetur; certè non ignorauit, iam eos sufficienter in Regula edoctos, omne id, quod monetæ loco adhibetur, esse prohibitum, non erat cur tam accuratè, denarios, vel pecuniam repeteret. Quia verò (non de casu imaginario, sed de physico loquendo) non ignorabat, posse filios suos
etiam

etiam in Europa, & Italia Iurium, atque Doctorum autoritate suffultos, repudiato solo denario (si hunc solum in Regula interdixisset) in pecuniæ contrectatione, per recursum ad res æstimato pretio distrahibiles, quæ pecunia (vel teste Rozycio secundum Iura, Doctoresq; dicuntur,) sese possent immiscere idē attēte semper vtrumque coniunxit; ergo ex litera, & mente Sancti Francisci sanius intellecta, denarius, & pecunia, non sunt ferè synonymina, nec pro eodem accipiuntur.

70. Hoc, quia punctum est præcipuum à Rozycio intentum, & in nostra Religione singulariter periculofum, vt maiori firmitate stabiliatur, præter ea, quæ ex Iuribus, & Doctoribus, & à communi Italorum, Gallorum, & Hispanorum acceptione, & in num. 10. fuerunt adducta, iuvat multiplicatis autoritatibus confirmare. Primò l. Nam quod, in fine, ff. ad Trebell. l. 1. §. fin. & ibi glos. ff. de calumn. glos. fin. in l. pecuniæ 222. §. de verbor. signific. glos. verb. pecuniæ in l. 2. C. de constit. pecuniæ, & verb. conuert. l. fin. C. eodem tit. glos. verb. pecuniam in Clementina,

Nolentes, de hæreticis, Sanchez in præcit. decretal. tom. 1. l. 2. cap. 20. num. 9., Tiraquell., & alij multi, & Seraph. decis. 965. num. 4. & decis. 998. num. 1. (qui ibidem num. 2. dicit, quòd si addatur *pecunia distributa* intelligitur de *pecunia numerata*) apud Barbos. de verb. signif. appell. 196. verb. *pecunia*, concordant intelligi per *pecuniam*, quicquid æstimato pretio datur pro pretio rerum emendarum; & post dies Sancti Francisci. S. Thomas 2. 2. quæst. 100. art. 2. in corp. *per pecuniam intelligitur omne illud, cuius pretium potest pecunia* (idest per nummum) *æstimari*, ut Philosoph. dicit in 3. Ethic. Paulus etiam, & Festus hanc significationem inculcant; & apud veteres fuisse, & apud recentiores extare affirmant. Theatrum Vitæ humanæ nouissimè impressum verb. *pecunia*, dicit ut quid inter homines commune; *pecunia est omne id, quod homines possident in terra, quia dare, vendere &c. possunt ad libitum.* ex August. de doctrina Christiana, & habetur in decretis 1. q. 3. cap. totum. Immo & in communi praxi gentium, non minus in moneta, quàm in agro,

agro, oleo, gemmis, & in cæteris pretio æstimabilibus videmus fieri solutiones.

71. Vt ergo Seraphicus Pater, Paupertatis Apostolicæ reparator; filios suos ab omni periculo, & affectione terrenæ negotiationis elongaret, & denariū, & pecuniam (prout substantialiter ab inuicem distinguuntur) attenta repetitione interdixit.

[Vmbra] Probatur primò : Quia hæc est communis vsurpatio in modo loquendi, iuxta quam vult suam Regulam intelligi Sanct. Pater Franciscus.

Respondet P. Pelandus neg. fuisse intentionem Sancti Patris, quod verba Regulæ suæ accipiantur prout secundum communem loquentium sermonem vsurpantur. Sed hoc falsum esse ex dictis suprâ in probatione primæ Responsionis patet,]

72. Comm. Et secundum Doctiorum, & secundum communem Hispan. Gall. Ital. acceptionem, pecuniam à denario substantialiter distingui iam pluries, & irrefragabiliter ostendimus; & quomodo non nugatoriè, sed maxima cum cautella in prohibitione copulentur.

Vmbr. [Probatur secundo . Illa particula *vel* indicat , quòd denarius , & pecunia sumantur pro eisdem . Ergo debet dici , quod sic sumantur .

Respondet P. Pelandus neg. quòd per illam particulam disiunctiuam *vel* hoc indicetur , sed potius oppositum indicatur ; sed & hoc satis clarè superius deductum est ,]

73. Comm. Luce itidem meridiana clariùs in n. 16. probauimus, quid importet illa disiunctiua *vel* inter denarium , & pecuniam apposita.

Vmbr. [Prob. 3. idem Nicol. III. & Clem. V. ista simul confundunt , & pro eisdem sumunt : imò solo nomine pecuniæ vtuntur pro denarijs , vt patet legenti declarationes ; Sed hoc nec fecissent , si tanta distinctio ibi esset , cum traditæ ab alijs distinctiones sint fundamenta infinitorum scrupulorum , imò grauissimorum dubiorum , ad quæ elucidanda suas Declarationes ediderunt supradicti Pontifices : Ergo denarij , & pecuniæ in Regula Fratrum Minorum sunt ferè synonyma .

Ad hoc respondet P. Pelandus dupliciter ; Primo , Pontifices prædictos vti solo nomine pecuniæ ; in Regula autem non ponitur solum pecuniæ nomen , sed ne denarios , vel pecuniam re-

cipiant: unde in declaration. prædictorum Pontificum sumitur pro denarijs, non sic in Regula: Secundò respondet. *Quòd si supradicti Pontifices suas dederunt declarationes, ad dilucidandum gravissima dubia, quæ ex aliorum distinctionibus oriuntur, verisimile videtur, quòd ipsi supponant, Regulam esse intelligendam secundum distinctiones aliorum, non secundum opinionem dicentium, denarios, & pecuniam esse synonyma; vel ferè synonyma: Quia secundum opinionem istam, eorum declarationes, non fuissent necessariae. Sed*

Quantum ad primum responsionis punctum, hoc sufficienter manet ex dictis ad primam probationem refutatum, & inutilitas distinctionis huius de pecuniæ nomine sumpto solitariè, & combinando illud cum denarijs, est clarè deducta. Neque est absolute verum, quòd semper Pontifices in suis declarationibus solo nomine pecuniæ utantur. Nam Clem. V. cap. 4. §. Porro loquens de observatione præcepti, non recipiendi pecuniam, sic habet; Porro cum dictus Sanctus volens Fratres suos super omnia à denarijs, seu pecunia esse alienos præcepit, ut nullo modo &c. Ergo non obstante quod nomen pecuniæ combinetur disiunctivè cum denarijs in Regula dicendo denarij, vel pecunia; adhuc debent sumi pro eadem; sicut sumuntur (ut patet ex contextu, & ex concessis P. Pelandi) in declarat. Clem. V. nō obstante, quòd etiā hic fiat combinatio disiunctiva à denarijs, seu pecunia.

Quan-

Quantum ad secundum, contra arguo sic: Pontifices predicti utique in suis declarationibus sumunt pecuniam pro denarijs; ut pro confirmanda sententia P. Marchant notat Sanctior. in cap. 4. Regulæ. Nam Clem. V. in Clementina Exiui &c. §. Porro &c. ait: Quo circa questus omnis pecuniæ, ac oblationum pecuniarum receptio in Ecclesia, vel alibi cippi, siue trunci ordinati ad offerentium, seu donantium pecunias reponendas &c. sunt interdicta. Idemque sæpius repetit in hoc §. & certè panni, blada &c. non reponuntur in cippis, sed denarij. Item Nicol. III. in cap. Exijt. §. Caterum declarando modos recurrēdi ad amicos spirituales, solum pecuniam nominat, nulla facta denariorum mentione, idque sæpius, & fatetur ipsemet P. Pelandus: quia, inquit, sumunt nomen pecuniæ solitariè: Ergo in suis declarationibus resoluunt dubia secundum hanc acceptionem: Ergo falsum est, quod dederunt Declarationes suas ad dilucidandum grauissima dubia, quæ ex distinctione à denarijs oriuntur, ut supponit P. Pelandus: imò cum ne leuissimam quidem distinctionis infinent notam, signum est, quod pecunia, & denarij secundum mentem Pontificum predictorum sint ferè synonyma in Regula Fratrum Minorum.

Nec est verum, quod dicit vlteriùs P. Pelandus, secundum opinionem tenentium denarios, & pecuniam esse synonyma, non fuisse necessarias Declarationes: Quia etiamsi non esset in

Re-

Regula quidquam de pecunia , vt distincta à denarijs , de receptione ipsorum denariorum multa declaranda remanerent . Imò si dictum hoc P. Pelandi esset verum ; quandoquidem ipse in hac solutione fatetur, Pontifices Nicolaum III. & Clem. V. sumere vbique in suis Declarationibus pecuniam pro denarijs ; sequeretur illas propterea non esse necessarias quoad hoc, sed hoc est absurdum, & Pontificiæ dignitati iniuriosum ; quorum vterque protestatur, se præfatas Declarationes suscepisse ad sedanda plenè omnia Regulæ dubia , & expediendas à scrupulis Fratrum conscientias , præsertim Nicol. III. in Prolog. S. 5. dicit se velle , *Quæ erant in Regula dubia declarare , alia declarata plenior claritate differere , in aliquibus Regulam ipsam concernentibus puritati eorum conscientiæ providere.* Et infrà, *Tam ea, quæ per Prædecessores nostros approbata , & declarata esse nescuntur , quàm etiam Regulam, & eam contingentia maturitate plena discussimus &c.* Et præsertim de præcepto hoc cap. 4. ne Fratres recipiant pecuniam, vel denarios vilo modo , ait : *Articulum istum propter detrahentium morsus profundius quàm nostri Prædecessores fecerint , assumentes , & ipsum clarioribus determinationibus prosequentes &c.* Clemens etiam V. testatur , non solùm dubijs , quæ occurrunt , sed etiam, quæ possunt occurrere in futurum , opportunè adhibuisse remedia, ac in eis expediendis se omne studium , ac diligentiam adhibuisse,

se, illaque examinari voluisse per plures Archiepiscopos, Episcopos, in Theologia Magistros, & alios literatos, prouidos, & discretos; Ergo non est verum, quod dicit P. Pelandus, secundum opinionem tenentium denarios, & pecuniam esse ferè fynonima, non fuisse necessarias Declarationes. J

74. Comm. Falsum est absolutè, solam pecuniam semper nominari à Nicol. III. & Clem. V. vt patet in eorum Decretalium contextu vbi sæpè denarius, & pecunia simul nominantur; immo notandum, quod vbi prohibitionem S. Francisci referunt, semper in eisdem S. Francisci verbis) *denarios, vel pecuniam* exprimunt, vt eius intentionem contestentur; & si Pontifices ipsi solo pecuniæ nomine, vt plurimum, vtantur. Iam verò in num. 26. probauimus, falsissimum esse, quod Pontifices solo vtantur nomine pecuniæ, eo quod cum denario, vt fynonima conueniat; sed ideo quia pecunia (vt ex Hugone fatetur Rozycius, est veluti genus, & denarius veluti species; vnde sub nomine pecuniæ, veluti sub genere, venit & denarius, quicquid in hoc dicant Pelandus, & Rozycius.

75. Nec

75. Nec ideo tamen inficior, necessarias fuisse Pontificum declarationes; quia cum altissimus Euāgelicæ paupertatis apex esset huius mundi sapientibus in intelligibilis, non defuerunt, qui dicerent, ipsum, hac in Regula S. Francisci præceptum esse inobseruabile, vt Nicol. III. in proëmio suæ decretalis attestatur: addito deinde difficillimo, atque periculosissimo, salua Regulae puritate, ad pecuniam recursum; multoque magis ex aliquorum simplicitate, atque aliorum ad cauillandum malitia, erat impossibile, vt absque Sedis Apostolicæ definitione sedarentur in timoratis cōscientijs scrupuli, & malè affectorum cauillationes: Si enim post authenticas Pontificum declarationes tam varia sunt Exponentium placita, vt etiam conentur aliqui huius Vmbrę opacitate puriorē Regulae obseruantia obfuscare; quid esset nisi per ipsas Apostolicas Decretales possent euidentissimè retundi? De opinione P. Sanctori per Rozycium hīc allegata quid verè dicendum sit, explicauimus in antecedentibus. Vnicum nobis sufficiat, quòd independentèr à Iuribus, & Doctoribus

an-

antiquis, quatuor Magistri, Hugo, Pisanus, & alij, sub religione indiuisa in Regulæ rigoribus adhuc perseuerante, & post Ordinis diuisionem, Patti, Siguenza, Monza cæterique Reformati (vno excepto Rozycio) immò & ipse Corduba, & statuta Regularis Obseruantia, pecuniam, & denarium non intelligunt pro eodem, sed in sensu per nos explicato; plurimum ab inuicem distincta.

Vmbr. [Dixit P. Marchant, *Ferè synonyma*, quia pecunia videtur nomen aliquantulum vniuersalius, quàm denarius, ob nationes barbaras, si quæ reperiuntur, quæ moneta, & denarijs strictè acceptis non vtuntur, vt de nonnullis legitur, qui officulis utebantur.

Respondet P. Pelandus: Quod in hac sua declaratione P. Recollectus putat, denarium esse monetam de metallis tantùm confectam: Sed Corduba docet (allegando communiter omnes Expositores) denarium esse monetam ex quocumque metallo, seu materia confectam; & per consequens officula illa, & alia instrumenta, quibus Nationes barbaræ pro denarijs vtuntur, sunt verè denarij: & sic denarius & pecunia etiam apud illas Nationes essent omnino synonyma.

Sed quidquid sit de mente Cordubæ: quòd per denarios debeat intelligi propriè, & strictè

moneta solùm de quibusdam metallorum speciebus facta, seu particulæ quorundam metallorum signatæ, patet; quia, vt inquit Budæus de *Asse* apud *Cornelium in cap. 10. Matt.* Omnis pecunia primum fuit ænea, deinde argentea, demum aurea, & quod loquatur hic de denarijs, non potest negare P. Pelandus: quia ly *pecunia* quando ponitur solitariè (vti hic) sumitur secundùm ipsum pro denarijs: Ergo officula illa, & quælibet alia instrumenta, quibus vtuntur aliæ Nationes pro denarijs, vt limacum conchæ, quibus in Regno Congo vtuntur, non sunt propriè, & strictè denarij: Sicut nec aurum, & argentum, quod secundum Petrum Ioannis utebantur homines ante vsum nummorum, consequenter nec sunt propriè synonyma, sed ferè synonyma, vt loquitur P. Marchant.

Nec inuerisimile censerì debet, B. P. Franciscum posuisse in hoc Regulæ præcepto, nomen denariorum, propter nationes, quæ vtuntur moneta de metallis facta: nomen verò pecuniæ propter Nationes, quæ vtuntur officulis, vel alijs instrumentis loco denariorum: quia S. Pater nouerat optimè ex diuina reuelatione, etiam inter alias Nationes Fratres suos, & Ordinem propagandum; non obstante quod P. Pelandus nullum viderit hoc præceptum sic explicantem.]

76. **Comm.** Non propter Barbaras nationes, sed propter difficultates, atque pericula grauiſſima, quæ ſuſcitari poterant in Europa à Fratribus in contrectatione rerum pretio æſtimabilium, quæ ad diſtrahendum recipi liberè potuiſſent, S. Pater, pecuniam à denario conſtitinxit in Regula; vt ſuperius n.63. oſtendimus. Nec incongruenter ait Corduba, oſſicula illa, & limacum conchas, quæ taxatione publica proprium habent valorem in Congo, & alibi eſſe pro monetis intelligenda, qui enim de Aſſe æneo, vel argenteo antiquo loquuntur, de ſtylo Europæo, non de barbaris loquuntur: formalitas enim monetæ, in hoc conſiſtit, vt authoritate publica ad negotiationis commercium ſit taxata; perinde verò eſt, quod ex hac, vel illa materia formetur; immo & in Europa legimus fuiſſe de corio conſectam.

Vmbr. [Dices cum Sanctorio *Clemens V. S. Proinde &c.* recenſet inter tranſgreſſiones præcepti de pecunia, *Quod equos, arma, eis oblata in funeralibus indiſtinctè accipiunt*; Ergo hæc mobilia ſunt pecunia. Item §. *Circa equorum &c.* ait: *Circa equorum autem, & armorum oblationes illud*
decer-

decernimus observandum, quod in pecuniarijs per Declarationem prædictam noscitur eleemosynis definitum Nicol. III. etiam §. Si vero docet Fratres non posse ad res legatas recurrere, ut vendantur, &c, nisi eo modo, quo ad pecuniarias eleemosynas: Ergo ista sunt pecunia.

Respon. quantum ad primam partem anteceden. neg. eam, quod scil. Clem. V. receptionem equorum, armorum &c. numeret inter transgressiones præcepti de pecunia: sed potius enumerat, ut legenti patet, inter transgressiones contra paupertatem, & appropriationem, ait enim: proinde cum Vir Sanctus paupertatis promissa in Regula modum exprimens dixerit in eadem Fratres nihil sibi appropient, & infra ad nostrum deducta examen, quæ in ordine fieri dicebantur, & videbantur prædicto voto, paupertati scil., & puritati Oratnis repugnare &c. Et tandem enumerando illa, ponit receptionem equorum, armorum &c. in sepulchris: Hæc Nicol.

Quantum ad secundam partem illam: scil. circa equorum, armorum &c. oblationes, illud decernimus faciendum, quod in pecuniarijs eleemosynis noscitur definitum per declarationem prædictam. Resp. neg. consequen. etsi enim ad utrumque tam ad oblationes nimirum prædictas, quam ad eleemosynarias pecunias sit idem modus recursus; non idcirco illæ oblationes pecunia censerì possunt; quia per illas ordinationes suas, voluit solum Pontifex, ut oblationes

equorum, armorum &c. non accipiantur indistinctè, sicut fieri dicebatur; cui abufui obuia-
re volens Pontifex loco citato dicit, circa equo-
rum, armorum &c. oblationes illud decernimus
in omnibus &c. & per omnia obseruandum,
quod per declarationem prædictam in pecu-
narijs noscitur eleemosynis definitum; Id est
vt oblationes prædictæ sine vera necessitate præ-
senti, vel imminenti, & conditionibus in recur-
su ad pecuniam requisitis non recipiantur: cu-
ius ratio est, non quia sunt pecunia, sed quia
immediatè vsibus Fratrum non cedunt: & nisi
ad necessitates veras reducantur, superfluitatem,
pretiositatem, & thesaurizationem sapiunt.
Aliud itaque est, illa esse pecuniam, aliud non
fieri recursum ad illa, nisi eo modo, quo ad pe-
cuniam.]

77. Comm. Zelotes S. Francisci disci-
pulus tanto studio non quæreret ad excu-
sandas excusationes in peccatis: Equi, &
arma &c. in Decretali Clem. V. prohibita,
& inter eleemosynas pecuniarias recensita,
non ideo tantùm sic prohibentur, & recen-
sentur, quia seruire valeant ad thesauri-
zationem, possunt enim recipi tantùm pro
rebus licitis, & necessarijs, sed quia neces-
sè est talia æstimato pretio vendi, ideò in
ordi-

ordine ad vendendum recipiuntur; & quæ talia sunt pecunia; & pecunia censentur in illa decretali, vt legata in illa Nicolai III. computantur; & supra declarauimus: quomodo in istis peccari possit, & contra 6. Regulæ capitulum ex materia proprietatis, & thesaurizationis, & contra quartum capitulum ex illegitimo ad pecuniam recurſu; per quod vniuersæ Vmbræ huius tenebræ dilucidantur.

Corollarium.

[Vmbr. Denique P. Marchant agens de Commutatione rerum, quæ sunt in vsu Fratrum, in fine ponit hoc Corollarium contra multorum scrupulos. *Licet Superiori commutare filum, lanam, &c. extra Ordinem pro tela, vel panno: Sili-ginem pro frumento, granum pro butyro &c. etiam aestimato pretio, de licentia Generalis, vel Prouin-cialis (si non obſtet expressa prohibitio donantis) id-que probat: Quia hîc (inquit) interuenit nu-dum ministerium sine aliquo iure.*

Respondet P. Pelandus neg. consequentiam primò: quia res, quæ commutatur cum aestimatione pretij in Regula Fratrum Minorum, est verè pecunia; vt patet ex supradictis. Secundò: Quia commutatio,

que fit cum æstimatione pretij, est vera venditio, & emptio secundum 4. Magistros, Hugonem, Cordubam, Politium, & alios; venditio autem, & emptio fit mediante pecunia, cuius usus Fratribus Minoribus est plane interdictus; quod quidem fatetur etiam ipse P. Recollectus Concl. 4. eiusdem quæst. Sed

Contra Rationes istæ, ob quas negat Consequen. nihil omnino valent: Non prima; quia oppositum potius ex dictis constat; neque secunda, quia cum 4. Magistr. Hugo, & alij dicunt, commutationem, quæ fit cum æstimatione pretij, esse emptionem, intelligunt de æstimatione publica, & ciuili, quam esse de ratione pecuniæ probatum est supra, ita quod tunc fit emptio, quando res taxata seu æstimata lege publica, loco numeratæ pecuniæ datur pro alia re, vt patet consideranti textum 4. Magistr. & Hugonis.

Quantum ad Cordubam Dico: quod Corduba potius hac in parte fauet P. Marchantio; nam c. 6. q. 3. postquam determinauit, venditionem, & conuentionem, seu æstimationem pretij, & rei vendendæ, eiusque dominij translationem ibi interuenientem debere fieri per Syndicum Papæ: proponit dubium; vtrum similiter necessario debeat talis contractus, aut conuentio, seu æstimatio pretij interueniens fieri per Syndicum, quando res vendenda pertinet ad alium? an etiam possit fieri per ipsosmet Fratres personaliter; quando talis res non fuit modo pecu-

pecuniario accepta ; idest eo animo , vt venderetur , aut distraheretur , sed principalius fuit accepta animo vtendi illa in suis vsibus , & postea si contingat illam fieri inutilem , aut de illa aliquid superfluere , aut iam non esse necessariam , ita quod expediat , eam vendere , habebunt animum minus principaliter eam vendendi ? & respondet Corduba ibidem sic : *Quod Speculum Fratrum Minorum , & cum eo communiter Doctores omnes ferè de hoc loquentes dicunt , nullo modo licere Fratribus personaliter talem rem vendere modo prædicto , scil. faciendo contractum , & conuentionem , & pretij æstimationem ; neque tradere talem rem in potestatem euentis : Sed quòd Syndicus nomine Papæ , aut Amicus Spiritualis nomine alterius domini talis rei , potest , & debet hoc facere , & non alius . Sed certè (inquit idem) ego non video rationem sufficientem ad dogmatizandum tam stricte , neque vlla authoritas ad id cogit . Ideo saluo meliori iudicio : dico , quòd in casu dubij præfati , rem non pecuniario modo acceptam , benè licet Fratribus ipsis personaliter vendere de licentiâ Prælatorum , & Domini talis rei , & contractum venditionis facere , & conuentionem , seu æstimationem pretij , dummodo caueatur scandalum , aut alia occasio peccati , & omnis alia praua circumstantia aliàs vitians , seu inficiens talem actum . Ratio est ; quia nullus Pontifex , seu Declaratio id prohibet , vt patet : quia Nicol. III. vbi supra de hoc agens , hoc certè non prohibet ; quia solum dicit , pretium rei ven-*

ditæ accipiatur per Syndicum, & de contractu venditionis nil prohibet nobis: immo generaliter loquens, sine exceptione concedere videtur, quod de licentia Prælatorum potest fieri personaliter, per Fratres autem quando pretij æstimatio interuenit, neque alius Papa innuitur id prohibuisse; Neque per Regulam est illicitum ratione voti paupertatis; Probatur; quia in prædicta venditione sunt multi actus, quorum unus est æstimatio pretij, & hic certè non prohibetur nobis, sicut in re alterius agere de valore rei; quid enim detrahatur paupertati propter hoc, quod ego de hac vel illa re (cuiuscunque sit) dicam: quod valet tantum, vel tantum. Item alius actus est traditio, vel translatio rei in potestatem euentis, & acceptatio pretij talis, vel talis; quæ duo faciunt conuentionem, & contractum perfectum: certè de licentia Domini talis rei, ut seruus Domini nil habens Iuris in re, non videtur, quare non possit id licitè facere autoritate Domini Papæ, aut alterius Domini talis rei; quia & Nicol. III. supra expressè videtur huic suffragari; neque hìc interuenit pecuniæ acceptio, ex quo ut suppono pretium pecuniarum debet per Syndicum, aut per amicum Spiritualem accipi, & non per Fratres, ut supra dictum est: Ergo de se non est contra Regulam, quod talis venditio fiat per Fratres ipsos.

Dico notanter de se, & dummodo caueatur scandalum: quia quatenus est de rigore Regulæ, & Declarationum, quoad hoc non videtur illicitum, vendere simpliciter modo prædicto sinè strepitu, & sole-

mni-

mnitate Iudiciali , seu iuridica , & ciuili obligatione &c. secùs autem si aliunde proueniat scandalum, aut praua circumstantia ; tunc enim venditio de felicitate , fieret illicita ratione talis circumstantiæ , sicut & quodlibet opus bonum potest sic infici . Ideo si in tali venditione interueniat aliqua obligatio ciuilis , aut si iuridicè fieret , vel in iudicio , aut si etiam ex hoc agendum esset in Iudicio , iam tunc non liceret personaliter Fratribus sic vendere rem quamcumque , sed per Syndicum nomine Papæ secundùm Priuilegium Martini IV. & Nicol. III. quia hæc omnia sic prohibita sunt fieri aliàs ex Regula , aut per Papam , aut ratione scandali , & huiusmodi (vt in suis locis de singulis agendum est in sexto hoc capite) Et quidem quamuis sit purius , & honestius , quod id fiat per Syndicum , non tamen videtur dogmatizandum , quod id sit necessarium , maximè cùm oppositum communiter practicetur , possitque Frater Minor peccare contra conscientiam prædicto modo vendendo per se , si ei dicatur esse illicitum , in quo tamen non peccaret , si ei veritas diceretur ; Non enim sunt Fratribus plures laquei obijciendi , quàm ex sua Professione tenentur ; utinam vel sufficienter ea seruentur , ad quæ ex Regula , & Professione tenentur , & non augeantur , neque minuantur vota nostra . Hucusque Corduba .

Idem Author cap. 6. q. 4. agens de commutatione , puncto primo dicit . Fratribus Minoribus non licet autoritate sua rem aliquam pro alia commutare , distrabere , seu alienare , sed solum au-

thoritate Domini talis rei, & eo modo, quo ipse vult, & nomine suo, ad quod sufficit authoritas, seu voluntas eius probabiliter præsumpta, quando non potest commodè haberi expressa: quia ex quo Fratres nullum ius, aut dominium in tali re habent, non possunt de ea disponere, nisi ut dictum est. Deinde puncto secundo dicit: Quod ad licitè commutandum res pertinentes ad Papam, quibus iam utitur Ordo, tres requiruntur conditiones. 1. quòd fiat de licentia Ministri Provincialis, & Custodis. 2. quod sint res mobiles. 3. quòd si mediante pretij æstimatione commutantur, aut distrabantur pro alijs rebus, tunc non nisi per Syndicum fieri potest secundum Doctores communiter, & habetur in Serena Conscientia q. 81. & in speculo. Sed ut mihi videtur, hoc non est necessarium propter rationes tactas supra: ibi videatur, & ad propositum applicetur: Ergo quamvis intercedat æstimatio pretij, & esset etiam venditio adhuc potest fieri per Fratres sine Syndico.]

78. Comm. Hoc deerat corollarium, extortissimum, & fortasse ut obiectum primarium in opere toto intentum, ad aperiendum ad relaxationem in Observantia, strictiori amplissimum ostium, ut oblata vel mendicata etiam æstimato pretio vendere ipsis Fratribus dicatur licitum. Certè ve-

rendum fuit, nè, si preuenirentur ita dicentis consilia, si Vmbra hæc inoffensa transijisset, conclamaretur à multis vel errore, vel malitia seductis; *Regnavit Rex Absalon; & uniuersus Israhel toto corde sequitur Absalon.* 2. Reg. c.

79. Noto itaque primò, in hoc corollario vniuersalem esse Rozycij ex Marchantio propositionem; de venditione rerum vt est in conclusione; quam infra probare tantùm intendit in particulari de rebus, quæ ad Fratres modo pecuniario non peruenierunt. Deinde per nudum Fratrum Ministerium, absque vlllo iure ius rei venditæ transferatur in eumentem nemine transfereute, nec enim per Fratres, vt tu dicis, quia reuera non possunt; neque per Pontificem, quia in sæpe citata Decretali Exijt S. quia vero, & Clemens V. C. Exiui S. Porro cum dictus, expressissimè contradicunt: Ergo nullo trasferente transfertur rei per Fratres venditæ dominium: ecce chimericum argumentum!

80. Vbi verò Pelandi rationes in oppositum euellere nititur; apparet ex dictis, quàm veriùs constet oppositum; rem scil.
in

in ordine ad vendendum acceptam, esse Pecuniam. Similiter de 4. Magistris, & Hugone, patet sole clariùs ex recitato superiùs illorum textu, quàm aperte doceant, venditionem æstimato pretio Fratribus non licere; quàm verò non subsistat conficta hic explicatio, quòd Magistri intelligantur tantùm de venditione publica, & ciuili, iudicent alij; quid intelligis per venditionem publicam, & ciuilem? fortè illam, quæ fit sub hasta, scribente Notario? certo certius in omni venditione transfertur dominium, qualem translationem facere Pontifex concessit ministris, vbi non interueniat æstimatio pretij; hanc autem soli Syndico reseruauit.

81. Ad opinionem Cordubæ iam supra sufficientissimè respondi; sed iterum aduerto, quòd ad illa se restringit, quæ Fratres non pecuniario modo receperunt; in Corollario verò conclusio, est vniuersalis. Repeto Ergo hic breuiter; opinionem Cordubæ non posse aliquid habere ponderis apud Reformatos, vbi eorum strictiori viuendi modo repugnat. Deinde non mirari non possum, eum omnino solum, contra

com-

communiter Doctores, vt ipse confitetur, hanc nouam vel non subsistentem, vel saltem periculosissimam doctrinam inuehere voluisse, de qua nil boni ad Ordinis ædificationem, aut Reformationem sit sperandum. Tertio quod nullus Pontifex, seu declaratio id prohibeat, est apertissimè falsum; prohibetur enim primò generaliter, vt expressè declarat Clemens V. in præcit. S. Porro cum dictus Sanctus Dicimus, *Fratres teneri cauere summo perè, quod pro alijs causis, & sub modis alijs, quàm ponat dicti prædecessoris nostri declaratio, ad dantes pecunias, siue deputatos Nuncios non recurrant, ne si secus ab ipsis attentatum fuerit; transgressores præcepti, & Regulæ meritò possint dici; nam ubi aliquid alicui generaliter prohibetur id omne, quod expressè non conceditur, intelligitur denegatum.* Cum ergo rem æstimato pretio vendere, sit tanto cum rigore Fratribus generaliter vetitum, hoc nisi specialiter in casu concedatur, etiam in rebus non pecuniario modo receptis est vetitum. Etiam Nicol. III. C. Exijt postquam omnimodum ad pecuniam recursum Fratribus, vt ex propria authoritate veti-

tum

tum esse definisset ; specialiùs in *S. quia verò* ; hoc in alienatione cuiuscunque rei æstimato pretio interdixit, & Apostolico Syndico reseruauit, non modò rei venditæ pretium, sed & ipsam venditionem ; neque vel apparenter Fratribus concedit in hisce contractum facere, vel dominium trasferre, quicquid in subsequen- tibus fingatur à Corduba.

82. Quod autem ipse postea subiungit, id solùm prohiberi ratione scandali, aut alteriùs grauis periculi; eodem modo, nec minori fundamento possumus de reliquis Regulæ preceptis ratiocinari; vt nempe sublato scandalo &c. equitare, non ieiunare &c. liceat vniuersaliter. Eodem modo in *S. Idem author.* fol. 86. optimè cum *Serena Conscientia* q. 81. & communiter *Doctõribus* de rerum commutatione, atque venditione cum differuisset, tandem illos omnes nulla ratione apposita, contra *Decretales Apostolicas* refutat, & negat.

[Vmbr.] *Ex quibus omnibus* quilibet colligere potest, quòd quandoquidem sententia Patris Marchanti fit conformior declarationibus Nicol.

col. III. & Clem. V. vt ex dictis luculenter patet, quàm opposita; & ex concessis ipsiusmet P. Pelandi, standum est potius declarationi Pontificiæ, quàm cæteris Doctorum declarationibus; Papalis enim declaratio omnes obligat ad eius obseruantiam in vtroque foro, cui absque vlla contradictione subiacere tenemur; meritò hæc sententia oppositæ præferri debet.]

83. Comm. Patet equidem etiam cæcis, nisi voluntaria passione obcecati sint, quàm veriùs Rosycius cum suo marchantio, omnibus Reformatam vitam profitentibus, & menti & Regulæ Seraphici Patriarchæ, & Nicol. III. & Clem. V. constitutionibus Apostolicis contradicat.

[Vmbr. Nec instantia P. Ponzanelli de sequenda communi opinione aliquid valet, cui opponitur Maiestas Conditoris Legum, Iustitiani, qui l. 1. ff. de veter. vir. enucl. §. 6. Triboniano, alijsque ab eo deligendis viris discretissimis, togatis fori, demandans Prouinciã, colligendi responsa antiquorum prudentum, & ex eis eliminatis, conficiendi 50. Libros digestorum: hoc sanè quàm sapiens monitum, inter reliqua dedit; Sed neque ex multitudine authorum,
quod

quod melius, aut æquius est, iudicate, cum posset
 unius forsitan & deterioris sententia, & multos &
 maiores in aliqua parte superare. Censuit igitur
 Imperator præsumptionem de veritate opinio-
 nis communis non esse tanti faciendam, quin
 liceat ab ea successionem facere, quando unius
 sententia, ratione (quæ ipsius etiam legis ani-
 ma est. cap. Consuetudo dist. 19.) meliore, ac
 subtiliore illam superat; sicut traditur cap. Ca-
 pellanus de for. quamobrem Macagnus tract. de
 communi opinione c. 8. n. 1. post Felinum, &
 alios tam Theologica, Canonica, Legalique
 Scientia excellentes asserunt, singularem opi-
 nionem esse anteponendam communi, quando
 nititur meliore, & subtiliore ratione, confor-
 miter ad allegoriam Senec. lib. de vita, dicen-
 tis. *Tritissima quæque via, & celeberrima, maxi-
 mè decipit; nihil ergo magis est præstolandum,
 quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gre-
 gem, pergentes non quàm eundum est, sed quàm itur.*
 Fateor tamen cum Prateo I. C. Regul. Iuris
 lib. 3. tit. 7. c. 2. esse temerarium, à commu-
 ni opinione deflectere ad singularem sine ratio-
 ne; hoc enim, nec plus probant rationes Patris
 Ponzanelli adductæ in contrarium.

84. Comm. Admitto vniuersam hanc
 Rozycij hac in prima parte coronidem;
 eamque rogo, vt ipse sibi accomodet, & vi-
 deat

deat quam grauitè sibi, & alijs nocere possit, dum vult nouissimam, & sine fundamento Marchantij doctrinam contra communem atque tutissimam inter Reformatos, ex Apostolica Constitutione sententiam, mordicùs etiam cùm animarum periculo sustinere.

Pars Secunda.

[Vmbr.] **I**N qua P. Palandus impugnat retractionem P. Marchantij, qua retractat Doctrinam, & sententiam primò à se defensam; quòd Scil: Institutio Syndicorum secundùm Martinianam sit contraria Regulæ & declarationibus Nicol. III. & Clem. V. ostenditque per oppositum, Prouisionem Martini V. de receptione, & administratione pecuniarum per Syndicos, tanquam per Procuratores Romanæ Ecclesiæ, non esse contra Regulam ac declarationes Nicol. III. & Clem. V. & nihil conferre Fratribus, quòd Regulæ rigorem relaxet; sed tantùm benignitate Apostolica nonnulla media prouisa esse, quibus puritati, & quieti Fratrum, & intimæ Regulari Obseruantia pronideretur: Quod quidem declarat per sequentem Conclusionem.]

85. Comm. Cum institutio Synodici Apostolici, vt aperte testatur & Clemens VII. in Bulla *Vacantibus &c.* & SS. Innocentius XI. in Bulla *Sollicitudo Pastoralis &c.* 20. Nouebr. 1679. nec fuerit, nec sit Regulæ Minoriticæ relaxatio, sed modus à Romanis Pontificibus pro summa in Ordinem pietate inuentus, quo possent Fratres quietiùs Regulam ipsam sine scrupulis obseruare: ideo Apostolica decreta pro debito venerans, de Syndici validitate non dubito; Sed cum varijs à Pontificibus varia fuerit assignata Syndicorum authoritas, ideo hìc examinandum cum Rosycio, quis eorum puriùs, & perfectiùs cum literalì, & puriori Regulæ obseruantia consistat, ipse namque Martinianum, nempe à Martino IV. & V. institutum ab illo, qui per Nicol. III. & Clem. V. assignatur, in nullo discordare contendit, ad hoc vt Martinianum inter Reformatos hucusque non concessum passim liceret introducere, & iam pleræque de Ultramarinis Reformatæ Prouinciæ admittere tentauerant. Cum itaque varia per varios Pontifices sit eorum

eorum facultas, ut exponit optime Sanctorius; Noto cum Sanctorio ipso in Com. Const. c. 4. stat. 4. amplissimas esse Syndici Apostolici facultates à Martino IV. & V. ab Eugenio IV. & ab alijs concessas à Sixto IV. & Iulio II. & ab Alexandro VI. notabiliter ampliatas, itaut etiam Hæredes possint à benefactoribus institui; & has solùm pro Conuentualibus nostris valere non dubitamus: Martinus V. (ut mox dicemus) ad concessionem Martini IV. multum superaddidit; sed Paulus IV. in Bulla, *Ex Clementi Sedis Apostolicæ &c.* die 1. Iunij 1555. plurimum adauxit, quam ideo concessionem subreptitiam fuisse, & esse probat Sanctor. loco præcitato f. 295. Ver. *Respondeo hanc Bullam*: quod disputare, non est huius loci.

86. Hinc solùm essentialiter adnotandum, duas esse de Syndici Apostolici facultate Martini V. Apostolicas constitutiones, & vnum statutum, quod Martinianum dicitur, quia eius autoritate factum, & ab eo confirmatum. Primum fuit anno sui Pontificatus vndecimo; & in hoc nihil facit, excepto quod Syndicum

à Martino IV. iam olim institutum confirmavit, reuocauitque Extrauagantem Ioann. XXII. *Ad Conditorem Canonum* (Orb. Seraph. tom. 1. f. 513.) per quā cassauerat ipse Ioannes, omnes, & quascunque Syndici Apostolici deputationes à suis Prædecessoribus factas: vnde iterum Martinus in sui, & Sedis Apostolicæ dominium suscepit res Fratrum Minorum vsui concessas; Syndicosque restituit Apostolicos; Incipit *Amabiles fructos &c.* calend. Nouemb. anno vndecimo.

87. Statutum, quod Martinianū dicitur, & secundo loco fuit à nobis hīc allegatum, continetur in cap. 4. Constitutionum Generalium pro Reformatione totius Ordinis anno 1430. die 15. Iunij à Cardinale Ioanne Ceroantes cum potestate Legati à Latere per Martinum V. deputato, auctoritate Apostolica editarum, & deinde ab ipso Martino Papa cum aliqua modificatione confirmatum: ibi ergo in cap. 4. sic ordinatur: *Statuimus iuxta Declarat. Nicol. III. Clem. V. & Martini IV. & ordinationem S.S.D.N.D. Martini Papæ V. quòd quilibet Conuentus, sine locus habeat suum*

sum Procuratorem &c. Cui omnis eleemosyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter consignentur, qui eadem dispensare debeat legaliter, & fideliter pro reparatione &c. Ita vt in hoc specialiter supra decretales Nicol. III. & Clem. V. auctoritatem Syndici notabiliter adauxerit, dum ei concedit, vt tanquam Syndicus Apostolicus nomine S. Sedis accipiat omnes eleemosynas pecuniarias, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, Fratribus quomodocunque oblata, pro eorū necessitatibus expendenda: Quod in citatis Nicol. & Clem. nullo modo fuerat concessum; sed solum pro rebus illis accipiendis, & in casu alienandis, quarum usus esset Fratribus ex Regula permissus; ideo prudentissimè idem subiunxit Apostolicus Legatus. In omnibus autem, quæ ultra hoc magis videntur arctare Fratres, siue ex declaratione Clementis &c. Apostolica nobis auctoritate commissa misericorditer dispensamus. Hoc ideo factum, etiam consentiente, immo & componente statuto ipsum B. Ioanne à Capistrano, ad hoc (vt notatur in Orb. Seraph.) vt salua qua-

litercunque in essentialibus Regulæ puritate quoad essentialia, possent Conuentuales ad vnionem, & vniformitatem vitæ per constitutiones illas cum Obseruantibus adduci.

88. Tertia Syndici Apostolici prouisio Martiniana, siuè Bulla secunda Martini V. *Ad statum Ordinis &c.* decimo kalen. Septembris, anno Pontificatus 13. nempe nostræ salutis 1430. (Ibid. tom. 2. fol. 496. num. 17.) non à B. Ioanne à Capistrano, vt falsò ab aliquibus asseritur, sed à Gulielmo de Cafali Ministro Generali Ordinis ad fauorem Conuentualium fuit procurata: Inter alia ibi Syndico Apostolico conceditur, *ut in proprietatem Sedis Apostolica recipere possit possessiones, & bona quæcunque mobilia, & immobilia, & annuos prouentus; ipsorumque redditus, fructus &c. recipere, tenere, possidere, exigere, illosque in commodum & utilitatem fratrum, atque Conuentuum de ipsorum fratrum consilio conuertere.* Quàm latiùs per hæc ampliata fuerit authoritas Syndici Apostolici; explicatione nostra non indiget.

89. Nicol. III. in decretali *Exijt*, & Clem.

Clem. V. in sua *Exiui* soli inter omnes Pontifices, qui Regulam Minorum declararunt; se illam ad omnimodum Regulæ rigorem, & ad mentem Sancti Francisci declarare protestantur: pro solis veris, præsentibus, aut imminentibus Fratrum ipsorum necessitatibus Syndicum Apostolicum approbaverunt; cui propterea duos solos actus indulserunt; Primò ut nomine Sanctæ Sedis mobilium, & immobilium Fratribus obuenientium possessionem acciperent, sed eorum tantum, quorum usus sit eis à Regula permissus. (ex quo pecunia, & omne ad pecuniam reducibile excluditur); de his autem quantum ad necessitates sufficiunt, & in propria specie; nullo verò modo ad superfluitatem, aut quod sapiat thesaurizationem: secundus actus huic Syndico concessus est, ut omnia supradicta Fratrum usus concessa possit ex causis, & modis ibi deputatis, vendere, pretiumque illorum in Fratrum necessitates veras convertere: Itaut verissimè dixerint Nicolaus, & Clemens Pontifices, Regulam ad omnimodum rigorem fuisse à se ipsius expositam; dum eis medio Syndico non nisi necessaria, in propria specie con-

sumenda, nullo autem modo pecunias, aut res pecuniarias, neque superfluitatem, aut ad maiorem commoditatem, aut ad thesaurizationis apparentiam concedunt.

90. Patres Capucini ad nullam præcisè harum declarationum ex vi, aut Bulla suæ institutionis obligantur; Patres Conuentuales omnem qualemcunque dispensationem Apostolicam admittunt; Patres de Regulari Obseruantia Syndico Martiniano referuato, in reliquis ab anno 1606. ad rigores decretaliū Nicol. *Exijt*, & Clem. *Exiuit* se se obligarunt; qua de re videndus est Sanctorius in Commen. ad Constitutiones generales cap. 4. stat. 4. vbi hoc tractat ex professo; similiter & Corduba, & Patti, vbi de Syndico Apostolico; sed præsertim Apostolica Constitutio, siue motus proprius Innocentij XI. *Sollicitudo Pastoralis* &c. 20. Nouembris 1679. edita (Ibid. t. 2. fol. 188.) Nostri Reformati nulla facta referuatione ad omnimodos citat. decretalium *Exijt*, & *Exiuit* rigores, non modo per statuta propria, sed ab institutione ipsius Reformationis per Constitutiones Apostolicas Clem. VII. & VIII. Greg. XIII.

& XV. & Vrb. VIII. obligantur; itaut neque authoritate Capituli generalis possint ab eis recedere, ut possent, si ad hæc per sua tantum statuta forent obligati; Syndicum ergo Apostolicum nullatenus admittere possunt, nisi eo modo, iisque cum restrictionibus, quibus à Nicolao III. & Clem. V. conceditur.

91. His ex indispensabili necessitate pro faciliiori, pleniori, atque tutiori dicendorum intelligentia prænotatis, ad rem nostram reuertimur. Intendit ergo Rozycius ex Marchantio defendere, quòd nulla sit inter Syndicum Martinianum ex vna, & Nicolainum, siue Clementinum ex altera parte differentia; vnde nouitate prorsus inaudita intendit Syndici Martiniani vsum in Reformationem inducere; quod ab illius Vmbræ opacitate obtenebratæ iam non, sine grauissimo Strictioris Observantiæ præiudicio, (nisi ex Superiorum zelo fuisset opportunè prouisum,) aliquæ Prouinciæ Ultramarinæ decreuerant, atque de facili poterat in alias irrepere: videamus itaque, quid Rozycius dicat,

Articulus I.

Conclusio.

[Vmbra] Prouisio illa Martini V., qua Syndici designantur, ut pecunias omnes, eleemosynas in utilitatem Fratrum oblatas, datas, vel relictas, recipiant, & in necessitates Fratrum expendant, in nullo contrariatur Regulæ, aut declarationibus Pontificum Nicol. III. & Clem. V. Probatur. Si Prouisio illa Martini V. contrariatur Regulæ, aut declarationibus, id fit, aut respectu Pontificis personæ pecuniarum dominium in se assumptis, aut respectu Syndicorum pecuniam recipientium, & administrantium, aut respectu Fratrum, & modi recursus; sed nihil horum dici potest: Ergo absolute non contrariatur illis. Minore probat quo ad omnia tria membra diuersis rationibus, quam negat P. Pelandus, & rationes soluere nititur.]

92. Comm. Martini V. prouisio respectu Syndici, à prouisione facta de eodem per Nicolaum III., & Clementem V. in concessione pecuniæ, in modo, & in quantitate rerum pro Fratribus recipiendarum omnimodè distinguitur, quo ad omnia, & singula tria capita in probatione Rozycij assumpta; ut clarissime patet ex antedictis, & hinc

& hic immediatè prænotatis ; quod vt clarius fiat , actus omnes appono , qui Syndicis eisdem à varijs illis Pontificibus conceduntur : & sunt quinque , vt patet in Apostolicis eorum concessionibus , atque per omnes Regulæ Expositores nullo excepto .

93. Nicolaus III. & Clemens V. duos tantum actus Apostolico Syndico concedunt : primus est , vt Ecclesiæ nomine res omnes mobiles , & imobiles pro Fratribus oblatas , donatas , vel testamento relictas , (excepta semper pecunia) recipere valeat . (Sanctor. in Comm. Const. c. 4. stat. 4.)

94. Secundus actus est , vt res illas actu primo receptas , si factæ sint inutiles , alienare possit , earumque pretium in fratrum necessitates expendere , & ad nil aliud extenditur .

95. Syndicus Martinianus ad alios tres actus ampliatur , nempe ad illos duos hic recensitos , & ad alios tres .

96. Tertius est , vt repetere possit relictæ fratribus etiam in iudicio , etiam pecuniam .

97. Quartus est , vt agere possit in iudicio

cio pro omnibus causis, iuribus, & actionibus fratrum Ordini competentibus.

98. Quintus actus est, ut nomine Sedis Apostolicæ recipere valeat pecunias, resque pecuniarias vndecunque, & quomocunque prouenientes; & ipsas in fratrum necessitates de mandato Superiorum expendere: qui vltimus à Martino V. concessus, à Paulo IV. confirmatur. Iudicent autem alij num isti tres actus vltimi duobus primis aliquid superaddant.

Membrum I.

[Vmbra] Quia in hoc Martinus V. nil aliud facit, quàm Nicol. III., qui pretium, siue pecuniam ex rebus Fratrum vsibus prius datis, imò ex oblatiis diuenditis prouenientem in dominium suum assumpsit: Ergo non respectu Pontificis &c.

Solutio.

Respondet P. Pelandus quoad hoc punctum; primò negando, quod assumat Pontifex Nicolaus III. in dominium pecuniam ex rebus diuenditis prouenientem: negatque, Pontificem in sua decre-

decretali id insinuare: immo (inquit) ipse Nicolaus ait: *Nec eo animo ut distrabant, seu vendant, recipient. Sed.*

Contra. Quòd hoc insinuet in sua decretali Nicolaus III. manifestè patet ex dictis suprà in probatione secunda Conclusionis primæ per totum. Vnde Martinus V. in hac sua de Sindici prouisione cap. 4. *Statuimus (inquit) & ordinamus, iuxta declarationem Nicol. III. & Clem. V. ac Martini IV. Quod quilibet Conuentus, seu locus habeat suum Procuratorem æconomum, Syndicum, & actorem, cui omnis eleemosyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter consignentur &c.]*

99. Comm. Respondeo neg. paritatem; nam Nicol. ea solùm à Syndico vendi permittit, & pretium recipi, quæ priùs licitè, ad necessarium, & licitum vsum fratribus fuerant concessa; Martinus verò amplissimè ad omnia se protendit, & oblata, & procurata etiam sub qualitate pecuniæ, & rerum ad vendendum acceptarum, quæ Nicolaus nullo modo vult in se recipere. Ad probationem in contrarium, dico notanda esse verba statuti illius Martiniani; non enim dicit, *iuxta decretalem Nicolai, & Clementis;* sed superaddit, *ac Martini IV. & V.*
quia

quia nempe non ignorabat Pontifex, siue Capistranus statuti director; per Nicolai declarationem minorem fieri, modo hic explicato, Syndico concessionem; at longè maiorem à Martino IV. & V. idest, vt dixi, ad omnem qualemcunque pecuniariam eleemosynam.

[Vmbra] Respondet secundò, falsum esse, quòd Martinus V. nil aliud faciat, quàm Nicol. III. quod sic ostendit: Nam Martinus V. assumit in dominium pecuniam à Fratribus per recursum procuratam, vel liberaliter, aut ex laboritio eis oblatam: Nicol. III. verò minimè; sed vult, quòd pecunia illa secundum Regulæ puritatem, remaneat in proprietate, & dominio offerentium, & donantium, donec in Fratrum necessitates sit expensa. Item Martin. V. recipit in dominium non solum omnes pecuniarias eleemosynas, sed etiam ea, quæ, ad pecuniam reduci possunt, vt constat ex Martiniana cap. 4. Nicol. verò III. nec pecuniam, nec reducibilia ad pecuniam recipit; Et sic patet (inquit) Martinianam contrariari Regulæ, & declarationibus Pontificis Nicolai III. et Clem. V. respectu Pontificis pecuniam in dominium assumptis, et per consequens clarissimum est, hoc primum Membrum non esse verum Sed

Contra. Quamuis materialiter, & indiuidualiter, aliud faciat Martinus V. quàm Nicolaus III. formaliter tamen, & specificè idem

omni-

omnino facit vterque. Nam sicut Nicol. III. de pecunijs ex pretio rerum, quæ in usu fratrum antea fuerunt, per Procuratores suos diuendarum prouenientibus prouiderat; scil. vt ad Ecclesiæ dominium pertinerent, in genere piorum donorum; donec in necessitates Fratrum essent expensæ; idem de pecunijs, sub incerto dominio velut relictis, & abiectis per dantes (siue fiat per recursum pro necessitatibus præsentibus, aut imminentibus procuratæ, siue liberaliter oblatae, siue pro laborio) Martinus V. ordinavit; Consequenter non aliud voluit formaliter, quàm Nicol. III. sicut v. g. si quispiam pro eleemosyna expenderet vnum Imperialem, & alter eiusdem pretij, vel maioris victum; quamuis materialiter aliud faceret vnus, quàm alter; formaliter tamen vterque idem exerceret, scil. eiusdem virtutis actum.]

100. Com. Expositio hæc de identitate formali, non materiali inter concessionem Nicolai III. & Martini V. est ultra nimium extorta; non enim comparari debent ad inuicem, nisi per modum excedentis, & excessi; quia Martinus præ Nicolao longè plura, & ampliora concessit; neque vera est similitudo de Imperialem vnum, & eius iustum valorem expendente; sed per excessum

sum superat Syndicus Martinianus: Nicolaus enim id solum vendi concedit à Syndico, quod iam sub modo licito Fratribus concessum, transierat in potestatem Ecclesiæ: nullo verò modo, quæ à dante offeruntur, vel à fratribus procurantur, ad superfluitatem &c. & maxime si pecuniæ naturam assumant, quod facere Martinus indulsit.

[Vmbra] Et quando Nicolaus III. pecunias huiusmodi vult manere in proprietate, & dominio donantium, ac offerentium, donec in necessitates Fratrum sint expensæ, supponit, quòd illius dominium sibi reseruauerint donantes, ac offerentes; vt colligitur, tam ex illa ratione, qua assumit in dominium pecuniam ex rebus, quæ fuerunt in vfu Fratrum, prouenientem, & ipsas res huiusmodi, ne scil. remaneant sub incerto dominio. 1

101. Comm. Neque Nicolaus ea tantum fratribus oblata, aut procurata repellit à suo dominio, quæ dantes sibi specialiter reseruant; sed & omnia, quæ superfluitatem, pretiositatem, aut thesaurizationem sapiunt; multòque magis, quæ pecuniæ
natu-

naturam assumunt; ad quæ omnia extenditur Martiniana concessio. Neque pretium de venditis ex sua concessione recipit, quia derelictum, & sub incerto dominio, sed ut pretium rei iam secundum Regulam licitæ in Sedis Apostolicæ dominium assumptæ.

[Vmbra] Tum ex statutis Reformatorum suprà fol. 31. 32. præsertim dum cap. 4. dicunt, Syndicum debere habere curam eleemosynæ pecuniariæ pro necessitatibus assignatæ præsentibus, vel imminentibus; casu quo ille, qui dedit, nollet eam servare; Et quod ibi fit sermo de Syndico, ut Syndico patet; nam volunt, illum nominari à Generali, & Prouinciali, quod ad Syndicum ut substitutum dantis non requiritur.]

102. Comm. Quomodo statutum illud Reformat. cap. 4. num. 3. malè interpretatur à Rozycio, explicatū est superiùs n. 44. & si enim nominent ibi Syndicum ut Syndicum reduplicatiuè, & ideò à Prælati nominandum; tamen in illa pecuniæ receptione se habet ut dantis substitutus ex ratione ibi per nos allata.

(*Vmbra*) Quod si fortè etiam Nicol. III. non voluisset hoc de pecunia per recursum procurata, aut liberaliter, vel pro laborio fratribus oblata; non sequitur, quò minus id potuerit facere Martinus V. absque præiudicio Regulæ; sicut fecit Nicolaus III. de illa, quæ prouenit ex venditione rerum mobilium, quæ erant in usu Fratrum; cum eadem sit vtriusque ratio.)

103. Comm. Vltro do manus, amantissime frater; supremam super omnes Regulas, & Ordinum constitutiones Sedis Apostolicę potestatem veneror: non tamen debes, aut potes abinde deducere, quod eadem sit vtriusque concessio, cum vnā præ alia longè ampliorem esse, nemo non cognoscat.

(*Vmbra*) Quando ulterius addit P. Pelandus, Nicolaum nec pecunias, nec reducibilia ad pecuniam, recipere in dominium; hoc manifestè falsum est: Tum ex dictis immediatè de pecunijs ex venditione rerum mobilium, quæ erant prius in usu Fratrum, prouenientibus, & ipsis etiam rebus huiusmodi, quæ iure dicuntur reduci ad pecuniam; quia licet sint receptæ animo, ut eis in suis necessitatibus Fratres immediatè

diatè vtantur; attamen secundum P. Pelandum in solutione ad sextam probationem, si postea in toto, vel in parte retinentur, & asseruantur, vt vendantur, pecunia sunt (essetque idem pecuniam habere, & vti pecunia:) Quòd enim hæc sint in dominio Papæ, fatetur ipsemet P. Pelandus fol. 75. §. *Quia si Doctor*: vbi dicit non solum res ipsas mobiles, quæ fuerunt in vfu fratrum; sed & pecuniam ex ijs prouenientem, esse in certissimo dominio Sedis Apostolicæ; idque clarissimè colligitur ex transumpto Instrumenti Cardinalis Matthæi Protectoris Ordinis ad Archiepiscopos, & Episcopos Germaniæ dat. Romæ 1280. kalend. Maij Pontificatus Nicolai III. anno 3. vno scilicet anno post declarationem, seu Extrauagantem ipsius: *Exijt, qui seminat etc.* quæ data erat 18. kalend. Septembris Pontificatus eiusdem anno 2. Quod quidem Instrumentum continet executionem Procuratorum Apostolicorum iuxta declarationem Nicolai III. factam, per Treuirenses Archiepiscopum 1281. in Crastino omnium Sanctorum; in quo Instrumento inter alia habetur: Procuratores illos, siue Syndicos institui ad recipiendum pretium, siue pecuniam de mobilibus, quæ sunt in vfu fratrum, prouenientem, & vt huiusmodi pretium, seu pecuniam illam, quæ prius deposita fuerat apud alios Procuratores, seu Syndicos aliter institutos recipiant.]

104 Comm. Pudet in circuli tam multiplici repetitione diutiùs immorari. Quia illa ex concessione Nicolai vendibilia, iam ut fratrum vsui licita transierant in dominium Sedis Apostolicæ: ideoque pretium eorum eiusdem autoritate consumitur; quod non valet in reliquis à Nicolao reiectis.

[Vmbra] Deinde Nicol. III. in speciali casu, quo scilicet donans Principalis moreretur, voluit pecuniam apud Depositarium, siue substitutum depositam pro necessitatibus Fratrum, in illas, etiam contradicente vero hærede, expendi, quæ donec expensa sit (cum non sit amplius donantis, qui mortuus est, nec substituti, qui solùm est Minister, & ab hærede abstrahatur) necessariò ex vi declarationum Nicolai III. ad dominium Ecclesiæ, & Pontificis reddit. *Vide declarationem, Nicolai III. art. 6. quid faciendum. Quamobrem Corduba in cap. 4. q. 16. punct. 3. ad omnes eleemosynas, etiam pecuniarias in testamento relictas; & ad illas in iudicio, vel extra repetendas, nomine Ecclesiæ licitè posse vti Syndico affirmat; (si tali legato verè Fratres indigeant) eo quòd dominium eorum, vel saltem dispensatio ad Papam pertinere probatur iuxta immediatè dicta; idque per decretalem Nicolai concedi affirmat, §. Ad hæc, vbi*

vbi agens de legatis Pontifex præcipit, quòd tam hæredes, quàm executores, quàm Iudices, seu alij Prælati, ex officio proprio diligenter procurent, & faciant, quòd talia legata diligenter solvantur, & piæ defunctorum voluntates impleantur, subiungit: *Nam & nos etiam per modos licitos, & fratrum Regulæ congruos intendimus providere etc.* Ex quibus verbis patet, quòd intendebat Summus Pontifex providere de Syndico, qui posset nomine Ecclesiæ talia legata repetere; quod postmodum non fecit, vel morte præventus, vel aliàs præpeditus. Et ideò Martinus IV. & alij eius successores prædicti executioni mandarunt, quod Nicolaus ipse mandare non potuit; Et quòd id fieri possit secundum Regulæ puritatem, ex eiusdem Martini IV. Bulla comprobatur: dicitur enim ibi, quòd per hanc Syndici prouisionem dantur remedia opportuna, per quæ nostri Ordinis pura obseruantia, in sui vigore conseruetur; Quam opinionem Cordubæ, Hieronymus à Politio satis rationabilem, & in nullo Regulæ puritati præiudicare censet, *in cap. 4. num. 50.* Quamuis Speculatoris, & Collectoris modum (quoad iuridicam dumtaxat repetitionem) sanctiorem ad ædificationem populi putet.]

105. Comm. Hæc est omnino voluntaria Decretalis illius ignorantia. Statuit

Pontifex ibi §. *Ad maiorem*, vt persona per dantem deputata res dante ipso viuente nondum consumptas in Fratrum necessitates expendat illo defuncto, etiam inuito hærede; quia vt supremus Princeps Ecclesiæ debet eniti ne ab iniquo hærede fiat iniuria testatori, qui eo casu vellet vt suum vsurpare, quod suum re verà non est, sed à testatore pro anima sua donatum. Item §. *Ad hæc* statuit eodem modo, & eadem de causa, vt hæredes, & Iudices &c. sint solliciti ad exequendas pias testantium voluntates, ex quibus vult Fratrum necessitatibus, & de mortui animæ prouideri: Ergo Pontifex in vtroque loco illius pecuniæ possessionem in se assumpsit. Quæ nam hæc consequentia? vbi citatis in textibus apparet, vel eius indicium? At longè peior est, quæ ibidem immediatè fingitur ex verbis illis Papæ, *Quia & nos per modos licitos &c. intendimus prouidere &c.* Sed Pontifex morte præuentus, vel aliàs præpeditus prouidere non potuit, quod suppleuit Martinus IV. Nonne clarissima est ibi modo per Pontificem declarato prouisio ad frenandam hæredum cupiditatem, & ad

& ad implendas pias testantium voluntates per illud ibi positum decretum in toto illo S. expositum, & Iudicibus, & cæteris intimata? De Cordubæ, atque Politij opinione nihil est apud Reformatos, vt sæpe docuimus.

Vmbr. [Pergit ulterius P. Pelandus, adducens ex P. Marchant, quod in confirmationem huius membri dicat: Non alia ratione hanc prouisionem facere Martinum V. quàm illa, qua utitur Nicolaus; nimirum ne res, & rerum pretia, siue pecuniæ sub incerto dominio maneant; cum non sit persona, in quam dominium rerum, & pecuniarum pro Deo oblatarum deuoluatur, quàm persona Summi Pontificis, vel Ecclesiæ Romanæ; Sed quod in hoc decipiatur P. Marchantius, deducit ex quatuor.

Primò. Quia Nicol. III. loquitur solùm de rebus mobilibus, & immobilibus, quibus Fratres licitè utuntur, dicens: quod assumit eas in dominium, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, ne sub incerto dominio maneant. Nec ullam facit mentionem de rerum pretijs, seu pecunijs, quas ipse P. Recollectus addit, vt existimo, ad libitum suum, vt efficere valeat conformitatem, & identitatem à se intentam inter Martinum, & Nicolaum.

Sed potius P. Pelandus maximè decipitur in intelligenda propositione P. Marchant. P. enim

Marchant, non allegat illam rationem Nicolai, quasi illam in terminis ponat Nicolaus loquendo de rerum pretijs siue pecunijs; sed dicit: quòd Nicolaus res in usu Fratrum ante existentes, (de quibus expressam facit mentionem) ac consequenter earum pretia, siue pecuniam ex eis provenientem recipit in dominium Sedis Apostolicæ; quia cum res, quæ sunt in usu Fratrum, sint in dominio, & proprietate Sedis Apostolicæ, consequenter etiam pecuniam ex eis proveniens est in dominium Sedis Apostolicæ, ut etiam ipsemet P. Pelandus infra affirmat. Ex hoc P. Marchant. arguit à paritate rationis videlicet; quòd sicut Nicol. III. res mobiles, & immobiles, quibus licitè Fratres utuntur, assumit in Dominium Romanæ Ecclesiæ, ne sub incerto dominio maneant absque præiudicio Regulæ: ita eadem ratione potuisse, & de facto fecisse idem Mart. V. de pecunia per recursum, vel liberaliter, vel pro laboritio oblata Fratribus]

106. Comm. Confirmo iterum, iterumque confirmo, potuisse ita concedere Martinum; sed cum ampliori extensione facultatis in Syndicum; quod est punctum controversiæ.

Vmbr. [Secundò dicit decipi P. Marchantium; quia si Doctor iste (inquit) intelligit, quòd Nicol. III. assumit in dominium pretia, & pecunias provenientes

ex venditione mobiliū , quę in usu Fratrum sunt, ne maneant sub dominio incerto ; hoc non videtur verum: quia cum res mobiles, quę sunt in usu Fratrum, sint in dominio, & proprietate Sedis Apostolicę cōsequenter , & pecunia ex illis proveniens est dominio certo, imò certissimo Sedis Apostolicę : nec potest dici ullo modo , quòd Sedes Apostolica assumat illam in dominium sub hac ratione, videlicet; ne sub incerto dominio maneat . Sed

Contra. Eadem ratione, qua res , quibus utebantur Fratres , assumuntur in dominium Ecclesię , assumitur pretium illarum, siue pecunia ex illis proveniens ; Nam accessorium sequitur naturam sui principalis; sed res vendendę, quibus Fratres licitè utebantur, assumuntur in dominium Eccl. Rom. ea ratione , ne sub incerto dominio maneāt: Ergo eadem ratione assumitur in dominium Ecclesię pretium illarum, seu pecunia ex ijs proveniens : Ergo sicut postquam semel illę res sunt assumptę in dominium Ecclesię , hoc non obstante , quod sint in dominio certissimo eius ; adhuc de illis verum est dicere, quod sint assumptę ea ratione , ne maneant sub incerto dominio : ita non obstante, quòd etiam postquam pretium earum est semel assumptum in dominium Papę , estque in dominio certissimo eius, quatenus res illę sunt in dominio eius; verum erit de illo pretio , seu pecunia dicere, quòd sit assumpta in dominium Papę , seu Ecclesię sub hac ratione , ne sub incerto dominio

maneat; & ita falsum est, quod in sua responsione dicit P. Pelandus.

Tertio. Deducit, decipi Patrem Marchant. in allegatione Nicol. III. Quia (inquit) idem Doctor dicit, quod Mart. V. assumit in dominium eleemosynas pecuniarias, & alia ad pecuniam reducibilia eadem ratione, qua Nicol. III. scil. ne maneant sub dominio incerto; sed neque hoc verum videtur; nam hac ratio scil. ne res mobiles, & immobiles, quibus Ordo licite utitur, sub incerto dominio maneant, à Nicol. III. fuit expressa, non autem à Martin. V. respectu rerum, & pecuniarum, sed videtur ad libitum addita à P. Recollecto, ut Martinus videatur Nicolao conformis.

Contra. Licet Mart. V. rationem illam respectu rerum, & pecuniarum, quas in dominium recipit, non exprimat; tamen id facile colligi potest, quod propter eam id faciat, ex motivo, quo inter alia motus, præfatam dispositionem fecit; quia scil. donantes pecunias, ut plurimum non obstantibus Fratrum informationibus, & protestationibus in Declarationibus Nicol. III. expressis, quando pecunias pro amore Dei donabant, pro necessitatibus presentibus, vel imminentibus Fratrum à se dominium earum, & potestatem abdicare intendebant; prout & communiter modo intendunt non intelligentes illas protestationes, sed pro Cœremoniis urbanis illas reputantes; quod amplius credunt, quando pro Officiis Divinis, Prædicationibus &c.

&c. pecuniam præstant, arbitrantur se naturali saltem, gratitudine obligari; Idque recognoscunt, & fatentur Constitutiones Generales Iulij Secundi (etsi in pluribus Privilegiatæ) quæ cap. 4. referentes causam, cur Martinus V. hanc provisionem dederit, non aliam ponunt, quam quòd quidam dando libere, vel legando pecuniam, nedum volunt, & intendunt, immò verbo exprimunt &c. se eo ipso à se ipsis dominiũ taliũ abdicare &c. quæ pecuniæ, cum non essent hactenus in dominium Ecclesiæ receptæ,angebantur Fratres, quomodo ad illas recurrere possent, vel in suas necessitates procurare expendi, sine authoritate alicuius veri Possessoris, qualem in his neminem cognoscebant: Igitur Martinus V. volens his anxietatibus providere, accepit in se dominium illarum pecuniarum, si quæ fortè sic abdicatæ essent, ut certum dominium non haberent, vel intelligerentur non habere.

Quartò. Putat decipi P. Marchantium in allegando præfato Nicol. III. textu *Quia* (inquit) *Nicol. III. vult, quòd pecuniæ à Fratribus per recursum procuratæ, vel eis liberaliter, aut ex laborio oblatae, remaneant in proprietate, & dominio donantium, donec in Fratrum necessitates expendantur; & per consequens non potest dici, quòd sint sub incerto dominio: Ergo verum non videtur, quòd Mart. V. assumat eas in dominium sub hac ratione, ne maneat sub incerto dominio.*

Contra. Hoc est quòd Martinus V. non accipit

pit in se dominium pecuniæ cuiusvis, sed illius dumtaxat, quæ nullum haberet dominium, ut-
potè pecuniæ, quàm donans, vel legans à se om-
nino abdicasse intelligeretur, vel censeretur; qua
ratione (ut colligitur ex Nicol. III. assumente in
dominium res mobiles, & immobiles, quibus
licite utuntur Fratres) manere censeatur sub in-
certo dominio. Sed]

107. *Comm.* Hæc omnia, sæpius re-
cantata nil essentialiter continent ad inten-
tum; iamque sæpius fuere declarata. Hic
essentialiter disputatur, an sit eadem con-
cessio Martini V. pro Syndico, sicut & con-
cessio Nicolai; & probatur evidentissimè
illam esse & in modo, & in obiecto longè
ampliores.

Vmb. [*Instat* P. Pelandus: *Sed textus Marti-
niane id non dicit, sed absolutè ait: Cui (Syndico)
omnis eleemosyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecu-
niam reduci possunt, integraliter consignentur.*

Quòd tamen cum prædicta limitatione de-
beat intelligi Textus Martinianæ, patet ex di-
ctis immediatè ad tertium; Nec est credibile,
quòd Pontifex voluerit auferre dominium do-
nantium, & sibi appropriare, si illud sibi reser-
uassent.]

108. Comm. At illa conditio supposita de donante pecuniam, quòd illam à se penitus abdicare intendat, Fratribus saltem indoctis est incognita; unde si necessario supponatur, multis scrupulis, & erroribus aditum aperiet. Et Nicolaus neque pecuniam à dante penitus, & expressè abdicatam in se recipit; sed vult, quod ad eā recipiendam alius ex dantis auctoritate substituatur; Ecce maxima differentia; Hæc omnia in secundo membro huius conclusionis clariùs elucescent.

Membrum II.

Vmb. ¶ Hic P. Pelandus adducit probationem P. Marchantij, qua probat Martinianam non contrariari Regulæ, nec diccis declarationibus Pontificijs respectu Syndicorum pecuniam recipientium, & administrantium, hoc modo: quia Syndici duplicem personam gerunt, nimirum substitutorum donantium respectu pecuniæ, cuius dominium sibi dantes reseruarunt; & substitutorū Papæ respectu pecuniarum, quæ ad dominium Papæ reuertuntur, dum illud donantes à se ablegasse censentur. Itaque siue sint substituti donantium, siue substituti Papæ, qui
in

in hoc casu representat donantes, nihil Regulæ, aut Declarationibus officiunt; & ita habet P. Marchantius.

Solutio.

Respondet P. Pelandus, quod licet possit saluari, hoc non officere respectu pecuniæ, quæ Syndicis daretur sine Fratrum scitu, & sine eorum consensu, ad quos tanquam ad amicos spirituales recurrerent, sicut facerent ad quemlibet alium; attamen respectu pecuniæ, quæ à Fratribus per recursum procuratur, vel eis liberaliter, aut ex laboritio offertur, patet manifestè, quod Regulæ, & declarationibus officit: Nam ex Nicol. III. constat, quod non possunt Fratres statim presentare, vel nominare Syndicum, nec personam aliam, cui pecunia committatur; quia hoc modo esset persona interposita, contra Regulam; Sed si dantes nollent per se expendere pecuniam in Fratrum necessitates, debent substitutos nominare; & quando nollent; Sed vellent, quod Persona nominetur à Fratribus, tunc nominare possent, ita ut pecuniæ dominium apud dantes maneat, donec in Fratrum necessitates sit expensa. Etsi iste modus servatur, declarat idem Nicol. III. §. Ceterum; Quod in nullo infringitur Regulæ puritas, aut quomodolibet eius observantia maculatur. Vnde per oppositum nominando, vel presentando statim Syndicum, vel personam aliam ad recipiendum dictam pecuniam sc-

cundum eundem Nicol. Regulae paritas infringitur,
& eius observantia maculatur.

Modo secundum Martinianam, potest statim, & immediate Syndicus nominari, ad recipiendam dictam pecuniam à Fratibus per recursum procuratam, vel eis liberaliter oblatam, aut pro laboritio donatam; itaut eius dominium apud donantes (nisi illud sibi reseruent) non remaneat, sed in Summum Pontificem transeat. Ex quo patet, quod etiam secundum membrum non est verum; nimirum quod Martiniana in nullo sit contraria Regulae, aut Declarationibus Nicol. III. & Clem. V. respectu Syndicorum pecuniam recipientium; quia ut ostensum est, verè contraria est, & non est ibi illa omnimoda conformitas, & identitas, quam fatetur esse Doctor Recollectus. Ita P. Pelandus. Sed

Contrà arguitur sic. Etiam respectu pecuniæ, quæ à Fratibus per recursum procuratur, vel eis liberaliter, aut ex laboritio offertur, supposito (ut debet semper supponi) quod adsit vera necessitas præsens, vel imminens, Syndicus præfatus nō officit Regulae, & Declarationibus; ergo responsio nulla. Antecedens probatur: ex hoc solum officeret, ut vult P. Pelandus, quod secundum Martinianam possit statim Syndicus nominari ad recipiendam dictam pecuniam, à Fratibus per recursum procuratam, vel eis liberaliter, aut ex laboritio oblatam; atque sic Syndicus esset persona interposita contra Regulam; sed ex hoc capite non officit Regula: quia

quia si consideretur Syndicus ut substitutus dā-
tium; quamvis nominetur, aut præsenteretur à
Fratribus ipsis donantibus, etiam antequam
illi dicant; se nolle per se pecuniam expendere,
nec nosse aliquem, cui committant, modò au-
thoritatem circa pecuniam Syndicus prænomi-
natus, non à Fratribus, sed à proprietario ac-
cipiat (quod fieri potest, sic expresse, & im-
mediate, siue ex probabiliter præsumpta dan-
tis voluntate) non erit persona interposita, quæ
nunquam est, nisi cum authoritatem circa pe-
cunias expendendas à Fratribus accipit: ergo ex
hoc capite non officit Regulæ: & quamvis id
videtur prohibere Declaratio Nicol. III. &
Clem. V. de facto tamen id non prohibet; sed
solum monet, & ad cautelam maiorem horta-
tur, ob periculum transgressionis Regulæ: ut in-
fra dicetur fusiùs.

Quòd si Syndicus præfatus consideretur, ut
substitutus Papæ, qui in hoc casu repræsentat
donantes; multò minùs officit Regulæ, & De-
clarationibus; Quod probatur: licuit Fratri-
bus Minoribus ex Regula, & Nicol. III. & de
facto licet cum puritate conscientiæ, quando
Dominus pecuniæ non vult, aut non potest
commode pecunias expendere in necessitates
Fratrum, nominare, & ex consensu, ac volun-
tate principalis Domini subrogare personam
quamcumque idoneam, quæ nomine Domini
principalis pecuniam expendat in veras neces-
sita-

sitates ; cum persona sic subrogata ità agere ,
sicut cum prima , siue Domino pecuniæ licebat.
Sed in casu nostro nominare Syndicum , siue
Procuratorem ex consensu Papæ ad venditio-
nes rerum , & expensionem pecuniæ in necessi-
tates ; nihil aliud est , quàm ex consensu , &
voluntate principalis Domini (qui in hoc casu
est Papa) cum per se non velit subrogare perso-
nam , quæ nomine eius expendat pecuniam in
veras necessitates præsentis , vel imminentes :
Ergo cum Regulæ puritate licet tales personas
nominare , subrogare , cum ita Pontifex tan-
quam Dominus principalis ordinet , & velit :
Atque sic seruatur modus Nicolai .]

109. **Comm.** Quia totus hic discursus
faciendo vim in verbis potiùs , quàm in
vlla , vel apparenti ratione fundatus id vnũ
euincere conatur , vt contra omnes vnani-
miter expositores Regulæ Syndicum Ni-
colai III. Papæ ad Martinianum , vt vo-
cant , pertrahat ; & hunc ad Reformatos
Strictioris Observantiæ professores contra
prohibitiones Apostolicas extendere li-
ceat ; quid realiter pro veritate hac in re
sentiendum sit , exponam ; deinde contro-
uersia essentiali , siue reali dilucidata , si quæ
verba erunt in Vmbra textu , quæ veluti
con-

condensata folia Vmbram ipsam defendere videantur, explanabo.

110. Noto primùm, nullum extitisse, ante Marchantium, & Rozycium, qui Syndicum inter Nicolainum, atque Martinianum identitatem hìc prætensam, vel somniauerit: Neque qui laxiora Martini V. Sixti IV. & Iulij II. admiserunt indulta; neque Obseruantes, qui præallegata de causa, ad ineundam scilicet cum Conuentualibus vnionem, Duce B. Capistrano, ampliores Martini IV. & V. facultates admiserunt, dixerunt vnquam, se ad Nicolai III. & Clem. V. Strictiores expositiones obligari hac in parte, vbi agitur de Syndico; sed semper Martinianas extensiones palàm admiserunt; vt diximus; & fusiùs infra dicemus; solùm ab anno 1606. in Capitulo Toletano (Orb. Seraph. tom. 3. fol. 596.) & pluries in subsequentibus protestati sunt, se ad præcitas Nicolai, & Clementis Decretales absque vlla dispensatione viuere velle, quod ab Urbano VIII. anno 1625. per Breue Sacrosanctum &c. confirmatum, fuit ab eisdem sæpiùs renouatum, & nouissimè ab Innoc. XI. iterum
con.

confirmatum; ac quo modo his non obstantibus vsum Syndici Martiniani sibi reseruauerint; declarant optimè Santorius, Monza, & alij, neque damnat Innoc. XI. præcitatas in suo motu proprio; *Sollicitudo* 1679.

III. Non ergo hîc disputamus, an liceat, salua Regulæ saltem essentiali puritate, vti Syndico Apostolico, quod indubitatum suppono; sed an magis limitata sit authoritas Syndici Nicolaini, ad quem proinde per Constitutiones Apostolicas obligantur Reformati, itaut vti non possint Martiniano? Rozycius prætendit inter vtramque identitatem, sed contra Rozycium stant non modò Reformati vniuersi; sed & omnes Expositores, quandiu Ordo indiuisus in pura Regulæ obseruantia permansit; Immò, quod singulariter est notandum, cum Martinus IV. post Nicol. III. per duos actus superadditos, nempe Tertium, & quartum supra recensitos authoritatem Syndici ampliasset, succedens postea Clemens V. volens in sua Decretali. *Exiui*, in Consilio Viennensi examinata, Ordinem vniuersum in puritate Regulæ

constituere, in facto Syndici, non ad Martinum IV. sed ad Nicolaum III. se retulit, eiusque Constitutionem confirmavit, & rigorosè observari præcepit; multòque magis valet argumentum contra longè ampliorem facultatem a Martino V. successivè concessam.

112. Ego tamen maioris ergo ponderis, ac euidentiæ, non antiquiores illos Patres Zelotes, non Reformatos, sed ex Observantia Regulari Cordubam ab omnibus pro merito commendatissimum Rozycio hìc opponam, vt cum de maxima inter vtrumque Syndicum differentia irrefragabiliter conuincat.

113. Corduba ergo in c.4. Regulę q.8. de modo, & conditionibus procurandi, & deponendi pro Fratrum necessitatibus pecuniam; sic ait; [Respondeo, quod nos possumus habere vno modo per Syndicum Papæ, secundùm dispensationem Martini IV. & Martini V. & hoc modo nos haberemus faciliùs, licèt non tam purè, nec omninò secundùm Regulam; & non teneremur seruare multa, quæ in hac q. 8. & sequentibus habentur,] idest de modis, causis, & cautelis

lis à Nicol. & Clem. constitutis. (alio modo
secundum declarationes Nicol. III. & Clem.
V. *per amicos spirituales secundum Regulam;*
& hoc modo seruanda sunt multa, quæ in
hac quæst. & seqq. exponuntur.) Subse-
quenter exindè conditiones illas exponit.
Nota ergo Rozyci : extraneo à teste, qui
sua pro Regulari Obseruantia pugnare non
cessat, quantum iustitia, permittit; sed
passioni non cedit; Nota, inquam, *ly se-*
cundum dispensationem, *ly*, *licet non omni-*
nò purè, *ly non teneremur seruare multa*; *ly*
per amicos spirituales secundum Regulam; per
hæc sola tuus omnis hac in disputatione
conatus euanesceat.

114. Deinde ibidem exponens secun-
dam conditionem pro legitimo habendo
recurfu ad pecuniam, docet ipse Cordu-
ba, debere nos, non secundum conces-
sionem Martinianam, quæ liberam dat
omnino pecuniarum receptionem, Syndi-
co: Sed solùm ex Nicol. III. in art. 3.
ver. *Ita tamen*, exponere amico spirituali
necessitatem specialem, veram, præsen-
tem, vel imminentem, pro qua pecuniam
postulamus, quia postulando tantum pro

necessitatibus in generali, remanet nobis
deinde libera dispositio ipsius pecuniæ, vt
eam pro libito ad hanc, vel aliam necessi-
tatem expendi disponamus; talis autem
pecuniam procurandi modus in generali
est quæstus pecuniarius, vel ei multum af-
finis, à Clem. V. in art. 6. prohibitus: ad
idem facit textus Nicolai art. 3. §. *quia*
verò; vbi determinat, quid agendum sit
de pecunia, quæ vltra determinatam ne-
cessitatem Danti notificatam superfit; er-
go supponit specificari debere determina-
tam necessitatem amico spirituali. Citat
hac pro opinione concord. tractat. de ne-
cess. qq. 3. solut. & speculum FFr. & Hu-
gonem in c. 4. & Ioannem Philip. & com-
muniter Expositores; sic Corduba; notat
autem ex Philippo, quod ab hac necessita-
tis specificatione absoluihur, si commodè,
honestè, & sine scandalo notificari non
possunt, & quamuis post, & ipse Corduba
nitatur rationes istas soluere, reuera ta-
men non potest, excepto casu, quo pe-
cunia ipsa spontè mitteretur à Dante pro
Fratrum necessitatibus in generali: Vnde
Corduba ipse post allegatam contra se ta-
bulam

bulam VIII. Vic. Gen. confitetur ingenuè, quod nullum de multis, quos legit authoribus inuenit, qui sibi in hac parte faueat; sed communem esse opinionem, quòd determinata Danti necessitas specificetur, & tandem sub correctione loqui se profitetur; & quod procurari, nec acceptari non possit pecunia, nisi pro necessitatibus saltèm imminentibus, excepta facultate Martiniana, Corduba ipse fatetur.

115. Denique ibidem explicando quartam conditionem in procuranda pecunia à Nicol. III. præfinitam, docet euidentissimè. iuxta eundem Nicol. art. 3. *S. Ceterum. Ver. Quo casu* & ex Clem. V. art. 6. Secundùm Pisan. Hugon. & alios communiter, nullo modo licere Fratribus personam nominare ad receptionem pecuniæ, nisi ad hoc inducatur à Dante; sed etiam in tali casu, debent Fratres, si fieri potest, à tali nominatione abstinere; vt cauetur à Nicol. loc. citat. ibid. fol. mihi 204. quem locum perperam extorquere nititur Rosycius, vt mox videbimus. Concludit tandem ibidem Corduba, quod ab hac quarta conditione absoluantur, qui Syndico

Martiniano utuntur; quibus ideo fuit indultum, vt *Syndicum Apostolicum possint absolute nominare*: Ecce quanta differentia inter Nicolainum Syndicum, atque Martinianum; ne recipiant pecuniam per interpositam personam:

116. Explicando postea ex Nicol. III. a. 3. *S. ita tamen*, & ex Clem. V. a. 6. *S. denique cum idem*, & ex Doctoribus cit. communiter, quintam conditionem, docet esse in vigore Decretalium *Exijt*, & *Exini*; vt pecunia illa maneat in dominio donantis, donec fuerit expensa; & hoc non apparenter, sed integra sinceritate; quia sic statuit ipse Nicol. nolens huius pecuniæ dominium in se recipere. Quinimò, si donans ipse declararet, abdicatam esse à se pecuniam illam, non tamen illam Pontifex acceptat, vt datam pro Fratrum necessitate, sed nomine dantis remanet penes substitutum, sic & post Domini mortem: & ad summum, facta omni amplissima abdicatione per dantem, transit ad Ecclesiam, vt res Deo generaliter oblata; non tamen eo modo speciali pro Fratrum necessitatibus; Quis autem non videt, pecuniam à Syndico Apostoli-

stoli-

stolico, qua tali de mandato Papæ pro Fratrum necessitatibus receptam in Papæ transire dominium? Ecce alia maior inter utrumque Syndicum differentia: Vnde merito Corduba ipse hic etiam concludit, ab hac eximi quinta conditione, qui Syndico Martiniano vtuntur.

117. Ibidem qu. 10. iuxta Decretales citatas *Exijt*, & *Exiui*, docet absolute, pecunias indifferenter, vel pro necessitatibus oblatas, procuratas, legatas &c. Fratres acceptare non posse, neque, vt deponantur, permittere, nisi verè illis actu, vel imminenter indigeant; cuius contrarium in Syndico Martiniano exprimitur.

118. Qu. 11. puncto 3. determinat omninò, conditiones illas, causas, modos, & cautelas pro recurſu ad pecuniam legitimo nō posse sine peccato violari; quia obligatoriè sunt assignatæ ab ipso Nicolao a. 3. & Clem. V. ar. 6. qui rationem assignat, *ne ut præcepti, & Regule transgressores merito possint dici. Nam ubi aliquid alicui generaliter prohibetur, quod expressè non conceditur, intelligitur denegatum.* Interdicitur autem generaliter expressè nobis vsus pecuniæ,

exceptis illis causis, modis, &c. Ergo extra illos modos &c. (contra Rozycium,) non possumus ad eam recurrere; & addit Corduba, quòd in hoc ignorantia non excusat, quia scire tenemur; & quia saltem non ignoramus, recursum ad pecuniam esse nobis interdictum; Quod si Nicolai concessione uti velimus, uti & debemus, prout sonat, & non aliter: immo in q. 12. puncto 2. docet absolutè cum DD. communiter; & ex Nicol. & Clem. citatis, omnem recursum ad pecuniam aliter factum esse quæstum pecuniarium in Regula prohibitum.

119. Tandem in qu. 17. agens de Syndico Apostolico, eius actus quinque a nobis supra recensitos enumerat in puncto 2. & puncto 3. dicit, omnes Fratres Minores, nemine contradicente uti posse Syndico quoad duos primos actus à Nicolao assignatos, quia sunt ad omnimodum Regulæ rigorem, absque vlla specie dispensationis; Tertium, & quartum actum protestatur à Martino IV. non vero à Nicol. III. fuisse inductos; Etsi enim frustra nitatur ad eundem sensum trahere Nicol. III. ubi

Iudices, Prælatos, atque Testamentorum executores obligat, aut admonet, ut sint solliciti pro talium legatorum solutione, iudicans (ex capite suo contra illa ipsa verba Pontificis) habuisse Pontificem intentionem ad hæc extendendi Syndici facultatem, quòd morte præuentus non fecit; cum evidentissimè constet ibi prouisionem à Pontifice, non in futurum meditatam, sed tunc factam ipsis Iudicibus, atque Prælatis, confitetur tandem hoc à Nicolao III. non fuisse factum, sed deinde, ab eius successoribus, nempe à Nicolao IV. Martino IV. & V. Vnde non potest Syndicus Nicol. III. Ecclesiæ nomine recipere indifferenter, etiamque in iudicio repetere omnes eleemosynas etiam pecuniarias Fratribus modo licito relictas, siue legatas; Quod tamen potest Syndicus Martini IV. & multò magis Martini V. Idem de actu quarto omninò sentiendum. Longè amplior est facultas in actu quinto per Martinum V. Syndico attributa; ut videlicet non modò eleemosynas pecuniarias Fratribus modo licito relictas, sed omnes omnino pecuniarias eleemosynas quascunque, vndecunque,

que, ac quomodocunque prouenientes recipere, & expetere valeat, easque pro Fratrum necessitatibus, quomodo, & quando ab eis fuerit requisitus, expendere: quod quantum distet à Nicol. III. constitutione vident, & cæci; Confiteturque Corduba (ibid. fol. 147.) ingenuè in hoc actu quinto esse aliqualem, sed rationabilem, atque licitam dispensationem, non quidem in essentiali substantiæ voti paupertatis (quia tandem horum omnium dominium non transit in Fratres, sed in Ecclesiam) sed circa circumstantias aliquas, atque modificationes, ad quas Fratres ex Regula, vel declarationibus tenebantur, in ordine ad puram, perfectamque huius præcepti obseruantiam. Qua de causa ab Italis fuisse statuta hæc Martiniana recepta, propter finem sæpè iam repetitum, ad ineundam cum Conuentualibus, salua substantia Regulæ, vnionem; Ab Ultramontanis autem per longa tempora non fuisse recepta; iam verè in tota Regulari Obseruantia sustinetur. Hæc Corduba in rei tamen veritate, hæc omnium omninò eleemosynarum absq; vlla restrictione per Syndicum receptio
Spe-

Speculatori, atque Collectori eius discipulo, alijsque Zeloribus vila semper est sapere quoquo modo thesaurizationem. viamque Fratribus, non ad necessitates, sed ad commoditates aperire; eo vel maxime, quod ad liberam Fratrum petitionem recepta debet expendere, maxime Superiorum: optimè fore non dubito Reformationi, quamdiù ab illa se continebit. Apertiùs in puncto 4. declarat ibidem Corduba, quod vtentes Syndico Martiniano dispensantur in tribus. Primo, quia pecuniæ non recipiuntur nomine dantis, sed Ecclesiæ; Secundo, quia possunt Fratres ad oblatam pecuniam recipiendam statim nominare Syndicum; Tertio, quia tenetur Syndicus eam non ad suum, vel dantis libitum, sed ad Fratrum voluntatem expendere; quæ omnia Decretalibus *Exijt*, & *Exiui* manifestè repugnant.

120. Omitto, quæ longè rigidioribus adnotationibus hac in materia probarunt Ioannes Baptista de Modoætia, Siguentia, Antonius Pactensis, cæterique Reformati, cum satis superque Obseruantes ipsi Rozycium conuincant, dum chimericè, vacua-

cuaque verborum congerie Syndicum Nicolai tentat ad Martinianum attrahere, ut istum liceat inter Reformatos inducere; Strictioremque cum Regulari Obseruantia omnino confundere; Iam ergo superest, ut videamus an in Rozycij conglomeratis sophismatibus aliquid appareat, cui debeat specialiter responderi.

121. Quantum altè Nicol. III. decretali obftet vltronea Syndici nominatio ad pecunias recipiendas à Fratribus facta, iuxta Martinianam concessionem, pater superiùs omni luce meridiana clariùs. Neque dicimus id non posse à Papa concedi; sed negamus, id stare cum Nicol. III. constituto.

[Vmbr.] *Confirmatur.* Procuratores à Nicol. III. instituti ratione venditionis rerum ante in usu Fratrum existentium, receptionis pecuniæ, expensionis eius in necessitates Fratrum, quæ autoritate Summi Pontificis fiunt, eiusque nomine; interposita Fratrum Persona dici non possunt: Ergo nec Procuratores à Mart. V. instituti; cum nè quidem in puncto, siue ratione institutionis, siue administrationis, ab illis diffideant; quamuis fortè in obiecto, seu subiecto aliqua sit differentia.]

122. Comm. Quanta sit differentia inter res vsui licito Fratrum iam concessas, & cæteras pecuniarias à Nicolao Pontifice nunquam admissas, vnde illæ, non istæ, per Syndicum Nicolai possint alienari; patet in Superioribus.

[Vmbr.] *Dices.* Quamuis id admitti possit quantum ad pecunias, quæ iam nullius Domini factæ sunt, eò quòd dantes eas à se abdicauerunt; tamen admitti non potest, respectu pecuniæ, cuius dominium manet penes Dantes; attamen secundum Martinianam respectu etiam istius potest statim immediate Syndicus nominari, ad recipiendum dictam pecuniam, itaut eius dominium apud donantes, nisi illud referuent, non remaneat, sed in Papam transeat; Consequentèr arctari videntur tam dantes, vt pecuniam non nisi Syndicis consignent, quàm Fratres, vt non nisi Syndicos nominent.]

123. Comm. Negauimus ex Corduba, Modoætia, Pactensi, & alijs; res sub nullo Dominio constitutas etiam à Dante ad fauorem Fratrum abdicatas, transire in Dominium Papæ, hoc speciali modo ad prouidendum Fratrum necessitatibus, sed penes Dan-

Dantem, aut eius Substitutum remaneat, donec consumantur, aut ad summum ut ceterę causę pię communiter ad Ecclesiam; non hoc modo speciali pro fratrum necessitatibus, deuoluuntur.

[Vmb. Respondetur. Pontificem non voluisse vlla ratione restringere potestatem donantium, quin si velint in se potestatem, & dominium referuent, illamque administrent, vel administrari faciant per quoslibet substitutos, prout etiam declarauit Nicol. III. Declaratio enim Mart. V. & statutum, solum respicit fratres (quibus tamen Mart. V. liberum reliquit seruare modos Nicolai, si putarent se posse eos melius seruare cap. 4. Const.) ita ut declaratio Mart. V. præfata duos habeat fines. Primò; ut provideatur incerto dominio pecuniarum, & declaretur, illas iure communi, ut bona pauperibus pię data absque retentione domini in dominium Ecclesię reuolui, & Procuratoribus assignari tanquam D. Papę substitutis ad legitimam eorum administrationem, ut in usus fratrum conuertantur. Secundò: ut inquietudinibus fratrum, & abusibus emergentibus melius prouisum esset quoad nominationem substitutorum, & depositariorum, casu quo dantes etiam dominium pecunię retinentes nollent Personas aliquas nominare ad expendendum, sed Fratres iuxta

iuxta declarationem Nicol.III. deberent illas præsentare; cum nomine fratrum intelligantur illi tantum, qui ad amicos recurrere possunt: Sunt autem ex Regula Ministri tantum, & Custodes: ex Declar. verò Nicol. Fratres ab illis commissi: Vnde Mart.V. provide, & secundum Regulam ordinavit, ne nimia licentia daretur fratribus in nominando: (cum fratres suæ conscientiae prodigi tales interdum nominarent, quibus ut famulis, & Ministris utebantur, & per ipsos infideliter ad placitum fratrum expendebantur) ut ad huiusmodi pecunias expendendas non nominarentur, nisi à Ministris, & Custodibus nominati, & hi sunt Syndici, quorum fidelitati, cætera Conuentuum negotia, auctoritate Pontificis sunt commissa; Prout etiam de facto nostra Prouincialia ordinant statuta: Atque sic hac prouisione Mart.V. potius est firmata Regula, & iudicio Ministrorum, & Custodum, ac Summi Pontificis fideles Personæ designatæ sunt, quæ donantibus nominari, vel præsentari possunt pro administratione eorum pecuniæ tanquam ipsorum substituti, donec in usu fratrum expendatur; ita tamen quòd si donantibus aliter placeat, vel si ipsi aliter per se, vel per alios disponere velint, illis liberum sit; modò pecunia iuxta licitos Regulæ modos expendatur: Vnde nihil per hanc Prouisionem Mar.V. derogari videtur dispositioni Nic.III.]

124. Comm. Laudabile cōfiteor, quod ad præcauendos abusus fuerint Fratres à Pontifice arctati, vt nullum præter Syndicum danti valeant præsentare, quod etiam à Reformatorum statuto præcauetur: sed nō in hoc est nostra differentia; sed in illo, quod non ad instantiam dantis, sed vltro nominetur à Fratribus; & quod omnes, & quascunque peculiarias Eleemosinas indifferenter recipiat, & ad Fratrum libitum expendat, hæc tria sunt grauissima.

Membrum III.

[Vmbra Hic P. Pelandus adducit probationem Patris Marchanti deducentis, Martinianam non esse contrariam Regulæ nec Declarationibus respectu Fratrum, & modi recursus, sic ait. Quia fratres non possunt recurrere ad Syndicos, nisi secundum rigorosum Regulæ præceptum nimirum authoritate Ministrorum, & Custodum (sub quibus Guardiani comprehendantur) & in vera præterita, præsentis, vel imminenti necessitate à Ministris, & Custodibus iudicanda, & secundum modos; quibus ad amicos spirituales, & eorum substitutos per declarat. Nicol. III. recurrere possint: Vnde nihil possunt

sunt fratres agere circa Syndicos, quod ex Regula non possunt circa Dantes, vel Substitutos, & hæc sunt verba P. Marchantij.

Solutio.

Respondet P. Pelandus : quod ex tribus, quæ P. Marchant. adducit ad probationem huius 3. membri, unum conceditur, & duo negantur. Primò, quod Fratres non possint recurrere ad Syndicum, nisi secundum rigorosæ Regule præceptum, autoritate scilicet Ministrorum, & Custodum, & hoc conceditur. Secundò, quod Fratres non possint recurrere ad Syndicos, nisi secundum modos, quibus ad amicos spirituales, & eorum substitutos, per Declarat. Nicolai recurrere possunt, & hoc conceditur secundum Nicol. III. sed negatur secundum Mart. V. qui expresse relinquit fratribus liberum, servare modos Nicol. III. eosque in hoc dispensat dicens cap. 4. Martinianæ : In omnibus autem, quæ ultra hoc magis videntur arctare fratres, siue ex Declaratione Clementis, siue ex quacunque alia Declaratione Summorum Pontificum, vel aliorum quorumcunque Apostolica autoritate misericorditer dispensamus : Deinde subiungit libertatem servandi Decl. Nicol. III. & Clem. V. dicendo : non adstringentes eos, qui voluerint prædictas declarationes servare, quin suo voto satisfacientes servare valeant, & tenere. Idemque ipsum P. Marchantium fateri dicit, quanvis hic aliter loquatur, vt Nico-

laum ad Martinum pertrahat. Tertiò negat, quòd nihil possint agere Fratres circa Syndicos, quòd ex Regula non possint agere circa dantes, vel substitutos. Quia (inquit) secundum Martinianam plus possunt fratres circa Syndicos Papæ, quàm secundum Regulam, & Nicol. III. circa substitutos donantium. Nam ad substitutos donantium non possunt recurrere, nec eos rogare, nisi ut expendant in Fratrum necessitates pecuniam sibi à Donantibus commissam, sed secundum Martinianam non solum possunt fratres recurrere ad Syndicum Papæ, & eum rogare, ut expendat pecuniam ex venditione mobilium, quæ sunt in usu fratrum, acceptam, sed etiam ad recipiendum in Papæ dominium pecuniam à Fratribus per recursum procuratam, vel sibi liberaliter, aut ex laborio tributam. Quòd quidem nullo modo facere possunt, iuxta Declarat. Nicol. III. & Clem. V. qui volunt, quod huiusmodi pecunia maneat in dominio donantium, donec expendatur, nec ullo modo in dominium Ecclesiæ transeat: & propterea Martiniana in hoc fratres dispensavit dicens: misericorditer dispensamus.

Sed quantum ad hoc secundum, & tertium punctum, quæ negantur à P. Pelando, ob rationes ab ipso adductas, admissio, quod per Martinianam in modis à Nicolao expressis sint dispensati, ut prætendit P. Pelandus, cum Corduba contra solutionem P. Pelandi quoad secundum.

Dico. Quòd P. Pelandus confundit modos
re-

recursus expressos in declarat. Nicol. III. qui sunt in duplici differentia : aliqui enim sunt quasi intrinseci essentialiter determinantes substantiam votorum , præceptorum , ac obligationum , sine quibus eorum essentia saluari non potest : alij sunt quasi extrinseci, accidentaliter determinantes vota , præcepta , & obligationes, sine quibus potest saluari substantialis puritas eorum; qui propterea mutari possunt interdum in æquivalentes , & quandoque etiam iuxta circumstantias, in meliores. In proposito itaque nostro, quando P. Marchantius dicit, fratres non posse recurrere ad Syndicos Martinianos, nisi secundum modos , quibus ad amicos spirituales, & eorum substitutos per Declarat. Nicol. III. recurrere possunt ; loquitur de modis quasi intrinsecis, qui sunt, vt Fratres non permittant plus deponi apud illos, quàm necessitas requirat, vt residuum ad donantes reuertatur, vt donantes repetere possint pecuniam, vt Fratres recurrendo in pecuniam nil omnino iuris prætendant, & ab omni administratione, seu dispensatione pecuniæ abstineant, vt contra personam nominatam ab eis , cuiuscunque conditionis existat, in iudicio, vel extra , qualitercunque persona prædicta in commissione huiusmodi se habeat, actionem non irritent; nisi enim seruentur isti modi , substantia præceptorum , & obligationum Regulæ, vt patet, violatur; Et isti modi etiam secundum Martinianam seruari de-

bent in recurſu ad Syndicos; nec hos ſeruare liberum relinquit Martinus Fratribus, neque eos in his diſpenſat; ſed loquitur de alijs modis, quaſi extrinſecis, qui ſint mutabiles ſalua ſubſtanciali puritate Regulæ, quales ſunt illi; Quòd Fratres, non nominent, nec præſentent ſubſtitutum, niſi poſtquam dixerit ille, qui dat pecunias, ſe nolle per ſe, nec aliquem noſſe, cui committat; Quod faciant proteſtationem, & quòd petant aſſenſum Dantis, & licentiam ad ſubrogandum, vel ſubſtituendum alias perſonas; ſicut præſcribit Nicol. III. & Clemens V. nam vt aduertit Cyprianus Crouſers 45. ſupra Reg. Fratrum Minorum ex Hieronymo à Politio, Pontifices illos modos poſuiſſe ad abundantiorẽ cautelam, & monitionis cauſa; vt indicat illa particula in deſcriptione horum modorum Nicol. poſita, §. ceterum, &c. ſi fieri poterit. Et vt magis à periculis tranſgrediendæ Regulæ, & receptione pecuniæ elongemur. Ne meritò (inquit Clem. V.) tranſgreſſores Regulæ, & præcepti dici poſſint.]

125. Comm. Ex ipſis Clem. V. hac in vltima linea à Rozycio deſcriptis, *ne meritò tranſgreſſores Regulæ, & præcepti dici poſſint*; Eſt manifeſtum omnes illos modos, cauſas, & cautelas à Nicol. & Clem. conſtitutas pertinere eſſentialiter ad integram

Regule puritatem conseruandam: Vide fu-
 sius in supradictis à n. 93. ad 97. Quod au-
 tem Croulers , & Politius Capucini sen-
 tiant cum Rozycio ; iam sepè respondi, ni-
 hil ad Reformatos attinere , quia illi ad
 Decretales rigidiores *Exyt*, & *Exini*, non
 obligantur vt Reformati : Chimerica verò
 est illa distinctio , de modis , & cautelis,
 &c. in intrinsecos, & extrinsecos ; omnes
 vniuniformiter recensentur à Nicol. & Clem.
 & declarantur obligatorij per clausulam
 finalem ; *nè transgressores Regula* , dici
 possint.

[Vmbra. Dices. Nicol. III. §. *ceterum* , dicit:
Quòd si iste modus seruatur, in nullo infringitur Re-
gulae puritas, aut quomodolibet eius obseruantia ma-
culatur : Ergo per oppositum , nominando , vel
 præsentiando statim Syndicum, vel Personam
 aliam ad recipiendum dictam pecuniam, secun-
 dùm eundem Nicolaum , Regulae puritas in-
 fringitur, & eius obseruantia maculatur.

Respondetur. neg. Consequentiam . Quia
 enim hoc non tangit essentiam praeceptorum,
 votorum , atque obligationum , sed solum est
 modus accidentalis, quo praticari potest prae-
 ceptum Regulae, ly, nullo modo denarios , vel
 pecuniam recipiant, potest mutari salua obser-

uantia, & puritate Regulæ, in oppositum variatis circumstantiis, ita ut puritas Regulæ sicut stat cum eo, ita & cum opposito; sicut male inferretur, sumendo collatiunculam præscriptam in die ieiunij non frangitur ieiunium, nec eius observantia maculatur: Ergo per oppositum non sumendo, ieiunium frangitur, & eius observantia maculatur.]

126. Comm. Quàm ridicula est hæc illatio, ab omissione indulti arguere ad omissionem obligationis: Lentaculum est ex Ecclesiæ indulto; ut si velis, ipsum assumes, si non velis dimittas: hæc verò in recipienda pecunia cautelæ sub præcepto dantur à Nicolao; ita ut salva puriori Regulæ observantia (de qua loquimur) non sit liberum eas omittere.

[Vmbra. Quoad tertium. Primò oppono statuta Reformat. quæ cap. 4. n. 3. supra citavi. Sicque arguo: Ex Declarat. Nicol. III. non solum possunt Fratres recurrere ad substitutum donatium, ut expendat in Fratrum necessitates pecuniam sibi à donatibus commissam, sed etiam ut patet ex art. 4. §. caterùm, quando dominus pecuniæ non vult, aut non potest commodè pecuniam expendere in necessitates Fratrum, nomi-

minare, & ex consensu, ac voluntate principalis domini subrogare personam quamcunque idoneam, quæ nomine domini principalis pecuniam expendat in veras necessitates, & cum persona sic subrogata agere possint, sicut cum prima, siue domino pecuniæ licebat, sed nominare, vel instituere, ac subrogare Syndicum, & Procuratorem ex consensu Martinianæ ad recipiendum in Papæ dominium pecuniam, siue à Fratribus per recursum procuratam, vel sibi liberaliter, aut ex laboritio tributam: nihil aliud est, quàm ex consensu, & voluntate principalis domini (qui in hoc casu, ut demonstravi superius, est Papa) cum per se non velit subrogare Personam, quæ nomine illius pecuniam expendat in veras necessitates, ut suppono: Ergo cum Regulæ, & conscientiæ puritate etiam conformiter ad declarat. Nicol. III. licet tales personas instituere, nominare, subrogare, cum ita Pontifex fieri ordinet, & velit sicut verus dominus: Quamvis iuxta declarat. Nicol. III. & Clem. V. non licuisset, supposito, quod noluerint: quamvis cum puritate Regulæ, & conscientiæ Fratrum potuissent velle.

Ex quibus patet insufficienter esse solutas rationes P. Marchantij à P. Pelando, & frustra ab eo incusari P. Marchantium, quòd non declaraverit, an, & quando post Bullam Urbani VIII. liceat Martiniana uti, hoc enim abundè fecit, cum ostendit eam in contingentibus substan-

tiam votorum, præceptorum, obligationum & Regulæ, esse omninò conformem, & ferè eandem cum Declarationibus Nicol. III. & Clem. V. in alijs vero saltem æquiuallenter.

*Et ex dictis patet ad alia, quæ à P. Pelando in contrarium exaggerantur; vt dum art. 4. demonstrare nititur omnimodam difformitatem inter prouisiones Martinianas Nicol. III. & Clem. V. ex ipsorum textu: Nam quantum ad essentialia, sicut in prouisionibus Nicol. III. & Clem. V. dicitur: Totus Ordo semper tenuit, & tenet, quòd Regula seruetur secundùm suam puritatem, quando seruetur secundùm nostram directionem: ita in prouisionibus Martini IV. & Pontifices prædicti declarauerunt, se non intendere, nisi puram obseruantiam Regulæ, conscientiarum puritatem, & quietem: sic expressè Martinus IV. in Bulla: *Exultantes in Domino*. Martinus V. in Bulla: *Amabiles fructus*, quas Bullas, vt obseruantia Regularis assertrices confirmauit insertis tenoribus eorum Eugenius IV. Bulla: *Prouisionis nostre*: Paulus IV. Bulla: *Ex Clementi*: vbi postquam institutionem, vel potestatem Syndicorum, in prouisionibus Prædecessorum suorum contentam declarasset, & innouasset, subdit: *Nec propter præmissa Fratres Minores huiusmodi, contra Regulam Sancti Francisci, quam professi sunt, & profitebuntur in futurum siue contra Statuta Regularia Sui Ordinis in aliquo facere, nec fecisse: immò cum illius obseruatione quoad hoc, & pura, ac sana**

conscientia, sine alicuius conscientie scrupulo vixisse;
& imposterum vivere declaramus.

Quod autem P. Pelandus adducit textum
Mart. V. in quo dicitur: *Authoritate Apostolica
misericorditer dispensamus*, intelligi debet, vt dixi
demodis accidentalibus à Nicol. III. & Clem.
V. præscriptis, qui videbantur arctare fratres, in
rei veritate tamen, erant mutabiles, salua sub-
stantiali puritate Regulæ: Neque Declar. Nicol.
III. & Clem. V. possunt præiudicare declaratio-
nibus sequentium Pontificum, quin possint du-
bia, difficultates, & alias de puritate Regulæ, &
modis obseruantia, quæstiones insurgentes, siue
renouatas resolvere, declarare, interpretari,
modosque obseruantia determinare; sicut &
Antecessores potuerunt; Vnde dispensatio, de
qua loquitur Martiniana, non est relaxatiua, sed
declaratiua; qualẽ reperiri etiã in declarat. Nic.
III. & Clem. V. dixi supra fol. 14. in Resp. ad
obiect. tertiã post cõcl. primã. Nec est verũ, quod
dicit Sanctorus, hanc arctationem, in qua dis-
pensat Martiniana prouisio, non esse venialem,
sed mortalem; quia, inquit, materia venialis,
nec arctat, nec indiget dispensatione: nam P.
Bonagrat. Capucin. V. dispensatio: docet mate-
riam dispensationis, non solum esse Regulam,
sed etiam constitutiones, & statuta ordinis, quæ,
vt omnes tenent, non obligant etiam ad ve-
niale num. 136.

127. Comm. Neque negauimus, neque negamus, hasce pecunias ita posse per Pontificem assumi, & eius autoritate expendi; sed negamus, hoc stare cum declarat. Nicol. III. sed de his omnibus videndum abundè in hìc antea immediatè coaceruatis.

[Vmbra *Ad id*, quod addit in fine articuli, secundum Martinianam debere omnes Eleemosynas pecuniarias, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, Syndico integraliter consignari, contra Nicol. III. declarationem, qui determinat, non posse fratres recurrere ad dantes, vel eorum substitutos, nisi in vera præfenti, vel imminente necessitate: Vnde dicit P. Sanctorum de Melphi in Commentarijs statut. cap. 4. inferre, quòd Syndicus secundum Martinianam etiam superflua recipere possit, & ad Thesaurizationem, contra Regulam, & Declarationes Nicolai III. & Clem. V.

Respondetur negando Assumptum, & illationem Sanctorij; quia, vt notat Marchant. fol. 90. *sue prælect. Theol.* Semper in omnibus suis prouisionibus, quando Pontifices loquuntur de fratribus, restringunt, vt omnia, quæ circa illos fiunt, per modos suæ Regulæ licitos, & congruos, vel prout illis licet ex Reg. & Declarat. Reg. fiant; Quòd præsertim verum est de Constitu-

stitutione Martiniana in materia proposita, in qua postquam determinatū est omnes Eleemosynas pecuniarias, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, debere integraliter consignari Syndico, subditur: qui eadem dispensare debeat legaliter, & fideliter in reparationem Conuentuum, & locorum, aliasque necessitates fratrum pro tempore occurrentes; Supponendo quod ad præfatos Syndicos, Fratres non nisi in veris dictis necessitatibus recurrere possint, eaque solum in necessitates præfatas nomine Sedis Apostolicæ, seu Pontificis tanquam Domini principalis expendi facere, ac deponi permittere.]

128. Comm. Voluntaria est, & contra literam ipsius Martinianæ dispensationis illa suppositio, quod intelligi debeat illa concessio pro solis necessitatibus fratrum iuxta Decretalem Nicolai, cum etiam ampliore illam intelligant omnes Expositores, unde per annos plurimos ab Ultramontanis non fuit acceptata; disputatumque grauitur fuit inter Doctores, nūm illa uti liceret observantibus, id etiam est citra controuersiam, quod etsi fratres non nisi pro necessitatibus veris præsentibus &c. possent ad Syndicum recurrere; liceat tamen per illam Syndico Eleemosynas om-

omnes &c. indifferenter, pro necessitatibus eorum accipere, atque conseruare; quod à Nicolao nullo modo conceditur.

[Vmbra *Articulo* deinde 5. ad illud, quod P. Marchant dicit: Syndicos secundum Martinianam non aliam habere auctoritatem respectu Papæ, quàm substituti nominati ab amicis spiritualibus.

Respondet P. Pelandus concedendo de Syndico Nicol. III. nam dicit: sicut substituti amicorum spiritualium habent ab ipsis auctoritatem expendendi pecuniam eorum in fratrum necessitates; ita Syndici Papæ habent ab eo auctoritatem expendendi in fratrum necessitates pecuniam acceptam ex venditione mobilium, quæ in usu fratrum sunt; Sed negat id verum esse de Syndico Mart. V. quia licet Substituti donantium auctoritatem ab eis habeant expendendi eorum pecuniam in fratrum necessitates: attamen non habent ab eis recipiendi, & expendendi omnes pecunias à fratribus per recursum procuratas, vel eis liberaliter, aut ex laboritio oblatas. At Syndicus Martini V. non solum habet à Papa auctoritatem expendendi pecuniam acceptam ex venditione mobilium, quæ erant in usu fratrum, sed etiam auctoritatem habet à Papa recipiendi in dominium eius omnes Eleemosynas pecuniarias, & omnia alia ad pecuniã reducibilia, & per consequens falsum est (loquendo de Syndico Mart. V.) quod Syndici respectu Papæ non aliam habeant auctoritatem, quàm substituti

zuti nominati ab amicis spiritualibus . Sed

Contra . Ideo substituti amicorum spirituum habent potestatem ab eis expendendi pecuniam ipsorummet in Fratrum necessitates ; quia illius pecuniæ sunt Domini ; & non habent auctoritatem ab ipsis recipiendi , & expendendi omnes pecunias à Fratribus per recursum procuratas, vel eis liberaliter, aut ex laboritio oblatas ; quia non sunt Domini illarum : sed secundum Martinianam Pontifex verè est Dominus pecuniæ à Fratribus per recursum procuratæ, vel eis liberaliter , aut ex laboritio oblatae : (Supposito , quòd dantes à se illam abdicauerint, ut supra dictum est.) Ergo potest tanquam principalis Dominus Syndico tanquam suo substituto dare auctoritatem , pecuniam huiusmodi expendendi in veras necessitates Fratrum præsentis, vel imminentes ; non aliter omnino quàm Nicolaus III. dedit suo Syndico auctoritatem expendendi pecuniam in necessitates Fratrum, acceptam ex venditione rerum mobilium , quæ erant in usu Fratrum ; quia earum est verè Dominus : ergo verum est (loquendo de Syndico Martini V.) quòd Syndici respectu Papæ non aliam habent auctoritatem, quàm substituti nominati ab amicis spiritualibus : Vnde differentia , quam assignat P. Pelandus inter Syndicos Martini V. & substitutos amicorum spirituum, est omninò solùm materialis in ratione, scilicet obiecti, vel subiecti ; qualis v. g. esset in-

ter duos substitutos duorum amicorum spiritualium, quorum vnus authoritate dantis colligeret pecuniam ex prouentibus ei debitam, & eam in Fratrum necessitates expenderet; alter expenderet pecuniam in Fratrum necessitates, authoritate dantis, per mercaturam, vel successionem acquisitam: Vel qualis est de facto inter Syndicum Nicolai III. & substitutum aliquius amici spiritualis, dum Syndicus Nicolai expendit pecuniam in necessitates Fratrum ex venditione rerum mobilium acquisitam; substitutus verò amici spiritualis pecuniam sibi immediate datam ab ipso: inter hos differentia est solum materialis; nam formaliter conueniunt, quatenus vterque gerit vices veri Domini, in Fratrum necessitates expendendo eleemosynam; quicumque sit ille Dominus, vel quomocunque acquisierit dominium pecuniæ expensæ, quòd vt notauimus supra cum Corduba ex D. Bonau. & Hugone est omninò impertinens ad obseruantiam Regularem, modò ipsi Fratres nò sint Domini, & Administratores pecuniæ; sed id spectat tantum ad satisfaciendum Politicæ, & iuri gentium, & ad administrationem bonorum, quæ ad proprietatem, & dominium Ecclesiæ pertinent: ita in Propòsito formaliter accipiendo substitutum Dantis, & Syndicum Martini, nil omninò differunt, nam substitutus nihil aliud est ex Decl. Clem. V. quàm persona pro amore Dei eleemosynam pecuniariam modo

Fratribus licito expendens in eorum necessitates nomine Dantis Principalis, siue eleemosynaria pecunia detur in specie, siue ex venditione, vel alienatione alicuius procedat. Eadem prorsus ratione (cum sicut dictum est supra res Fratrum vsibus concessæ, siue mobiles, siue immobiles, piæ etiam legationes, & legata pecuniaria, in quibus dantes nolunt sibi reservare, dominium, in administrationem Papæ, & dominium Ecclesiæ deuoluantur) Papa succedens in locum Domini Principalis, habetur pro Principali Dante: & consequenter amici, siue Patris spiritualis vicem tam quoad nomen, quam quoad rem induit; & vbi Procuratores, seu Syndicos instituit, idem facit, quod Amicus spiritualis dans eleemosynam, quando illam, per se expendere in vsus Fratrum non vult, facere solet; amicus namque in tali casu alios substitutos nominat, aut per Fratres nominari postulat: Ita Papa ordinans Syndicos debere nominari per Generalem in tota Prouincia, qui pecuniam recipiant, & expendant, vult substitutos suos per Fratres nominari; Vnde sicut substituti donantium reputantur ex Declarat. Clem V. amici spirituales, propter ministerium, quod nomine Donantium exhibent, ita Syndici Domini Papæ possunt, & debent dici Amici spirituales, quia vt substituti Papæ, vel donantium ministerium suum exhibent; ideoque participatiue ratione ministerij nomen amici

spi-

spiritualis sibi merentur, & vulgariter hac ratione Patres spirituales nuncupantur.]

129. Comm. Quæstio merè de nomine videtur ista ; Quamnam authoritatem, vel quomodo se habeat Syndicus, quicumque ille sit, in expendendo pecunias ad Ecclesiam pertinentes pro Fratrum necessitatibus ; quia se habet vt Minister, & deputatus à Domino pecuniæ, sicut alter substitutus à dante: sed grauissima est differentia, qualem facultatem habeant in recipiendis eleemosynis pecuniarijs ; & quibus cum modis, & cautelis ad eum Fratres recurrere valeant ? De quo abundè in antedictis : vnde duo hæc hìc malè indistincta disputantur.

[Vmbra] Vtterius dum P. Pelandus ad alia quædam P. Marchantij dicta respondendo dicit: *Prouisionem Martini V. deservire maiori Fratrum quieti tantùm exteriori, non interiori conscientie ; quia per eam sunt misericorditer dispensati ; item quòd faciliùs sit vnã personam (idest Syndicum Martinianum) informare, sed non purius. Item quòd Beatus Ioannes Capistranus illam prouisionem Martini V. impetrauit pro Conuentualibus, non pro Observantibus. Hæc omnia inquam facilè ex dictis*

Etis reijciuntur, quia sine ratione dicuntur. Sed.

Quantum ad primum, falsum est prouisionem Martini V. quoad Syndicum deferuire solūm, exteriori quieti Fratrum, non interiori conscientia: quia hæc dispensatio, de qua loquitur, non est relaxatiua, vt dixi, sed solūm declaratiua, consequenter deferuiens interiori conscientia quieti; hinc Petrus Nauar. apud Cordub. qu. 16. fol. 45. dicit ad secaram Regulae obseruantiam institutio Syndicorum, non dispensatio, sed melior dispositio vocari deberet.

Ad secundum; quod non solūm est facilius vnā personam, scilicet Syndicum Martinianum informare, sed etiam purius, patet ex Corduba ad cap. 4. Regulae quæst. 8. explicante quinā conditionem, quæ necessaria est in procurando, & deponendo pecuniam apud aliquem, secundum Regulam, & declarat. Nicolai III. & Clementis V. vbi ait: *ideò pro remedio obliuionis cautè faciunt, qui Syndicos, seu alios Depositarios pecuniarum habent iam generaliter instructos, vt sciant, quod nulla pecunia deposita apud eos, per dantes quoscunque deponitur, aut tenetur, vel expenditur nomine, & autoritate Fratrum; neque in ea habent dominium, sed ipsi donantes, si sunt viui, sunt domini liberi, si autem sunt mortui, vel si pecunia est in testamento legata, iam talis pecunia, vel eius dispositio pertinet ad Papam, vel Ecclesiam, & eius nomine tenetur ad necessitates Fratrum: Ergo non solūm est facilius informare vnā personam*

Q

(idest

(idest Syndicum Martinianum) sed etiam purius secundum Cordubam .

Petrus quoque Nauarrus apud Cordubam cap. 4. quæst. 16. ponit conclusionem huiusmodi ad marginem : *Fratres Ultramontani licite possunt uti Syndico ad pecunias deponendas sine aliqua Regule dispensatione , quod non solum est utilius , sed omnino necessarium , postquam in Capitulo Generali Romæ celebrato 1600. auctoritate Apostolica constitutum est , ut dominium pecuniæ , siue liberaliter , siue cum onere Fratribus oblata , penes Romanum Pontificem remaneat , iuxta declarationem Martini V. & Py IV. videatur Pater Emanuel Rodriguez tom. 3. quæst. Regularium qu. 37. art. 4.*

Ad tertium dicam , esse meram , & inutilem evasionem ; Nam Corduba ad cap. 4. Reg. quæst. 61. fol. 436 , notat , istas Constitutiones Martinum V. fecisse pro toto Ordine uniendo , & reformando ; consequenter impetrari , & acceptari à Beato Capistrano tam pro Observantibus , quàm pro Conventualibus ; aliàs si pro ipsis distinctæ Constitutiones fuissent ordinatæ , non voluisset ipsos reformare , & Observantibus unire .]

130. Comm. Clarissimè docuit Corduba , contra sophismata Rozycij , quod per dispensationem Martinianam facilius , licet non purè , nos habemus in recursum ad pecuniam ; hoc videre poterat Rozycius in

in Corduba fol. 192. in initio quæst. 8. ; in quo stat punctum controuersiae; quod autem ab ipso Rozycio citatur ex quæst. 16. de Syndici institutione in communi, sophistice citatur, cum impertinens sit ad intentum; non enim quæritur hic, an licita in rigore, vel ex dispensatione sit institutio Syndici, sed de varia Syndici autoritate disputatur. Similiter, & impertinens est ad intentum huius controuersiae punctum secundum eo modo, quo hic refertur; quia hic agimus: an Syndicus Martinianus aliquo qualiter ampliet Nicolaini Syndici facultates; & ideò non possit à Reformatis admitti, quod ex communissimo omnium Antiquorum, atque Reformatorum assensu, & ex ipso Corduba probauimus; atque respondendo, vel arguendo logicaliter, reiectis sophismatibus, nusquam euacuabit Rozycius.

[Vmbra] Denique exclamatio, qua vitur contra dictum P. Marchant. ad calcem suæ concordiae positum, quòd scilicet nulla sit in provisione Martini IV. & V. particula, quæ si bene consideretur, vel modicum puritati Regulæ aduersetur; est solum vox, & prætereà nihil.

Tandem pro intelligendis protestationibus ab Ordine factis contra omnes declarationes Regulæ aduersas declarationibus Nicolai III. & Clementis V., & ad intelligendum, utrū prouisio Martiniana aduersetur Regulæ, dictorumque Pontificum declarationibus.

Aduertendum est, triplicia reperiri in declarationibus Summorum Pontificum, quæ diuersimodè ad Regulæ puritatem spectant: Alia enim ad essentiam Votorum, Præceptorum, & Obligationum pertinent; vt sunt, quæ de vera paupertate, pecuniarum omnimoda abdicatione, &c. traduntur, & illa semper, & vbique immobilia sunt, & vniformiter declarantur. Alia sunt, quæ modos accommodos assignant, quibus præcepta obseruari possunt, vt sunt modi assignati pro recurſu ad amicos spirituales, & illi mutabiles sunt, & salua substantiali puritate: in æquipollentes, & aliquando etiam iuxta circumstantias meliores, vel congruos modos mutari possunt. Alia denique, quæ extranea sunt, & ad satisfaciendum magis Politicæ, & iuri gentium spectant; vt quæ de dominio rerum vsibus Fratrum cedentium, de dominio pecuniarum, antequam in rem Fratribus licitam conuertantur, disputantur. In his porrò duobus vltimis declarandis, disponendis, exprimendis variè se Pontifices habuerunt, absque vlla Regulæ, vel puritatis eius relaxatione, supplendo, mutando, interpretando, indulgendo, prout rerum, temporum,

porum, locorum circumstantiæ postulauerunt; In primo autem, & circa essentialia Regulæ se uniformiter habuerunt; Et si qui inuenti sunt aliquando aliquid puritati Regulæ, & obseruationibus litteralibus, & spiritualibus Votorum, & præceptorum contrarium ob infirmitatem Religiosorum benignè indulsisse, his dispensationibus, & priuilegijs Ordo semper renuntiavit; Atque sic etiam præfatam Martinianam prouisionem conformando se Authoribus illam relaxatiuè interpretantibus, non recipit. Quòd si tamen explicetur, vti explicatur à P. Marchant. nulla ratione videtur habere locum inter declarationes relaxatiuas, nec consequenter ab Ordine ei renuntiatum esse, vel eam per Breue Urbani VIII. esse reuocatam.]

131. Comm. In contentionibus nullo modo partem habere volo: pro veritate, doctrinæ, pro Reformationis illæsa incolumitate tuenda, omni semota passione, Vmbram Rozycij dilucidandam iussus assumpsis; quomodo possint vel ipse, vel Marchantius Martinianas Constitutiones explicare, vt Reformatis accommodentur; quid in rei veritate contineant, ex communi omnium Expositorum, luculentiùs ex Corduba de Regulari Obseruantia;

necnon ex collatione Decretalium Nicolai;
& Martini ad inuicem, abundè, clarè, fo-
lidèque Deo propitiante, credere possum,
esse demonstratum.

132. Cæterum illa Rozycio non pos-
sunt non facere grauamen; quod cum esset
tunc Minister Prouincialis, Vmbra suam
fecit ab amicis Lectoribus approbari, quòd
certè non euenisset, si opus integrum à Su-
perioribus Reformatis examinandum,
transmisisset in Urbem: item quod absque
sui Ordinarij facultate liber ipse veluti fur-
tiuè, Pragam fuerit impressionis ergo trans-
missus, & impressus.

133. Indoluit Prouincia Minoris Po-
loniæ inter omnes de Strictiori Obseruan-
tia zelantissima; indoluit, vt cognouit, quò
tenderent hæc noua contra Reformatam
professionem à Rozycio suo Ministro in-
uenta doctrina, vt vidit sub huius Vmbrae
obscuritate Syndicum, & statuta Marti-
niana, in Conuentus introduci; Agmine
facto zelantissimi quique dolentes, Refor-
matam Prouinciam tam subitò in multis
deformari; Syndicum Nicolai cum Mar-
tiniano, statuta Reformatam cum Martinia-
nis,

nis, per notissimas æquiuationes, per truncatas, falsasque allegationes in vnum confundi; modos recursus ad pecuniam, a Nicolao III. præfinitos eludi, dum eos in substantiales, & accidentales, in intrinsecos, & extrinsecos, ad aperiendam eleemosynis superfluis, copiosisque cuiuscunque generis ostium latissimum, diuidendo reijcit, recipitque pro libito; non obstante anathemate, quod Nicolaus ipse Pontifex in eos fulminauit, qui expositiones in illam suam decretalem introducerent; Rozycium etsi Prouincialem arguerunt, inde conuincentes de præiudicio Reformationi inuecto per statuta Martiniana veluti furtiuè subintroducenda; dum non ignoranter ipsa statuti verba mutilauit; vbi cap. 4. ampliata pro recipiendis omnibus, & quibuscunque pecuniarijs eleemosynis autoritate Syndici dispensatur expressè in maioribus, qui à Nicolai III. & Clementis V. decretalibus possint adduci rigoribus; nec tamen adstringantur ad nouitates istas dispensationis, qui præfatis decretalibus velint inhærere; vt Reformati specialiter obligantur. Videns itaque Rozycius, quòd
in

in Polonia omnibus, (præter paucissimos amicos) & ipso in primis Episcopo aduersantibus, librum edere non posset, Pragæ imprimendum curauit; vbi consensum Archiepiscopi per Cancellarij dictum habuisse notatur; quòd tamen à Patribus Polonis apertè negatur; vnde tandem in pleno Capitulo Prouinciali anno 1686. die 7. Iulij Vmbram hanc detestati, atque statuta Martiniana Reformatis non permissa reijcientes protestati sunt à Nicol. III. & Clem. V. decretalibus se nolle recedere; missoque ad Romanam Curiam libello, supplicarunt, vt pro suæ Prouinciæ salute, vtque sub Authoris Reformati nomine cæteri non deciperentur, Vmbra ista veriori lumine illustraretur. Cum merito salutaris Obedientiæ citato calamo Commentarios istos apposui: vtinam ad Dei, & Sancti Francisci gloriam, & Strictioris Obseruantie conseruationem vltimò proficiant; Hæc, & cætera scripta mea S. Rom. Ecclesiæ correctioni, vltro lubensque subijcio.

FINIS.

<i>Errata</i>	<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>	<i>Corrige</i>
vigeurit	12	22	viguerit
declarationis	19	4	declarationi
quo	20	10	quæ
pro	21	3	præ
quin		13	quia
nomine	25	2	nemine
vt dictum est		25	vt sicut dictum est
Blada iocalia	27	23	Blada, Iocalia
Tan.bucana	28	14	Sambucana
Atque	34	16	At quæ
odiosè	41	6	odiosæ
testator	44	22	testatur
vel	47	3	vel
explicarur	48	23	explicatur :
Monoætia	56	25	Modoætia
Pecunia,)	63	23	Pecuniam
Pecunia	64	8	Pecuniam
mandicando	78	26	mendicando
abiudicare	87	9	abdicare
addicat	89	3	abdicat
indiffer	99	ult.	indifferenter
ostendies	101	23	ostendi res
suppono	105	20	vt suppono
pertiò	110	1	pretio
& quo	116	24	ex quo
illicila	122	ult.	illicita
blandum	126	6	bladum
vnus	127	ult.	omnis
fit	135	8	fit
vnicas	141	12	vnicias
æstimatio	145	23	æstimato
in intelligibilis	157	4	inintelligibilis
secessionem	182	9	secessionem
dominium	210	2	dominum
authoritates	217	11	authoritas
pecuniarias	232	9	pecuniarias
comprehendantur		20	comprehenduntur

Gubernatis, Dominicus <<de>>,

Umbra illuminata Commentarius ad Umbram apologet. Lud. Rozycii

Roma 1687

H.mon. 221 a

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10029914-1